

Obrana

január 2010

Zo zbierok Vojenského historického múzea v Piešťanoch [Tank T-34](#)

Radošinci predviedli svoje umenie

Klub Ministerstva obrany SR sa podvečer 7. decembra 2009 zmenil na dosky, ktoré znamenajú svet. Na programe bolo predstavenie TOP Radošinského naivného divadla. Diváci videli výber toho najlepšieho, umne správdzaného slovom zakladateľa a umeleckého vedúceho Stanislava Štepku.

Na predstavení sa okrem vojakov, ktorí sa vrátili zo zahraničných operácií, zúčastnil minister obrany SR Jaroslav Baška, štátny tajomník MO SR Daniel Duchoň, náčelník Generálneho štábu OS SR generál Ľubomír Bulík, vedenie rezortu obrany a ďalší hostia. Minister obrany na začiatku ocenil Pamätnou medailou za účasť v boji proti fašizmu a za oslobodenie vlasti piatich účastníkov boja proti fašizmu – Vieru Noskovú, Jána Haliena, Štefana Hupku, Samuela Noska a Vladimíra Turanca. Minister Baška krátko zhodnotil rok 2009 a predstavil aj svoju víziu nasledujúceho roka, ktorý bude pre krátený rozpočet ťažký, ale na druhej strane stabilizačný. Pred začiatkom predstavenia minister oficiálne vyhlásil aj 13. ročník ankety Vojenský čin roka. Aj tento rok ministerstvo obrany hľadá ľudí činu, ktorí v priebehu roka 2009 vykonali mimoriadny skutok v kategóriách: záchrana života, pomoc verejnosti, priateľ armády. Svoje nominácie môže verejnosť zasielať na adresu: Ministerstvo obrany SR, Komunikačný odbor, Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava alebo e-mailom na: cinroka@mod.gov.sk do 19. februára 2010.

Po mimoriadne vydarenom predstavení odovzdali minister Baška a veliteľ posádky Bratislava plukovník Ivan Bella cenu Pro Defensioe Slovacia umeleckému vedúcemu RND Stanislavovi Štepkovi.

Michaela FARKAŠOVÁ
Foto Peter DOVINA

OBRANA

Mesačník Ministerstva obrany SR
Založený v Clevelande (USA) 1914
Obnovený v Bratislave v roku 1993
Ročník XVIII, č. 1/2010
Redakčná uzávierka 13. január 2010
Do výroby zadané 20. január 2010

Vydavateľ:
Ministerstvo obrany SR
Komunikačný odbor

Šéfredaktor:
Mgr. Pavol VITKO
tel.: 0960 313 072, 0903 820 847
e-mail: pavol.vitko@mod.gov.sk

Redaktori:
Mgr. Michaela FARKAŠOVÁ
tel.: 0960 312 806, 0903 820 195
e-mail: michaela.farkasova@mod.gov.sk

Jozef ŽIAK, plukovník v zálohe
tel.: 0960 332 755, 0903 820 194
e-mail: jozef.ziak@mil.sk

Vedúci vydania a jazyková úprava:
Ing. Eleonóra BUJACKOVÁ
tel.: 0960 313 054
e-mail: eleonora.bujackova@mod.gov.sk

Fotograf:
Peter DOVINA
tel.: 0903 820 698

Tajomníčka redakcie:
Milena SLEZÁKOVÁ
tel.: 0960 312 984, fax: 0960 312 520
e-mail: milena.slezakova@mod.gov.sk

Grafická úprava:
kapitán Ing. Otakar HRABÁK
Ivana MIŠKOLCIOVÁ
Lydia ŠEVČIKOVÁ
5. kartoreprodukčná základňa Nemšová

Adresa redakcie:
Mesačník OBRANA
Komunikačný odbor MO SR
Kutuzovova 8
832 47 Bratislava
e-mail: obrana@mod.gov.sk
www.mosr.sk/obrana

Rozširuje:
Podacie stanice MO SR

Tlač:
5. kartoreprodukčná základňa Nemšová

Na titulnej strane slovenskí príslušníci Bojovej skupiny EÚ na slávnostnom nástupe 18. decembra v Michalovciach. Foto **Pavol VITKO**.

Nevyžiadany obrazový materiál a rukopisy nevraciamy.

© Ministerstvo obrany SR
Evidenčné číslo: 412/08

Obrana 1/2010

Z obsahu

Reportáž z rotácie

str. 4 - 7

Bojové skupiny EÚ

str. 10 - 11

Rok s eurom

str. 18 - 19

Špeciálne operácie (3)

str. 36 - 37

Editoriál

Aká bola najvtipnejšia chvíľa v priebehu decembrovej rotácie slovenských vojakov v Afganistane? Zrejme tá, keď chlapi boli počas ďalšieho z raketových útokov na základňu Kandahár v kryte. Vtedy sa z betónového pološera ozvalo nenápadné zakotkodákanie. Niektorí ďalší zaštekali. Ozval sa aj hlas teliatka. Do dialógu vstúpil baran. Zamiešal sa kocúr - a nasledovalo mohutné zakikirikanie. No a nakoniec tú idylku vidieckeho dvora prehlušil uvoľnený smiech všetkých borcov, ktorí očakávali na tón sirény končiacej poplach. Áno, služba v operácii ISAF je aj stres. Nie malý. No, keď sa podarí zladit' vojakov v jednom tóne, všetko ide ľahšie. „Ste správny chlap, veliteľ. Musím vám to povedať teraz, lebo inak by som to možno už nevedel,“ skoro akoby mimochodom vyklzlo na záverečnom nástupe v Kandaháre z úst slobodníka Ivana Kostku, ktorý bol v Afganistane už tretí raz. Energický veliteľ slovenského kontingentu pplk. Jozef Ševčík ho kamarátsky buchol pästou do ramena. Tak ako ostatným mu povedal niečo v zmysle: „Ivan, bolo to dobré, si borec, ďakujem.“ Nuž, možno aj slová od svojho podriadeného si veliteľ založí vo svojej pamäti hneď vedľa viet vďaky a cenných vyznamenaní od veliteľa kandahárskej leteckej základne Air Commodora Malcoma Brechta, ministra obrany Jaroslava Bašku či náčelníka generálneho štábu generála Ľubomíra Bulíka. Vie, že bez svojich podriadených, bez tej skvelej partie, by všetko mohlo byť aj inak.

Keď na summite NATO v Bukurešti v roku 2008 minister obrany Jaroslav Baška avizoval, že Slovensko zdvojnásobí počty vojakov v Afganistane, očakávaná úloha sa zdala byť viac ako ťažká. O to viac, že prebiehala ďalšia z reorganizácií ministerstva s cieľom zefektívniť jeho systém. Avizovaný zámer sa podarilo naplniť so ctou. No a pred rezortom obrany je ďalšie zvyšovanie počtu vojakov v operácii ISAF. Ako J. Baška uviedol 11. januára na slávnostnom zhromaždení pri príležitosti vzniku Slovenskej republiky (viac na strane 8), nebude to jednoduché aj kvôli dôsledkom ekonomickej krízy a zníženému rozpočtu. Operácia ISAF a naše záväzky vyplývajúce z členstva v medzinárodných organizáciách však patria k tohtoročným prioritám rezortu. Dôležité je: minister potvrdil, že tento rok bude v znamení stabilizácie personálu a štruktúr rezortu. K dôležitým úlohám bude patriť aj naša činnosť v rámci Bojovej skupiny EÚ (viac strany 9 až 11). No a po slávnostnom nástupe jej príslušníkov v Michalovciach 18. decembra minulého roka minister obrany povedal už na neformálnom stretnutí s našimi vojakmi slová, ktoré veľa z nich chcelo počuť. Ubezpečil ich, že čo sa týka sociálneho štandardu vojakov, nebude sa na ňom nič meniť.

Pekný zasnežený január.

Afganistan: reportáž z rotácie

„Za uplynulých šesť mesiacov sme odminovali 120-tisíc metrov štvorcových ručne a 116-tisíc metrov štvorcových pomocou odminovacieho kompletu Božena,“ prezentoval objem vykonaných prác plukovníkovi gšt. Jindřichovi Jochovi, ktorý v Afganistane riadil decembrovú rotáciu slovenských vojakov, veliteľ multifunkčnej ženijnej rotý kapitán Vladimír Dutka.

„Značne zložitá bolo preveriť na minovú bezpečnosť tzv. minové ploty ešte po bývalej Sovietskej armáde. Tie vtedy pomáhali pri ochrane letiska. Popri výše dvoch desaťročiach bolo v pracovnom priestore okrem starých a o to nebezpečnejších mín aj veľa ďalších kovových predmetov. No a to aj v tak veľmi horúcom a prašnom prostredí ešte komplikovalo nebezpečnú činnosť,“ vysvetľoval veliteľovi Centra riadenia operácií Generálneho štábu OS SR mladý kapitán.

MÍNOVÉ POLIA AJ STRÁŽNE VEŽE

„Dôležité je, že všetci naši vojenski odminovači sú vďaka vlastnej profesionalite zdraví a v poriadku, ale

to, bohužiaľ, nemôžu povedať niektoré civilné kontraktorské firmy,“ poznamenal. Uvedol, že nájdené protipechotné míny, nevybuchnutú muníciu či rakety následne likvidovali slovenskí ženisti v súčinnosti s americkým pyrotechnickým EOD tímom. „Verím, že v tomto smere tu raz dostanú šancu aj naši EOD-áci, ktorí sú vycvičení špecialisti,“ poznamenal a ďalej vymenoval, že „jeho“ ženijná letisková stavebná čata pracovala na opevňovacích prácach okolo základne, betónovala plochy pri pristávacej dráhe, či vybudovala odvodňovací kanál. „Na nové miesta sme premiestnili strážne veže. Posilnili sme ochranu slovenských vojakov strážiacich vstup na základňu, pričom sme tiež zlepšili podmienky pre miestnych robotníkov v čakacom priestore pred ich kontrolou a vstupom do areálu základne.“

V Afganistane je stáročnou tradíciou, že veľkú vážnosť v očiach ostatných majú najmä starší a zároveň bradatí muži. Nečudo, že veľká časť vojakov medzinárodných síl, ktorá prichádza do styku s miestnymi obyvateľmi, si taktiež necháva narásť husté brady. „Je veľmi dôležité, aby naši vojaci na strážnych pozíciách

a bránach poznali miestne zvyky a náboženské obyčaje, lebo nik z nás nemá záujem hoci len z nevedomosti uraziť miestnych obyvateľov,“ konštatuje veliteľ 245-členného slovenského kontingentu podplukovník Jozef Ševčík. Muž, ktorý už pôsobil dvakrát v misii UNFICYP, tiež napríklad ozrejmuje, že naši vojaci mali počas moslimského Ramadánu zákaz pred domácimi počas dňa jesť, piť, fajčiť a v prašnom suchu si nesmeli dokonca ani odpluť.

„Naše strážne jednotky v Kandaháre, ako aj v Tarin Kowte a Deh Rawoode, si vybudovali skvelé meno. Chlapi vedia, ako veľa od nich závisí. Netreba im hovoriť, že od ich pozornosti a absolútneho sústredenia môžu závisieť vlastné životy, ako aj životy koalíčných vojakov,“ chváli svojich borcov pplk. Ševčík. Prírodzene, verejne nesumarizuje, čo všetko sa im na bránach pri vstupoch do táborov podarilo zachytiť a čomu možno dokázali predísť. Vyjadrujú to však okrem iných slová brigádneho generála Marca van Uhma, veliteľa koalíčných jednotiek v provincii Uruzgan. Plk. gšt. J. Joch s ním rokoval na základni Tarin Kowt: „Či je to strážna služba, či je to pôsobenie v provinčných rekonštrukč-

ných tímoch, ako aj v operačných, výcvikových styčných tímoch pri výcviku Afganskej národnej armády, na Slovákov sa vždy dá spoľahnúť,“ uviedol holandský generál.

VÝCVIK HRDÝCH MUŽOV

„V poslednom období sme na základni Holland pri meste Tarin Kowt cvičili vojakov Afganskej národnej armády v oblasti ochrany konvojov zásobovacích jednotiek. Tiež sme im pomáhali vytvoriť celkovú logistickú infraštruktúru,“ konštatuje kapitán Miloš Matyáš. Profesionálny vojak, ktorý doma slúži na Lešti, pôsobil pol roka v operácii ISAF ako veliteľ päťčlennej skupiny slovenských vojakov. Tá bola súčasťou približne 20-členného holandsko-slovenského operačného výcvikového a styčného tímu (OMLT). Výcvik domácej armády je v rámci operácie ISAF kľúčovou úlohou tak, aby Afganci postupne mohli prevziať vládu nad svojou krajinou do vlastných rúk.

„Dvakrát som bol v Eritrei, raz v Kosove, ale v Afganistane je služba predsa len najnáročnejšia,“ porovnáva otec štyroch detí. Hovorí o obrovských 45-stupňových teplotách v lete, o veľkej prašnosti, ale aj o svojom kamarátovi, holandskom seržantovi Markovi Leijsenovi. „S Holanďanmi či Austrálčanmi sme tu jedna rodina. Deň pred Markovým odchodom do patrole sme sa spolu rozprávali, spomínali sme rodiny, hovorili o budúcnosti. 7. septembra však jeho vozidlo nabehlo na nastražený výbušný systém. Dvaja z posádky boli ťažko zranení, jeden ostal vo vážnom psychickom šoku – a Mark zahynul,“ smutne spomenie kapitán, ktorý pri smútočnej rozlúčke so svojim kamarátom niesol na poduške jeho vyznamenania. No a o tri dni neskôr odchádzali do podobného konvoja aj Matyášovi muži.

Kapitán Miloš Matyáš sa ako prvý Slovák stal zástupcom veliteľa OMLT tímu, ktorému velil holandský podplukovník. „Z predchádzajúcich misií, najmä z Afriky, som mal skúsenosti s vojakmi z Indie, Bangladéša či Jordánska, a tak už som vedel, aké dôležité bude aj v styku s príslušníkmi Afganskej národnej armády dodržiavať ich obyčaje a náboženské zvyklosti.“ Slovenský kapitán hovorí, že Afganci sú napriek chudobe svojej krajiny veľmi hrdí ľudia. Pri ich výcviku je preto dôležité nevstupovať ako veliteľ, ale ako poradca a skoro až priateľ. Napokon, zaradenie vojakov OMLT tímov je mentor, teda inštruktor. „Zahraničný vojak by si v ich očiach nikdy nezískal autoritu krikom. Získať ju môže, keď ako profesionál niečo vie, keď

Civilno-vojenská spolupráca

„Už takmer 900 projektov civilno-vojenskej spolupráce sa v provincii Uruzgan realizovalo od roku 2001,“ sumarizoval pre nás v základni Tarin Kowt kapitán Milan Žilincár, jeden z dvoch slovenských príslušníkov provinčných rekonštrukčných tímov.

Projekty delí na krátkodobé – napríklad pomoc pri navrhovaní studní, jednoduchšie opravy mostov či dodávky ošatenia alebo pomoc so zásobovaním. Od definovania požiadavky do jej realizácie prejdú asi tri mesiace. Dlhodobé projekty sa týkajú výstavby škôl, vodovodov, ciest a podobne.

SÚDY, ŠKOLY, NEMOCNICE

„Napríklad v Deh Rawoode sme prednedávnom otvorili budovu súdu. Je to veľmi dôležité, lebo ľudia vidia, že štátna moc naberá na sile, je reálny predpoklad, že to, čo by sa malo volať právna istota, sa môže postupne približovať k realite.“ Kpt. Žilincár porovnáva, že desaťina projektov, teda najviac zo všetkých, je venovaná rozvoju školstva, najmä dievčenských škôl. Nečudo, veď v juhoafganskej provincii Uruzgan s 320-tisíc obyvateľmi chodí do základných a stredných škôl približne 29-tisíc chlapcov a len cca 2 300 dievčat (na porovnanie v severnej provincii Balkh s 1,12 milióna obyvateľmi je tento pomer 179-tisíc ku 126-tisíc). Okrem iného je napríklad na základni Tarin Kowt vybudované školiace stredisko aj s odbornými dielňami. Mladí Afganci, ktorí majú skúsenosti ponajviac s pastierstvom, sa tu pod vedením austrálskych inštruktorov zaučujú do základov remesiel, ako je murárčina, maliarstvo, izieb, elektrikárstvo, zváračstvo či tkáčstvo.

M. Žilincár ďalej vyratúva: „Buduje sa veľa ciest. Medzinárodná pomoc je orientovaná aj na rozvoj zdravotníckej starostlivosti. Domácim pomáhame s budovaním zavlažovacích systémov a ochranou proti povodňam. Vítame studne. Nie je to jednoduché, pretože niekde je voda už v piatich metroch a inde až v päťdesiatich. Domáci pritom boli predtým často odkázaní najmä v období sucha na diery vyhlbené v skalách, kde sa nazhromaždila voda za krátke obdobie dažďov. V oblasti poľnohospodárstva sa im snažíme ponúkať ako alternatívu voči maku pestovanie šafranu.“

HĽADAŤ SPOLOČNÚ CESTU

Ostrielany dôstojník, ktorý už pôsobil v Kosove aj v Iraku, vyhodnocuje v rámci civilno-vojenskej spolupráce (CIMIC Support Element) opodstatnenosť navrhovaných projektov a realnosť objemu vyčlenených financií. Možno konkretizovať, že v provincii Uruzgan sa vojensko-civilnej spolupráci venuje približne 115 vojakov a výše tucta civilov. Samozrejme, v provincii pôsobia aj desiatky mimovládnych alebo medzinárodných humanitárnych organizácií, ako napríklad UNHCR, UNICEF či UNAMA. Kpt. Žilincár pokračuje, že v rámci CIMIC sa prácu vzhľadom na potrebu rozvoja domáceho ekonomického života usilujú dávať, pokiaľ to len trochu ide, miestnym firmám. Kapitán opisuje svoje zložité výjazdy do terénu, kde riešil a posudzoval veci priamo na mieste. „Musíte poznať zvyky domácych a cítiť si ich tradície a náboženské zvyklosti. Musíte byť pripravený ako ekonóm a vyjednávať musíte vedieť ako diplomat. Musíte si k nim skrátka nájsť cestu, dokázať spoločne hľadať riešenia a mať rovný chrbát. Vo všeobecnosti je pritom jasné, že bežní ľudia sa akejkolvek pomoci veľmi tešia a vedia ju oceniť, pričom by ju chceli využívať v pokoji a mieri. To je naša veľká devíza oproti Talibanu. Ten zase dokonale pozná miestne pomery a upokojujúce situácie mu nehrá do karát. Naša cesta je však mimoriadne dôležitá a správna.“ Nie, o operačných postupoch predchádzajúcich podobným výjazdom do terénu a systéme ich zabezpečenia sa na tomto mieste ešte písať nedá. No na otázku či je to bezpečné, odpovedá kpt. Žilincár, hlava rodiny, bez okolov: „Nie! Iste, stále ešte nie. No je to moja práca, ktorá má zmysel a význam – a to nielen pre mňa, ale je dôležitá aj v oveľa širších súvislostiach,“ bez zbytočnej skromnosti poznamenaný muž, ktorý dnes pracuje na Veliteľstve pozemných síl v Trenčíne a ktorý predtým patril k žilinským „gabčíkvcovom“.

Som rád, že Slovenská republika vysla vojakov aj do Provinčných rekonštrukčných tímov. Som šťastný, že dvaja slovenskí kolegovia plnia svoje úlohy rovnako kvalitne, ako ich skveli predchodcovia,“ poznamenal na adresu kapitánov Žilincára a Kostreja ich šéf Michel Rentenaar, civilný riaditeľ provinčných rekonštrukčných tímov v Uruzgane.

Budúci vodoinštalatéri

vzbudí záujem a chce svoje vedomosti odovzdať. Tiež si získa dôveru, keď vojaka pochváli, keď si s ním dá čaj, alebo sa opýta na zdravie jeho detí. Je to skratka nielen o vojenskom drile, ale aj o troche ľudskosti. V takomto prístupe sme my Slováci naozaj dobrí,“ hrdoko konštatuje kapitán. Názor veliteľa Operačných výcvikových a styčných tímov plukovníka Anthonyja Leuveringa bol počas rozhovoru s plk. gšt. J. Jochom rovnaký.

INVENTÚRY, DARČEKY A SKÚSENOSTI

„Poriadok musí byť, takže pravidelné inventúry, opravy vojenskej techniky, inventarizácia skladov a

preberanie nového materiálu sa vykonávajú vždy s príchodom novej rotácie, konštatuje plk. gšt. J. Joch. Aj preto sa väčšina ľudí, ktorí majú personálnu alebo hmotnú zodpovednosť, počas rotácie takmer nezastaví. Úlohy dostávajú aj ostatní. „S našim letom sme priviezli približne 10 ton materiálu, teda dva plné kontajnery. Boli to hlavne náhradné dielce na techniku, mazivá či zdravotnícky materiál,“ hovorí major Šimon Szorád, náčelník Centra materiálového manažmentu zahraničných misií Multifunkčnej zásobovacej základne Nemšová. Konštatuje, že veľmi vysoká prašnosť a veľké teplotné rozdiely kladú veľké nároky najmä na opravy a údržbu motorov, no aj elektronických radia-

cích modulov. Plk. Joch v tejto súvislosti oceňuje aj spoľahlivú prácu poltuctu zamestnancov Vojenského opravárenského závodu Trenčín. Tí musia v priebehu pár dní rotácie vykonať potrebné servisné práce na všetkej technike.

Samozrejme, v predvianočnom lete bol pre slovenských vojakov aj osobný dar od ministra obrany Jaroslava Bašku: stromčeky, hriby, kapusta a klobásky na prípravu vianočnej kapustnice. Vojaci dostali aj ručne maľované vianočné pohľadnice od stoviek slovenských detí, ktoré im preposlal Komunikačný odbor Kancelácie ministra. No a svoju ďalšiu činnosť budú zaznamenávať v kronike od náčelníka Generálneho štábu OS SR generála Ľubomíra Bulíka.

„Je veľmi dobré, že som mohol vycestovať do Afganistanu za našimi vojakmi aj ja, pretože potrebujem vidieť, ako to, čo ich doma naučíme, aplikujú v praxi,“ hovorí plk. gšt. Daniel Zmeko, ktorý bol v decembri počas rotácie v ISAF na stáži. Muž, ktorý v roku 2005 pol roka velil kontingentu slovenských vojakov v Iraku, pôsobí dnes na Veliteľstve pozemných síl v Trenčíne. Z pozície náčelníka odboru pre operácie má na starosti aj prípravu vojsk pred ich vyslaním do zahraničných misií. „Doma sa sústreďujeme na výcvik štandardných situácií, ako je napríklad kontrola osôb či vozidiel, vrátane postupov pri neuposlušnosti pokynov. Pokračujeme nácvikom reakcií a krokov trebárs pri pokuse o vykonanie samovražedného útoku osobou alebo s pomocou automobilu, vrátane vedenia ostrého boja pri obrane základne. Stále je však čo zdokonaľovať, veď aj tu sa situácia stále mení,“ konštatuje plukovník. Ešte raz zdôrazňuje, že premiérové rozhodnutie velenia ozbrojených síl a ministerstva vyslať na krátkodobú stáž počas rotácie aj vyššie postavených dôstojníkov bolo dlho očakávané a priniesie ovocie. Predtým totiž takúto stáž absolvovali iba nižšie postavení velitelia vysielaných jednotiek, ktorí však nemali dosah na celkové zavedenie v oblasti aktualizácie výcviku, ako aj možnej modernizácie výstroje či plánovania. Plk. gšt. D. Zmeko pritom už vie, ako na Lešti zmení priestory simulujúce areál vchodov na základne v ISAF.

VELITEĽ

Podplukovníka Ševčíka sa pýtame, ako sa dá koordinovať velenie vojakom na troch základniach a v toľkých odbornostiach. „Je to o otvorenosti, priamosti, spravodlivosti, o dôvere vo svojich podriadených veli-

teľov, o hľadaní toho lepšieho v ľuďoch, o nepretržitej komunikácii s velením základne a s nadriadenými doma. Teda – nič zvláštne, len získať si tím na svoju stranu a robiť prácu s plným nasadením,“ pokrčí plecom pplk. Ševčík. Dodá ešte, že na to plné sústredenie musí mať oporu v rodine. A on sa teší, že jeho manželka, syn aj dcéra mu ho vytvárajú. O to viac, že z posledných sedem rokov presnú polovicu strávil v zahraničných operáciách

„To som ešte nepočul, že by mal niekto na svojom poslednom brífingu s veliteľstvom základne okrem zvyčajných poďakovaní aj potlesk postojáčky,“ s nadšením komentoval Ševčíkovo záverečné rokovanie s medzinárodnou generalitou a vysokopostavenými dôstojníkmi na Kandahárskej leteckej základni podplukovník Alexander Schober. Práve tento muž so skúsenosťami z nasadenia vo Východnom Timore a v Iraku od neho prevzal velenie slovenských vojakov. Nuž, ak si uvedomíme, že Slováci tvoria v Kandaháre len jedno percento z nasadených medzinárodných vojenských síl, iste ten potlesk niečo znamená...

„Slováci si plnili svoje úlohy veľmi ústretovo a profesionálne, nič ich nerozhádzalo, vždy sa vedeli vynájsť. Aj ako s vojakmi, aj ako s ľuďmi, sa mi s vami spolupracovalo veľmi dobre. Odchádzate domov so ctou a s hrdosťou. Verím, že rovnako dobrá spolupráca bude aj s novou rotáciou“, zdôraznil veliteľ kandahárskej leteckej základne britský Air Commodore Malcom Brecht. Na slávnostnom akte vyznamenávania a oficiálnej rozlúčke v Slovenskom dome v Kandaháre bol prítomný aj veliteľ holandského kontingentu brig. gen. Rob Van Der Meer a ďalší vysoko postavení dôstojníci ISAF z ozbrojených síl USA, Holandska, Veľkej Británie, Kanady, Bulharska, Česka či Francúzska. Spomenutý dom postavila práve odchádzajúca rotácia.

„Môžete byť právom hrdí na to, čo ste v operácii ISAF dokázali a dosiahli. Je nepochybné, že ste postavili latku veľmi vysoko a že ste Slovensku, svojej vlasti, urobili dobré meno. Ďakujem vám a ďakujem aj vašim najbližším, za podporu a pochopenie, ktoré vám pri výkone vašej profesie preukazovali a preukazujú,“ zdôraznil 18. decembra v Michalovciach na slávnostnom nástupe vojakov, ktorí sa vrátili z Afganistanu, minister obrany Jaroslav Baška. Spolu s náčelníkom generálneho štábu Ozbrojených síl SR generálom Ľubomírom Bulíkom im udelil medaily za prácu v operácii ISAF.

Pavol VITKO

Foto autor

globálnej ekonomickej krízy, ktorá narušila aj pôvodný zámer racionalizácie a modernizácie ozbrojených síl. „Efekt uskutočnenej racionalizácie sme tak reálne využili na stlmenie vplyvov ekonomickej krízy. Museli sme sa uskromniť v spotrebe, aby sme zabezpečili prioritné úlohy vrátane účasti ozbrojených síl v operáciách,“ uviedol Baška. Napriek tomu sme dokázali posilniť naše zastúpenie v kľúčovej operácii ISAF v Afganistane, splnili sme úlohy pohotovosti vyčlenenými jednotkami v rámci rotácie síl reakcie NATO, zabezpečili sme pripravenosť našich jednotiek v rámci bojovej skupiny EÚ vytvorenej spolu s Českou republikou, ako aj ďalšej bojovej skupiny EÚ pod vedením Poľska, ktorá je v súčasnosti v pohotovostnom režime. Taktiež sme vstúpili do viacerých projektov NATO a EÚ.

Oslavy vzniku Slovenskej republiky

Pred sedemnástimi rokmi, 1. januára 1993, vznikla samostatná Slovenská republika a zároveň Armáda Slovenskej republiky, ktorá sa neskôr transformovala na dnešné Ozbrojené sily Slovenskej republiky. Ich vznik si 11. januára v Klube MO SR na Kutuzovovej ulici v Bratislave slávnostným zhromaždením pripomenuli zamestnanci ministerstva obrany a Generálneho štábu OS SR. Minister obrany SR Jaroslav Baška a náčelník Generálneho štábu OS SR Ľubomír Bulík pri príležitosti osláv 17. výročia vzniku Slovenskej republiky odovzdali vojenské

medaily a odznaky vojakom a zamestnancom MO SR za ich prácu a úsilie, ktoré od vzniku SR pre rezort vynaložili. Pamätnú medailu ministra obrany SR III., II. a I. stupňa, vojenskú medailu za vernosť OS SR III., II., a I. stupňa, čestný odznak OS SR III., II. a I. triedy a odznak náčelníka GŠ III. triedy si prevzalo 51 ocenených.

Minister zhodnotil predošlý rok ako najnáročnejší za celé obdobie plnenia Programového vyhlásenia súčasnej vlády. Rezort obrany sa musel vyrovnáť s dosahmi

Za najväčšiu udalosť roka 2009 označil minister Neformálne stretnutie ministrov obrany členských krajín NATO v Bratislave, ktoré sa uskutočnilo po prvýkrát na území Slovenskej republiky. Pretože sa stretnutie podarilo zorganizovať na veľmi vysokej úrovni, v medzinárodnom meradle sa prezentoval v dobrom svetle nielen rezort obrany, ale aj celé Slovensko.

Rok 2010 nebude podľa ministra pre ministerstvo obrany a ozbrojené sily jednoduchší. „Čakajú nás zásadné rozhodnutia v oblasti zdokonaľovania riadenia obrany štátu, posilnenia našej účasti v operácii ISAF, ako aj v ďalšom postupe transformácie ozbrojených síl,“ konštatoval a dodal, že rezort bude musieť pracovať ešte s nižším rozpočtom ako minulý rok.

Prezident SR a hlavný veliteľ Ozbrojených síl SR Ivan Gašparovič prostredníctvom svojho rozkazu poďakoval zamestnancom rezortu obrany za kvalitné plnenie úloh doma i v zahraničí. Od svojho vzniku sa Slovenská republika stala uznávaným partnerom celosvetového spoločenstva, čoho súčasťou je úcta k ľudským hodnotám, rešpektovanie medzinárodného práva, demokracie a presadzovanie základných ľudských práv nielen doma, ale i vo svete, čo je aj prácou Ozbrojených síl SR.

(to)

Foto Peter DOVINA

V Bojovej skupine EÚ

V piatok 18. decembra 2009 slávnostným nástupom slovenskej časti Bojovej skupiny Európskej únie pod poľským vedením (POL-DEU-LAT-LIT-SVK BG EU) vyvrcholila viac ako trojročná práca na príprave tohto spoločného poľského, nemeckého, lotyšského, litovského a slovenského zoskupenia Európskej únie.

Na slávnostnom nástupe v priestoroch 22. mechanizovaného práporu v Michalovciach sa zúčastnil minister obrany SR Jaroslav Baška, náčelník generálneho štábu OS SR generál Ľubomír Bulík, hlavný veliteľ bojovej skupiny brigádny generál Sławomir Wojciechowski, ako aj ďalší hlavní funkcionári rezortu obrany a pozvaní hostia a takmer 350 vojakov zaradených do bojovej skupiny.

Minister obrany vo svojom príhovore okrem iného povedal: „Viem, že môžem konštatovať, že ste so ctou splnili všetky úlohy a ciele, ktoré viedli k úspešnému vytvoreniu vášho bojového zoskupenia. A práve jeho vytvorením môžeme úspešne deklarovať konkrétne splnenie záväzkov, ktoré si náš štát vzal na seba v Programovom vyhlásení vlády Slovenskej republiky a zároveň aj v rámci stratégie Európskych bojových skupín v uplynulých rokoch.“ Ďalej uviedol: „Som presvedčený o tom, že spoločná poľsko-nemecko-lotyško-litovsko-slovenská bojová skupina pod vedením Poľskej republiky, ktorá bude v operačnej pohotovosti

v prvom polroku 2010, bude úlohy a požiadavky, ktoré budú na ňu kladené počas nastávajúcích šiestich mesiacov, úspešne plniť, nech budú akokoľvek ťažké a náročné.“

So slovenskými vojakmi som už spolupracoval aj v zahraničí a vždy som ich vnímal ako pripravených profesionálov. Nepochybujem o tom, že s našou spolupracou budem spokojný aj v nasledujúcich mesiacoch,“ povedal brigádny generál Sławomir Wojciechowski. Náčelník generálneho štábu OS SR generál Ľubomír Bulík uviedol, že výcvik aj výstroj našich vojakov je dobrá a porovnateľná s ostatnými armádami zaradenými v bojovej skupine, pričom spomenul nové uniformy s digitálnou potlačou a nový nosný modulárny systém našich vojakov.

Bojové skupiny EÚ (BG EU) nie sú stále jednotky, ale sú založené, podobne ako jednotky NRF (NATO Response Forces), na rotačnom princípe, t. j. členské krajiny postupne deklarujú a vyčleňujú svoje jednotky do BG EU. Jedna rotácia trvá šesť mesiacov, pričom v rámci jednej rotácie má EÚ k dispozícii dovedna dve bojové skupiny. Slovenské ozbrojené sily sa už podieľali na výstavbe bojovej skupiny EÚ s Českou republikou (pohotovosť 1. 7. – 31. 12. 2009) a teraz pripravili BG pod vedením Poľska (pohotovosť od 1. 1. - 30. 6. 2010). Bojová skupina má spravidla približne 2-tisíc vojakov, pričom hlavnou zložkou sú pozemné sily. Jadrom je jednotka kategórie mechanizovaný prápor

doplnený o jednotky bojového zabezpečenia a jednotky logistickej a administratívnej podpory. Okrem toho môžu byť podľa charakteru misie v rôznom rozsahu doplnené ďalšie operačné prvky a nástroje, ako námorné a letecké sily, operačná logistika a jednotky špeciálnych síl. Tieto jednotky musia byť vybavené a vycvičené tak, aby ich bolo možné prakticky nasadiť vo všetkých klimatických pásmach, pričom na účely predbežného plánovania sa počíta s ich nasadením na strategickú vzdialenosť do 6 000 km od Bruselu. Táto vzdialenosť však nie je ohraničujúca a bojové skupiny môžu byť nasadené prakticky kdekoľvek. O ich nasadení rozhoduje EÚ a schvaľuje Rada EÚ tak, aby mohli byť do desiatich dní nasadené na plnenie úloh v oblasti stabilizácie, rekonštrukcie a podpory reformy bezpečnostného sektora, prevencie konfliktov, podpory humanitárnych operácií, evakuačných operácií a separácie znepriatelených strán silou.

Príspevok Slovenskej republiky do tejto bojovej skupiny je jednoznačným vyjadrením našej aktívnej angažovanosti a participácie na Európskej obrannej a bezpečnostnej politike Európskej únie.

Príspevok SR do POL-DEU-LAT-LIT-SVK BG EÚ bojovej skupiny je v poradí už druhým príspevkom SR do Európskej bezpečnostnej a obrannej politiky. Celkovo prispejeme do bojovej skupiny počtom 347 osôb a množstvom techniky v samostatných jednotkách. Zodpovedný za prípravu a výstavbu slovenského príspevku do BG pod poľským vedením bol zástupca veliteľa Pozemných síl OS SR brigádny generál Pavel Macko.

(mv, pv)

Foto Pavol VITKO

ktorú má EÚ k dispozícii v prípade potreby rýchlej reakcie na vznikajúce krízy vo svete. Bojová skupina EÚ je malé zoskupenie, spravidla do 2-tisíc vojakov, pričom hlavnou zložkou sú pozemné sily, ktorých jadrom je jednotka kategórie mechanizovaný prapor doplnená o jednotky bojového zabezpečenia a jednotky logistickej a administratívnej podpory. Okrem toho môžu byť podľa charakteru misie v rôznom rozsahu doplnené ďalšie operačné prvky a nástroje, ako námorné a letecké sily, operačná logistika a jednotky špeciálnych síl. Celému zoskupeniu velí veliteľstvo spoločných síl, postavené spravidla na báze veliteľstva brigády, tzv. Force Headquarters (FHQ), ktoré predstavuje velenie na operačnej úrovni konfliktu. V prípade, že pre velenie operácie EÚ nebudú využívané kapacity veliteľstva NATO, má EÚ možnosť vytvárať na strategickej úrovni aj vojensko-strategické veliteľstvo-tzv. veliteľstvo operácie (Operation Headquarters-OHQ). Do všetkých týchto prvkov vyčleňuje SR jednotky a personál, pričom napríklad v rámci príspevku do BG CZE-SVK obsadilo aj pozíciu zástupcu veliteľa v OHQ a zástupcu veliteľa FHQ.

• **Čo je hlavnou úlohou bojových skupín Európskej únie?**

Jednotky bojovej skupiny musia byť vybavené a vycvičené tak, aby v prípade politického rozhodnutia EÚ (nasadenie BG EÚ schvaľuje Rada EÚ) mohli byť do desiatich dní nasadené na plnenie piatich hlavných kategórií operácií: stabilizáciu, rekonštrukciu a podporu reformy bezpečnostného sektora, prevenciu konfliktov, podporu humanitárnym operáciám, evakuačné operácie a separáciu znepriatelených strán silou. Bojové skupiny Európskej únie (BG EU) nie sú stále jednotky, ani zárodkom akejsi jednotnej armády Európskej únie, ale sú založené podobne ako NATO Response Forces (NRF) na rotačnom princípe, t. j. členské krajiny postupne deklarujú a vyčleňujú svoje jednotky do BG EU. Jedna

košť národného príspevku, takpovediac spolutvorí si ju aj pre seba. Aktuálne príspevky SR do BG EU aj napriek nevelkým počtom predstavujú pomerne široké portfólio spôsobilostí náročne na prípravu, no na druhej strane dávajúce nám pomerne široké spektrum skúseností využiteľných pre budúci rozvoj Ozbromených síl Slovenskej republiky a našu účasť na ESDP. Podrobnejšie o našom vklade do vytvárania bojových skupín Európskej únie hovorí tabuľka.

BG EU CZE-SVK (01. 07. 2009 - 31.12. 2009)		BG EU POL-DEU-LAT-LIT-SVK (01. 01. 2010 - 30. 06. 2010)	
1.mr /22. mpr, Michalovce	116	Ženíjná rota 2. mb, Michalovce	117
čata opráv techniky a prepráv, MI	29	vrtníková jednotka (2xMi-17)	46
rota zásob a prepráv, Prešov	66	vrtníkového krídla, Prešov	
práporne obväzisko, Michalovce	15	práporne obväzisko NSE, Hlohovec	15
čata rchbps, Rožňava	16	–	–
NPALP – prvok admin. a log. podpory	15	NPALP – prvok admin. a log. podpory	**19
rota NSE, Hlohovec	*85	rota NSE, Martin (Hlohovec)	113
čata EOD, Nováky	20	–	–
skupina vojenskej polície, Prešov	10	čata vojenskej polície, Topoľčany	21
personál OHQ EÚ	23	personál OHQ EÚ	2
personál FHQ EÚ	16	personál FHQ EÚ	11
personál CC HQ (pozemná zložka)	11	personál CC HQ (pozemná zložka)	2
Spolu deklarovaných osôb	422	Spolu deklarovaných osôb	346

* Podľa charakteru misie a priestoru nasadenia rozšíriteľné až na 103 osôb

** Vratane spravodajskej podpory a vojenskej polície

• **Čo priniesla komplexná príprava a výcvik bojových skupín?**

Prípraviť také široké spektrum spôsobilostí a jednotiek na to, aby vyhovel nárokom EÚ, bola mimoriadne náročná úloha pre celé ozbrojené sily bez ohľadu na počty deklarovaných síl. A tak za výcvikom necelých 800 vojakov a civilov treba vidieť ďalšie stovky vojakov, zamestnancov, veliteľov a vedúcich pracovníkov, ktorí sa na príprave obidvoch bojových skupín podieľali. Príprava trvala takmer tri roky, pričom samotný výcvik jednotlivých kontingentov zaberá takmer celé dva roky. Len plánovacia skupina pre vypracovanie operačných plánov na prípravu, výcvik, nasadenie, udržiavanie, stiahnutie a nasledujúcu reintegráciu našich príspevkov do bojových skupín Európskej únie mala vyše 60 ľudí zo všetkých zložiek rezortu. Mnohé úlohy a výzvy boli pre nás úplne nové, pričom bolo potrebné naplánovať a nasledovne realizovať prípravu a výcvik na celé spektrum možného nasadenia a pôsobenia našich vojakov v súlade s rodiacou sa koncepciou BG EU, ktorá je ešte stále vo vývoji. Samotný výcvik sa realizoval formou výcvikových blokov usporiadaných do pomyselných výcvikovej pyramídy.

• **Mohli by ste ju priblížiť?**

Základom tejto výcvikovej pyramídy bolo najprv zvládnutie individuálneho výcviku a prípravy na nasade-

nie. Sem patrilo zvládnutie svojej zbrane/systému, poznanie svojej úlohy, vševojsková príprava, ale aj zdravotná príprava, jazyková príprava a teoretická príprava aj z oblasti práva medzinárodného konfliktu a podobne. Ďalej sem patrila vševojsková a odborná taktická príprava základných jednotiek. Do strednej časti pyramídy je možné zaradiť zdokonaľovanie odbornej taktiky a zladenie deklarovaných jednotiek. V prípade štábného personálu to je zvládnutie zásad plánovania operácií a

medzinárodný výcvik zameraný predovšetkým na zvládnutie plánovania, ako aj velenia a riadenia operácií EÚ na operačnej a vojensko-strategickej úrovni konfliktu. Práve tento výcvik mal mimoriadny význam, lebo ani naše ozbrojené sily, ani naši porovnateľní zahraniční partneri nedisponujú dostatočným množstvom skúseného a na takéto úlohy pripraveného personálu. Veď to, čo u nás označujeme za náš strategický stupeň riadenia a strategické úlohy, často obsahovo nedosahuje ani operačno-taktickú, resp. operačnú úroveň NATO alebo EÚ.

• **Čo považujete, pán generál, za najväčší prínos prípravy bojových skupín Európskej únie pre naše ozbrojené sily?**

Úsilie investované do prípravy príspevkov do bojových skupín Európskej únie sa rozhodne vyplatilo. Z medzinárodnopolitického hľadiska Slovenská republika jednoznačne demonštrovala nielen svoje odhodlanie, ale aj praktickú zainteresovanosť na záležitostiach EÚ vrátane ESDP. Skúsenosti, ktoré sme počas prípravy spolu s partnermi získali, ale aj problémy a slabé miesta koncepcie BG EU, ktoré sme odhalili, sú využiteľné pre všetky členské krajiny a orgány Európskej únie a zvyšujú tak kredit nielen OS SR, ale aj SR ako celku ako aktívneho prispievateľa do rozvoja európskych kapacít a spôsobilostí. Všetci príslušníci rezortu obrany a OS SR, ktorí sa na príprave podieľali alebo sa priamo zúčastňovali prípravy a výcviku, sú dnes bohatší o nové skúsenosti a rozhodne sa dostali na vyšší profesionálny stupeň. Vycvičené jednotky a personál dosiahli nové spôsobilosti a zručnosti, ktoré nás posúvajú ďalej na ceste k budovaniu moderných a flexibilných ozbrojených síl, schopných reagovať spolu so spojencami na meniaci sa charakter ozbrojených konfliktov a nové bezpečnostné hrozby a výzvy. A aj keby nakoniec deklarované jednotky neboli nasadené v rámci bojových skupín Európskej únie do operácie, spolu s jednotkami priamo pôsobiace v operáciách medzinárodného krízového manažmentu predstavujú tie najlepšie vycvičené jednotky, to najlepšie čo v OS SR momentálne máme a určite nimi vynaložené úsilie bude v maximálnej miere využité na plnenie úloh v rámci operácií MKM. Veď napríklad príslušníkov mechanizovanej rotý z Michaloviec z BG EU CZE-SVK už v krátkom čase uvidíme pôsobiť v Afganistane, či na Balkáne.

• **Odhalil proces prípravy bojových skupín Európskej únie aj niektoré naše rezervy?**

Jasne sa ukazuje, že bez aspoň čiastočnej modernizácie hlavnej výzbroje a techniky bude čoraz ťažšie udržať súčasnú úroveň reálneho nasadenia v operáciách, prípravu a výcvik deklarovaných síl v rámci medzinárodných záväzkov, ako aj plnenie úloh OS SR na území SR vyplývajúcich zo zákonov SR. Väčšia pozornosť sa bude musieť venovať príprave realistických a vykonateľných plánov na prípravu a výcvik obdobných deklarovaných jednotiek v budúcnosti. Doterajšia príprava a výcvik jednotiek do bojových skupín Európskej únie sú rozhodne úspechom celého rezortu obrany. Všetky tieto pozitívne skúsenosti, ale aj námety na zlepšenie treba v najbližšom období dôkladne analyzovať aj v súčinnosti so zahraničnými partnermi a vyvodiť relevantné závery pre budúcnosť.

Jozef ŽIAK
Foto Peter DOVINA

Čo priniesli bojové skupiny

Práve príprava a výcvik deklarovaných jednotiek a spôsobilostí do bojových skupín Európskej únie (BG EU) bol popri nasadení príslušníkov našich ozbrojených síl v operáciách medzinárodného krízového manažmentu (MKM) v uplynulom roku 2009 jednou z najvyšších priorit OS SR. Slovenská republika sa aktívne zapojila do budovania kapacít Európskej obrannej a bezpečnostnej politiky. A to hneď v dvoch po sebe idúcich rotáciách bojových skupín. Viac o plnení spomínaných úloh a ich prínose pre slovenské ozbrojené sily hovorí zástupca veliteľa Pozemných síl OS SR brigádny generál Pavel Macko, ktorý je zároveň poverený riadením prípravy bojových skupín Európskej únie.

• **Môžete, pán generál, priblížiť obe bojové skupiny?**

Celkovo sa do prípravy a výcviku do oboch bojových skupín zapojilo približne 800 príslušníkov rezortu obrany. Vzhľadom na rozsah vyplývajúcich úloh a rozsah zapojenia jednotlivých veliteľských orgánov a zlo-

žiek MO SR do tejto prípravy je možné rok 2009 bez zveličenia nazvať aj rokom EÚ v OS SR. Zatiaľ čo operačná pohotovosť prvej z nich, Česko-Slovenskej bojovej skupiny EÚ (BG EU CZE-SVK) sa posledným dňom roka 2009 skončila, bojová skupina EÚ pod poľským vedením (BG EU POL-DEU-LAT-LIT-SVK) práve začala svoju fázu pohotovosti na nasadenie, tzv. stand-by fázu, ktorá potrvá do 30. júna 2010. Hoci komplexné hodnotenie celej prípravy je len pred nami, je na mieste obzrieť sa už teraz za doterajšou prípravou.

• **Aké požiadavky sme museli splniť pri príprave deklarovaných síl a prostriedkov?**

Európska únia má záujem o komplexný prístup k riešeniu možných kríz vo svete s dôrazom na všestran-
né využitie dostupných nástrojov moci, v rámci ktorých sú vojenské nástroje len jednou zo súčastí. V rámci tzv. Európskej bezpečnostnej a obrannej politiky (ESDP) významnú úlohu zohráva pomerne nová koncepcia bojových skupín EÚ (EU Battle Group), ktoré predstavujú relatívne malú, ale vysoko agilnú vojenskú zložku,

rotácia trvá 6 mesiacov, pričom v rámci jednej rotácie má Európska únia k dispozícii dovedna 2 bojové skupiny. Ide o pomerne malý kontingent síl rýchlej reakcie, okamžite dostupných pre expedičné operačné použitie prakticky kdekoľvek na zemeguli. Tieto jednotky musia byť vybavené a vycvičené tak, aby ich bolo možné prakticky nasadiť vo všetkých klimatických pásmach, pričom na účely predbežného plánovania sa počíta s ich nasadením na strategickú vzdialenosť do 6 000 km od Bruselu. Táto vzdialenosť však nie je ohraničujúca a bojové skupiny môžu byť nasadené prakticky kdekoľvek.

• **Aký je slovenský vklad do bojových skupín Európskej únie?**

Aj keď Slovenská republika je jedným z najmladších členov Európskej únie, výrazným spôsobom prispieva k budovaniu európskych obranných kapacít a rozvoju jednej z najmladších vojenských koncepcií vôbec. Práve to, že ide o nový koncept, nám dáva rovnakú štartovaciu čiaru a príležitosť vyniknúť a významne prispieť k novej koncepcii bez ohľadu na veľkosť krajiny a veľ-

Vianočné návštevy v misiách

Krásne Vianoce a šťastný nový rok zaželeli v predvianočnom čase našim vojakom v zahraničných misiách na Cypre a v Kosove minister obrany Jaroslav Baška a náčelník Generálneho štábu Ozbrojených síl SR generál Ľubomír Bulík. Na tradičnej predvianočnej ceste sa zúčastnili aj Rudolf Pučík, predseda Výboru NR SR pre obranu a bezpečnosť, Jozef Šimko, predseda Osobitného kontrolného výboru NR SR na kontrolu činnosti Vojenského spravodajstva a ďalší členovia týchto výborov a ďalší hostia.

Druhá časť pracovnej cesty do Sarajeva, kde na základni Butmir pôsobia slovenskí vojaci v misii KEÚ Althea i na veliteľstve operácie SFOR v Bosne a Hercegovine pre husté sneženie nad Sarajevom zrušili. Vojakom darčeky doručili prostredníctvom kuriérnej služby NATO v tomto priestore.

V MISII UNFICYP

„Krásne Vianoce a šťastný nový rok, veľa zdravia a bezpečný návrat domov po ukončení svojej rotácie v operácii,“ to boli slová, ktoré našim vojakom v zahraničnej misii UNFICYP na Cypre adresoval minister obrany Jaroslav Baška a náčelník GŠ OS SR generál Ľubomír Bulík. Spolu s prezidentom republiky Ivanom Gašparovičom 7. decembra

navštívili Camp Tatry, kde sa stretli so slovenskými dôstojníkmi, vojakmi štábu misie a príslušníkmi slovenskej žiennej jednotky. Na veliteľstve misie sa za účasti veliteľa operácie admirála Maria S. Debernardiho uskutočnilo krátke pracovné stretnutie a brífing o pokračujúcom mierovom procese.

„Ďakujem vám za prácu, ktorú v misii robíte a za vzornú reprezentáciu Slovenska,“ povedal minister obrany vojakom pri slávnostnom nástupe. „Blížila sa Vianoce a k nim patrí aj dobrá vianočná kapustnica,“ skonštatoval. „Preto sme vám doviezli pravé slovenské ingrediencie na jej prípravu – kyslú kapustu, klobásky, huby.“ Okrem kapustnice odovzdal minister vojakom aj vianočnú poštu – vianočné pozdravy od detí základných škôl na Slovensku. „Ďakujem vám za reprezentáciu SR a želim najmä zdravie do nového roka,“ povedal Rudolf Pučík. K tomuto želaniu sa pridali aj J. Šimko.

„Na dovolenku sa dostane iba niekoľko šťastlivcov, ostatní musia zostať kvôli plneniu povinností. Tie sa nekonečia ani počas vianočných sviatkov. Počasie je nestále, daždivé, narušuje štrkové cesty, pre ich úpravy musia byť naši ženisti stále v pohotovosti, keďže pracujú pre celú misiu. Naši ženisti patria k tým najužitočnejším. Výsledky ich práce je vidieť ihneď,“ vysvetľuje kapitán Tomáš Daňo, dôstojník pre styk s verejnosťou misie UNFICYP.

Ministra Bašku prijal na Ministerstve obrany Cyperskej republiky aj minister obrany Cypru Costas Papacostas. Po oficiálnom stretnutí navštívili pozorovacie stanovišťa OP-129 Pyla a patrolovačie základne PB-126 v takzvanej nárazníkovej zóne, ktorá od seba oddeľuje grécku a tureckú časť ostrova. Po brífingu sa slovenská delegácia presunula do mesta Famagusta na západnom pobreží ostrova, kde leží slovenský kemp generála Štefánika.

Spoluprácu so spojencami si veliteľ medzinárodného kontingentu podplukovník Ľubomír Kochanský pochvaľuje. „Do medzinárodného kontingentu pod slovenským velením patria aj maďarskí a chorvátski vojaci a spolupráca s nimi je excelentná.“

Minister odovzdal aj veliteľovi slovenského kontingentu pplk. I. Kochanskému vianočnú poštu a suroviny potrebné na prípravu pravej slovenskej vianočnej kapustnice. „V budúcom roku nechceme meniť mandát tejto misie,“ povedal vojakom J. Baška. „Chceme sa však uchádzať o mandát veliteľa celej misie na Cypre.“

MEDZI VOJAKMI V KOSOVE

Počas návštevy minister Jaroslav Baška rokoval s veliteľom KFOR generálporučíkom Markusom J. Bentlerom a veliteľom mnohonárodnej brigády „MNTF-C“ fínskym brigádnym generálom Seppom Toivonenom, pod ktorého

velenie patrí aj slovenská jednotka. Rozhovory sa týkali situácie v krajine i zmien, ktoré operáciu KFOR čakajú v blízkej budúcnosti.

Obaja generáli vysoko vyzdvihli prácu a plnenie úloh našej jednotky a ocenili najmä absolútnu profesionalitu Slovákov. Jaroslav Baška v tejto súvislosti povedal, že v rámci každej rotácie bola operácia KFOR hodnotená pozitívne. „A to aj zo strany domáceho obyvateľstva,“ zdôraznil. V budúcom roku by sa aj vzhľadom na vývoj bezpečnostnej situácie mali v operácii znížiť počty vojenských kontingentov zo súčasných 15 000 na 10 000 a následne až na 5 500 vojakov. Toto zníženie sa dotkne aj slovenského kontingentu. Jaroslav Baška potvrdil, že našim zámerom je do konca roka 2010 znížiť slovenskú účasť v Kosove na dve desiatky vojakov. „Myslím si, že vojaci, ktorí tu teraz pôsobia v rámci KFOR, nebudú mať toľko práce a klesne aj počet operačných úloh, ktoré už nemajú taký charakter ako v minulosti,“ dodal minister obrany. Podľa ministra obrany i náčelníka generálneho štábu by mal v Kosove klesnúť počet slovenských vojakov do konca roka 2010 zo súčasných 140 na 20 vojakov.

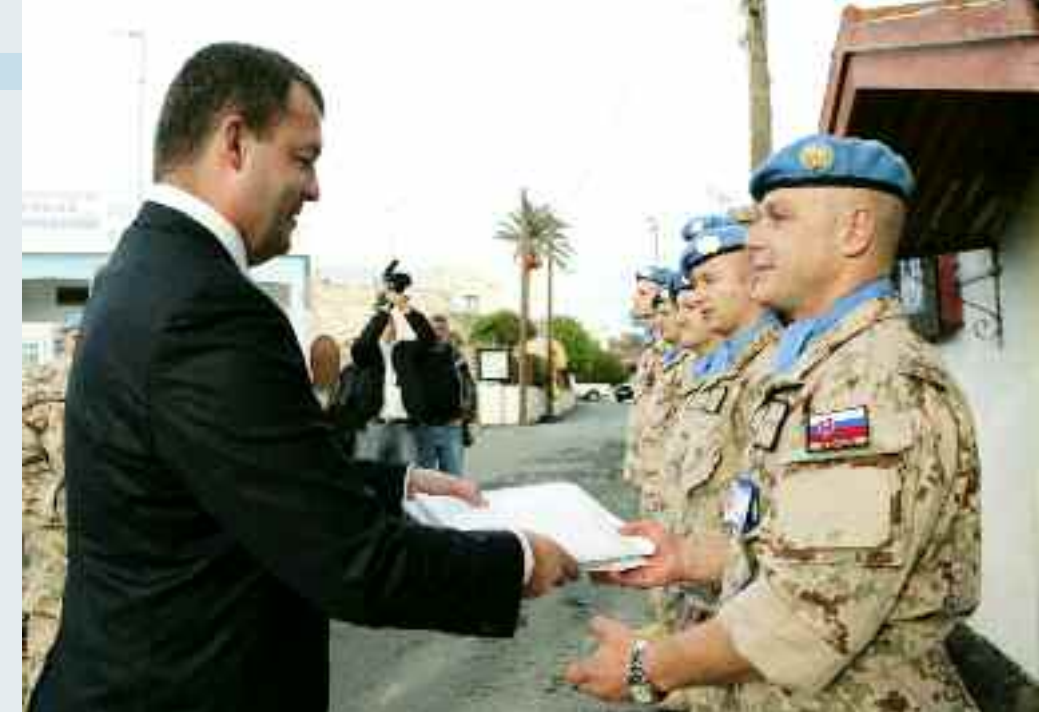
Minister obrany priviezol vojakom do Kosova aj vianočné darčeky. Tentoraz to boli ingrediencie na tradičnú slovenskú vianočnú kapustnicu, vianočný stromček a vianočné pozdravy pre vojakov od detí základných škôl na Slovensku. Každý vojak dostal pod stromček termosku, ktorej výhody určite ocenia pri hliadkovaní a patrolovaní v zimnom čase. Súčasťou programu bolo aj slávnostné odovzdanie medailí NATO „Non article V“ slovenským vojakom za polročnú službu v tejto aliančnej operácii. Spolu s ministrom obrany Jaroslavom Baškom a generálom Ľubomírom Bulíkom ich vojakom pripol na hruď aj brigádnym generálom Seppom Toivonen. V príhovore minister pripomenul, že Slovensko už desať rokov pôsobí v regióne západného Balkánu. „S pocitom hrdosti môžem konštatovať, že všetci naši vojaci plnili a plnia svoje úlohy počas celého pôsobenia v operácii KFOR na vysokej morálnej i odbornej úrovni.“

Pamiatku vojakov, ktorí zahynuli pri leteckom nešťastí počas návratu domov práve z tejto misie, si prítomní uctili položením vencov pri pamätníku slovenských vojakov v areáli tábora Šajkovac. Zádušnú modlitbu predniesol duchovný slovenskej jednotky nadporučík Ján Sakal.

Súčasný, v poradí 15. slovenský kontingent už začal realizovať úlohy súvisiace s reorganizáciou operácie. Ešte pred Vianocami odovzdajú Slováci stráženie priestoru monumentu Kosovo Pole českým kolegom a postupne prevzeme zodpovednosť za pamätník kosovská polícia. Veliteľ slovenského kontingentu major Vladimír Grišlo pripomenul, že aj počas sviatkov plnenie úloh pokračuje. Ide najmä o patrolovanie a zabezpečenie pokojného prostredia na zmiešaných územiach v sektore zodpovednosti. Na základe rozhodnutia náčelníka generálneho štábu bude súčasný kontingent slúžiť v operácii až do marca budúceho roka. Nasledujúci 16. kontingent bude pravdepodobne posledný.

Druhá časť pracovnej cesty bola naplánovaná do Sarajeva, kde na základni Butmir pôsobia slovenskí vojaci v misii EÚ Althea i na veliteľstve operácie SFOR v Bosne a Hercegovine. Žiaľ, pre husté sneženie nad Sarajevom musela byť táto časť návštevy zrušená. Slovenským vojakom darčeky i stromček doručili prostredníctvom kuriérnej služby NATO v tomto priestore.

Dvojstranu pripravili
Bernard ROŠTECKÝ, Michaela FARKAŠOVÁ
Foto **Peter DOVINA, Bernard ROŠTECKÝ, Tibor DEMMER**

Svorne ako vlci

V polovici minulého roka zanikol náš jediný tankový útvar: trebišovský tankový prápor. Chvilu sa zdalo, že to môže znamenať aj koniec tankov v našich ozbrojených silách, ale napokon sa predsa len podarilo čierne baret, ktoré sú symbolom tankistov, zachrániť. Tankový prápor sa zlúčil spoločne so svojim susedom z trebišovských kasární: mechanizovaným práporom do nového subjektu – zmiešaného mechanizovaného práporu. Vznikol tak jeden z najväčších útvarov nielen prešovskej mechanizovanej brigády, ale aj celých pozemných síl.

Major Milan Šíma, rodák z českej Kadane sa dostal na Zemplín po ukončení tankového smeru na Vysokej vojenskej škole vo Vyškove. A v Trebišove už vďaka manželke zostal. Bol zástupcom veliteľa tankového práporu, dnes je zástupcom veliteľa zmiešaného mechanizovaného práporu.

ZÁCHRANA ČIERNYCH BARETOV

„Celá reorganizácia nakoniec prebehla nad očakávanie dobre. Veď okrem jedného (veliteľa práporu) všetci profesionálni vojaci mali miesta v novom útvaru. Desiatnik

ktorí odišli do útvarov prešovskej brigády a ďalších súčasť pozemných síl. Vlastne sme museli prepustiť len štyroch zamestnancov fyzickej ochrany objektov. To bola správa, ktorá všetkých potešila. Rovnako aj skutočnosť, že aj napriek zániku tankového práporu tanky v ozbrojených silách nekončia. Vybrali sme najlepšie tanky, vodiči už nemajú na starosti uloženie techniky, ktorá išla na zrušenie do vojenského opravárenského závodu. Tanková rota sa včlenila do práporu. A tankisti môžu naďalej hrdosť nosiť svoj čierny baret,“ priznáva s úľavou v hlase major Šíma.

Spokojný je aj technik – vodič tankovej rotnej rotnej Marián Štátnik, ktorý tanky pozná ako máloko, či zástupca veliteľa tankovej rotnej nadporučík Bartolomej Balogh. Podľa neho sa v uplynulom období podarilo vytvoriť veľmi dobrú partiu ľudí, ktorí úspešne splnili nielen všetky úlohy súvisiace s odovzdávaním nadpočetných tankov a ďalšieho materiálu pri reorganizácii útvaru, ale aj v rámci výcviku v jesenných mesiacoch. „Medzi ťahúňov jednotky patrí okrem rotného Štátnika napríklad aj veliaci poddôstojník tankovej rotnej nadrotmajster Ladislav Vass, výkonný poddôstojník rotnej rotnej Peter Badida, veliteľ tanku rotní: Dávid Koma a Peter Krajník, vodič tanku

desiatnik Marián Kováč či strelec tanku slobodník Martin Zimný,“ hovorí nadporučík Balogh.

ZDRAVÁ RIVALITA

Viac ako tankistov sa reorganizácia dotkla príslušníkov mechanizovaného práporu. „Jednu mechanizovanú rotu sme zrušili. Desiatka vojenských profesionálov musela odísť pre prekročenie maximálnej doby služby, ďalších vyše 40 vojakov odišlo do iných súčastí pozemných síl. Veľké zmeny vo svojom zložení zažila rota bojového zabezpečenia. Využili sme všetky priestory po tankovom prápore. V bývalom štábe sú dnes velitelia jednotiek. Tanková rota sa úspešne začlenila do práporu. Obdobne ako obe mechanizované rotiny prešli aj jej príslušníci v etape výcviku čata bojovými strelbami i kontrolami ladenosti. Podieľali sa na zabezpečení cvičenia Jesenná spolupráca, ktorým vyvrcholila národná certifikácia slovenského podielu na bojovej skupine Európskej únie pod poľským velením. Som veľmi rád, že tankisti nakoniec zostali v našich ozbrojených silách. Určitá zdravá rivalita medzi nimi a mechanizovanými jednotkami pomáha posúvať celý náš prápor dopredu,“ konštatuje veliteľ zmiešaného mechanizovaného práporu a rodák z Príslupu v okrese Snina podplukovník Ján Stavrovský. Veď pôvodne je aj on tankistom. Po ukončení tankového smeru vo Vysokej vojenskej škole vo Vyškove pôsobil najskôr v tankovom pluku v Táboře a potom v Humennom.

Starosti mu spôsobuje odchod pracoviska správy budov do Michaloviec. V Trebišove zostalo len šesť ľudí, ktorí podľa jeho slov absolútne nestačia na údržbu rozsiahleho kasárenského areálu, ako aj neďalekého muničného skladu či cvičiska vo Veľkých Ozorovciach, ktoré tak isto patria útvaru. A vrásky mu robia aj chýbajúce nákladné vozidlá...

TANKISTI DOBRE ZAPADLI

Najpočetnejšiu jednotku práporu tvorí rota bojového zabezpečenia. Jej veliteľ kapitán Marián Osvald velí takmer 160 vojakom. „Z mojej podriadenosti v rámci reorganizácie síce odišla prieskumná čata, ale pribudli nové. Napríklad strážne družstvo, a výrazne narástli počty aj v rámci opravárenskej čaty. Pribudli do nej odborníci z bývalého tankového práporu, ktorí zabezpečujú opravy tankovej techniky. Obdobne je to aj v prípade zásobovacej čaty. Pribudlo nám síce úloh, ale na druhej strane som rád, že prakticky všetky tabuľkové miesta mám aj naplnené. To je oproti minulosti výrazný pokrok. Bývalí príslušníci tankového práporu do rotiny veľmi dobre zapadli. S ostatnými vojakmi spoločne plnia úlohy k plnej spokojnosti. Teším sa z toho, lebo na začiatku predsa len boli určité obavy,“ priznáva kapitán Osvald.

Veľké zmeny zažil aj veliaci poddôstojník 2. mechanizovanej rotiny nadrotmajster Jozef Šarga. Predtým bol na rovnakej funkcii, ale v prvej rote, ktorá bola zrušená. „Všetko zlé je na niečo dobré. Reorganizáciu sme využili na to, aby sme si nechali len tých najlepších. Tí, ktorí robili problémy, z rôznych príčin neplnili úlohy, museli odísť. Dnes, po pol roku môžem na základe vlastných skúseností povedať, že to bol dobrý krok. Okolo skúseného jadra sa nám podarilo vytvoriť dobrý kolektív. Ťahali ho dopredu najmä velitelia družstiev rotní Jaroslav Munčák, Pavol Levčík a Vladimír Sabo, veliteľ čaty poručík Jozef Lehet či zástupca veliteľa družstva čatár Jozef Pálenčík,“ poznamenáva nadrotmajster Jozef Šarga.

NAJVÄČŠÍ ZAMESTNÁVATEĽ OKRESU

Veliteľ zmiešaného mechanizovaného práporu podplukovník Ján Stavrovský pridáva, že útvar je v súčasnosti najväčším zamestnávateľom v okrese Trebišov. Mesiace po reorganizácii podľa neho ukázali, že ľudia si v útvaru cenia možnosť byť zamestnaní. Či už ako profesionálni vojaci či zamestnanci. Veď celý región Zemplína, a najmä jeho južná časť trpí veľkou nezamestnanosťou.

„Som spokojný s tým, ako si plnia úlohy. Vedia, že keby od nás odišli, s takmer stopercentnou pravdepodobnosťou si v okolí svojho bydliska žiadnu inú prácu nenájdu. Aj preto nie je žiadny väčší problém s disciplínou, či plnením úloh. Prápor je v súčasnosti naplnený na vyše 98 percent. Chýba len zopár rotných, rotnajstrov, nadrotmajstrov a nadporučíkov. Hlásia sa nám záujemcovia pôvodom z tohto regiónu, ktorí momentálne slúžia v útvaroch v iných oblastiach Slovenska,“ hovorí veliteľ práporu, ktorý by už čoskoro mal získať bojovú zástavu – nesie vo svojom mene čestný názov útvar generálmajora Jána Nálepku a vo svojom hesle má: Svorne ako vlci!

Jozef ŽIAK
Foto Peter DOVINA

SPOKOJNÝ GENERÁL

Veliteľ pozemných síl generálmajor Jaroslav Vývlek priznáva, že v uplynulom období riešili otázku: Čo ďalej s tankovou jednotkou. Nakoniec, po zohľadnení všetkých dôvodov i objektívnych finančných a iných možností zvíťazil variant spojenia tankového a mechanizovaného práporu v posádke Trebišova. Vznikol trebišovský zmiešaný mechanizovaný prápor. Teda útvar, ktorý má dve mechanizované a jednu tankovú rotu. Generálmajor Vývlek poznamenáva, že s takýmto druhom útvaru sa stretol už počas svojich štúdií vo vojenskej akadémii v Hamburgu. Majú ich mnohé armády NATO.

„Dnes, po polroku môžem zodpovedne povedať, že vytvorenie takéhoto útvaru bol dobrý krok. Podarilo sa nám v optimálnej miere využiť naše finančné, materiálne a personálne zdroje. Nechali sme si 17 najkvalitnejších tankov, z dvoch štábov práporu dnes máme jeden. Obdobne sa postupovalo aj v rámci ďalších zabezpečovacích jednotiek. Príslušníci zmiešaného mechanizovaného práporu potvrdili svoje kvality aj nedávno v rámci cvičenia Jesenná spolupráca, ktoré prebiehalo vo veľmi nepriaznivých klimatických podmienkach. Som rád, že sa napokon podarilo zachovať aj v štruktúre našich ozbrojených síl tankové jednotky. Majú ich aj všetci naši susedia. Najmä členské štáty NATO: Česká republika, Poľsko i Maďarsko,“ zdôrazňuje generálmajor Vývlek.

Ochrana prírody vo vojenských obvodoch (2)

V minulom čísle sme vás informovali o stretnutí ochrancov prírody z Bratislavského regionálneho ochrannárskeho združenia (BROZ), Štátnej ochrany prírody, vojakov a zamestnancov rezortu obrany vo VTSÚ Záhorie, ktoré sa venovalo projektom, realizovaným na území Vojenského obvodu Záhorie. Okrem projektu „Obnova biotopov pieskových dún vo VVP Záhorie“ sa na území vojenského obvodu realizoval aj nemenej významný projekt „Obnova mokradí Záhorskej nížiny“ vo VO Záhorie. Dnes ochranári spolu s vojakmi hodnotia výsledky a ich udržateľnosť aj do budúcnosti.

Vo vojenských obvodoch je väčšina bežných činností so značným vplyvom na životné prostredie výrazne limitovaná. Vďaka obmedzenému pohybu verejnosti a zníženému komerčnému využitiu krajiny sa v nej vzácne biotopy zachovali, hoci v okolitej krajine boli už dávno zničené. Intenzívne poľnohospodárstvo, meliorácie, urbanizácia, to všetko zmenilo krajinu. Vo vojenských výcvikových priestoroch sa pôvodný typ krajiny zachoval aj s pôvodnými biotopmi. V západných krajinách sa môžeme stretnúť so situáciou, že vojenské výcvikové priestory majú ešte krajšiu a zachovanejšiu prírodu ako niektoré národné parky. Krajina okolo vojenských priestorov bola veľmi intenzívne využívaná, a preto si západné krajiny silne uvedomujú význam vojenských priestorov z hľadiska ich prírodného bohatstva.

OBNOVA MOKRADÍ ZÁHORSKEJ NÍŽINY

Mokrade patria na Slovensku k najohrozenejším ekosystémom. Boli zničené najmä rozsiahlym odvodňovaním a premenou na poľnohospodársku pôdu. Odvodneniu sa nevyhli ani rozsiahle územia na Záhori, čo spôsobilo celkové vysušenie krajiny a malo za následok zvýšený výskyt lesných požiarov. Zmena životných podmienok spôsobila zníženie populácií, prípadne na mnohých lokalitách dokonca vyhynutie viacerých druhov, ktoré tu boli v minulosti bežné (napríklad obojživelníky alebo bociany).

Manažérom projektu Obnova mokradí Záhorskej nížiny vo Vojenskom obvode Záhorie bol Jaromír Šíbl z Bratislavského regionálneho ochrannárskeho združenia. Projekt prebiehal v rokoch 2005 až 2008 a rok po jeho ukončení je možné vidieť výsledky a ich udržateľnosť v zlepšujúcom sa stave flóry a fauny. Cieľom projektu bolo dobudovať sieť NATURA 2000 a obnoviť pôvodný stav mokradí vo vytvorenom území. Nosnou aktivitou

projektu preto bolo zasypanie desiatky rokov starých odvodňovacích kanálov a spomalenie, či úplné zastavenie neprirodzeného rýchleho odtoku vody.

Projektové územie tvorí osem lokalít mokradí zaradených do siete NATURA 2000. Z nich štyri – Rudava, Orlovské vršky, Mešterova lúka a Kotlina – sú súčasťou Vojenského obvodu Záhorie.

HROZBY

„Mokrade čelia viacerým hrozbám. Na celom Záhori silnejú tlaky na ťažbu piesku. Vo vojenskom obvode sa piesok zatiaľ ťaží len na jednej lokalite,“ vysvetľuje J. Šíbl. Čo hrozí prírode v prípade zrušenia vojenského priestoru? Lokality blízko Malaciek, dnes nazývané priemyselný park Záhorie – zóna D, ktoré boli súvisle zalesnené a vytvárali obyvateľom malackého sídliska clonu medzi ich obytnými domami a diaľnicou, sú dnes golfovým ihriskom. V zóne C tohto priemyselného parku prebehla výstavba infraštruktúry a odsľasenie – priemyselný park stále čaká na investorov. Preto je aj pre ochránarov zachovanie vojenského priestoru veľmi dôležité – aspoň jedno územie je uchránené od komerčného využitia, ktoré úplne pretvorí krajinu a zmení jej pôvodné ekosystémy.

ŽIVOT V MOKRADIACH

Po zasypaní odvodňovacích kanálov sa vodný režim a celý ekosystém vracia do pôvodného stavu. Do obnovených mokradí sa pomaly vracia život. Skôr či neskôr si ich našli ich pôvodní obyvatelia. „Realizácia projektu veľmi prospela pôvodným obyvateľom mokradí – obojživelníkom, vážkam a mnohým iným zaujímavým živočíchom a rastlinám. Tam, kde pred projektom boli desiatky, možno stovky jedincov, dnes sú tisíce až desiatky,“ konštatuje J. Šíbl. Medzi najvýznamnejšie druhy európskeho významu, ktoré žijú na tomto území, zaraďujeme vážku jasnoškrvnú – v záhorských mokradiach žije 90 percent jej celoslovenskej populácie. Na udržiavaných lúčach pozdĺž rieky Rudava žijú vzácne druhy motýľov. Takisto aj ďalšie druhy, ktoré sú bežnejšie, sa tu vyskytujú v hojnom počte (obojživelníky). Vďaka mokradiam na tomto území profituje aj jeden z našich najvzácnejších vtákov, bocian čierny. Žije tu aj 11 druhov netopierov, viac ako tisíc vzácných druhov chrobákov, z ktorých mnohé predstavujú relikty ešte z ľadových dób, ako aj známa pijavica lekárska.

Špecifickým druhom na Záhori je bobor európsky. Bobry sa vďaka rakúskym ochráncam, ktorí ich opätov-

ne vysadili do prírody, po niekoľkých desiatkach rokov úspešne rozšírili a stavbami bobrích hrádzi pomáhajú pri udržiavaní mokradí. Zadržávajú vodu v krajine a vytvárajú biotopy pre ďalšie živočíchy. V mokradiach takisto rastú desiatky druhov vzácných a ohrozených rastlín.

Mokrade účinne zabraňujú šíreniu lesných požiarov, ktoré sú v suchých borovicových lesoch na Záhori pomerne časté. V horúch dňoch tiež ochladzujú svoje okolie. Záhorie je známy hubársky raj – hubám sa v blízkosti mokradí darí aj v období sucha.

Súčasťou projektu boli aj školenia pracovníkov a exkurzie pre odbornú aj laickú verejnosť. „Nie je našim cieľom chrániť prírodu tým, že do nej nepustíme ľudí. Ľudia do prírody patria, ak sa tam vedú správaf. Chránime prírodu pre ľudí,“ uzatvára Jaromír Šíbl.

Michaela FARKAŠOVÁ
Foto autorka, archív BROZ

PRÍKLAD Z LOTYŠSKA

Peniaze z fondu LIFE pomáhajú obnove prírody aj vo Vojenskom výcvikovom priestore Adazi neďaleko Rigy. Priestor je pre výcvik vojsk využívaný viac ako sto rokov. V tomto priestore sa nachádza 90 percent vresovísk celého Lotyšska. Vojenský výcvikový priestor bol v roku 2004 vyhlásený za chránené územie, takisto je zaradený do siete Natura 2000. Vojenská činnosť má klesajúcu tendenciu, takže nestačí na odstránenie zarastania (sukcesie) vresovísk náletovými drevinami. Preto Lotyšsko od septembra 2006 realizujú v tomto VVP projekt financovaný z programu LIFE, v rámci ktorého udržiavajú a zveľaďujú pôvodné biotopy na území vojenského obvodu, najmä vresoviská. Tento projekt beží do konca roka 2009. Jeho rozpočet je 905 307 eur, príspevok Európskej komisie predstavoval 50 percent tejto sumy. Príjemcom peňazí je v tomto prípade štátna agentúra správy majetku rezortu obrany (State Agency for Defence Properties), pričom jedným z partnerov projektu sú aj lotyšské ozbrojené sily.

Slovensko – kórejská spolupráca

Južná Kórea, s prívlastkom ázijský tiger, je druhým najvýznamnejším obchodným partnerom Slovenskej republiky v Ázii. Práve Slovenská republika je zasa najväčším prijímateľom kórejských investícií spomedzi krajín strednej Európy. Ako vyplynulo z rokovaní predsedu vlády Kórejskej republiky Han Sung-su s predstaviteľmi Slovenskej republiky počas jeho oficiálnej návštevy Slovenskej republiky, ktorá sa uskutočnila v dňoch 22. - 23. apríla 2009 na pozvanie predsedu vlády Roberta Fica, kórejská vláda sa v hospodárskej oblasti dlhodobo zameriava aj na transformáciu kvantity na kvalitu, čo môže byť jedným z prostriedkov na prekonanie súčasnej hospodárskej krízy.

Vzhľadom na to, ako aj na skutočnosť, že v súčasnosti pôsobí v Slovenskej republike takmer 70 kórejských firiem, Úrad pre obrannú štandardizáciu, kodifikáciu a štátne overovanie kvality so sídlom v Trenčíne prejavil záujem o spoluprácu s kórejskou stranou v oblasti vzájomného uznávania štátneho overovania kvality výrobkov a služieb na účely obrany.

SPOLOČNÉ MEMORANDUM

Úrad inicioval rokovania s južnou Kóreou prostredníctvom Sekcie obrannej politiky, medzinárodných vzťahov a legislatívy MO SR už v novembri 2008. Odzova z kórejskej strany nedala na seba dlho čakať. Kórejci prejavili úprimný záujem o uzatvorenie memoranda o porozumení v uvedenej oblasti v čo možno najkratšom čase. Pozornosť sa venovala najmä príprave návrhu memoranda, spoznávaní záujmov druhej strany a hľadaniu konsenzu v sporných bodoch prí-

padnej spolupráce tak, aby bola vzájomne výhodná. Vďaka intenzívnej práci na príprave memoranda, na ktoré sa za slovenskú stranu podieľali ako zástupcovia úradu, tak i zástupcovia Sekcie obrannej politiky, medzinárodných vzťahov a legislatívy Ministerstva obrany Slovenskej republiky, boli práce na návrhu memoranda ukončené už po necelých desiatich mesiacoch.

KÓREJSKÝ OBRANNÝ PRIEMYSEL

Po odsúhlasení konečnej verzie memoranda oboma stranami prišli na rad záverečné rokovania a samotný slávnostný akt podpisu, ktoré sa udiali v druhej polovici septembra 2009 v hlavnom meste južnej Kórei Soule. V rámci programu rokovaní pripraveného kórejskou stranou navštívila slovenská delegácia spoločnosti obranného priemyslu južnej Kórei Doosan DST a Hyundai Rotem, kde ich zástupcovia oboch spoločností oboznámili s výrobnými programami, ako aj s výhľadom smerovania výroby pre budúce roky (obránný priemysel Kórejskej republiky patrí medzi najväčšie a technologicky najrozvinutejšie v celej Ázii).

Záverečným rokovaním a slávnostným podpisom memoranda (na fotografii) predchádzalo pracovné stretnutie slovenskej delegácie vedenej riaditeľom úradu Emilom Košútom s veľvyslancom Slovenskej republiky v južnej Kórei Dušanom Bellom, jeho zástupcom a obchodným poradcom Emilom Matejkom a vojenským pridelencom plukovníkom Eduardom Csingom. Počas pracovného stretnutia oboznámili členovia slovenskej delegácie zástupcov nášho diplomatického zboru s obsahom a prínosom memoranda pre Slovenskú republiku a osobitne pre rezort obrany. Zástupcovia diplomatického zboru naznačili členom slovenskej delegácie

možné smerovania ďalších aktivít úradu do záujmových oblastí slovenskej zahraničnej politiky v danom regióne.

NOVÉ PODNETY

Uzatvorenie Memoranda o porozumení medzi Ministerstvom obrany Slovenskej republiky a Úradom pre obranné akvizície programy Kórejskej republiky o vzájomnom uznávaní štátneho overovania kvality výrobkov a služieb na účely obrany treba chápať aj ako uznanie práce Úradu pre obrannú štandardizáciu, kodifikáciu a štátne overovanie kvality v oblasti štátneho overovania kvality, ktorého sa mu tým z kórejskej strany dostalo.

Potvrdil to i prezident Obrannej agentúry pre technológiu a kvalitu Dr. Jae Won Jung po podpise memoranda. Vo svojom slávnostnom príhovore k účastníkom tohto slávnostného aktu vysoko ocenil prácu, ktorú doposiaľ úrad v oblasti štátneho overovania kvality výrobkov a služieb na účely obrany vykonal a ohodnotil ju ako vysoko profesionálnu. Toto vyjadrenie z úst predstaviteľa Úradu pre obranné akvizície programy Kórejskej republiky nie je len výrazom ocenenia, ktoré úrad dostal práve v roku piateho výročia jeho zriadenia, ale i záväzkom pre všetkých jeho zamestnancov na zvyšovanie kvality ich práce. A to, že zamestnancom úradu na zvyšovaní kvality práce záleží, potvrdzuje i udeľenie ocenenia zlepšenia výkonnosti, ktoré trenčiansky Úrad pre obrannú štandardizáciu, kodifikáciu a štátne overovanie kvality získal v súťaži „Národná cena Slovenskej republiky za kvalitu 2009“.

Text a foto JUDr. Miroslav SVORNÍK
Úrad pre obrannú štandardizáciu, kodifikáciu a štátne overovanie kvality Trenčín

Rok s eurom

Je to už rok, odkedy používame na Slovensku novú menu. Niektorí z nás si zvykli na jej každodenné používanie rýchlejšie a bez väčších problémov. Niektorí sa napriek istej počiatočnej nedôvere a určitých drobných „problémikoch“ postupne prispôbili novej situácii a dnes už počítajú v eurách, akoby ani k žiadnej zmene meny nedošlo. A iní si ešte stále nevedia zvyknúť na „nízke ceny“ v obchodoch a všetko prepočítavajú na „staré dobré koruny“.

Či už patríme do tej, alebo onej skupiny, nepochybné sa počas tohto roka náš život v tejto oblasti zmenil. Z hľadiska éry samostatnej Slovenskej republiky a vplyvu eura na slovenskú ekonomiku predstavuje prvý rok používania novej meny nesmierne významný moment, ktorý si zaslúži pripomenúť nielen to, čo viedlo k zavedeniu eura u nás, ale aj načrtnúť, aké výhody a nevýhody nám zatiaľ euro prinieslo, resp. prinesie v blízkej, či vzdialenejšej budúcnosti.

PRVÉ ÚVAHY O EURE

Ako a kedy sa vôbec zrodila myšlienka spoločnej európskej meny? Prvé úvahy sa objavili už v roku 1970, keď vtedajší luxemburský premiér vo svojej správe (tzv. Wernerova správa) navrhol postupné kroky zblížovania ekonomík a mien krajín vtedajšieho Európskeho hospodárskeho spoločenstva (EHS). Prvý krok týmto smerom sa však urobil až v marci 1979, keď bol založený Európsky menový systém (EMS). Jeho zámerom bolo trvalo znížiť odchýlky vo výmenných kurzoch medzi menami členských štátov, pretože potreba menovej stability sa prejavovala súčasne s napredovaním jednotného západoeurópskeho trhu.

Vo februári 1986 bol podpísaný Jednotný európsky akt, ktorý logicky zahŕňal zblížovanie európskych ekonomík a potrebu obmedziť fluktuácie výmenných kurzov ich mien. Veď ako by mohol jednotný trh, založený na voľnom pohybe osôb, tovaru a kapitálu riadne fungovať, ak by sa niektorá z mien znehodnocovala? Devalvácia meny by potom znamenala nespravodlivú konkurenčnú výhodu a viedla by k deformácii spoločného obchodovania. Na zasadnutí Európskej rady v Madride v júni 1989 bol predstavený plán a časový rozvrh pre Hospodársku a menovú úniu. Tento plán sa neskôr zakotvil v zmluve, ktorú podpísali vo februári 1992 v Maastrichte. Zmluva ustanovila sériu kritérií, ktoré musia členské štáty spĺňať, ak sa chcú do Európskej menovej únie (EMU) dostať. Išlo najmä o ekonomickú a menovú disciplínu, zníženie miery inflácie, úrokových sadzieb, rozpočtového deficitu na maximálne 3% HDP, verejného dlhu na maximálne 60% HDP a stabilitu výmenného kurzu. Európska rada zároveň prijala v júni 1997 v Amsterdame pakt stability a rastu, ktorý zaväzuje členské štáty dodržiavať rozpočtovú disciplínu.

Následne sa od 1. januára 2002 stalo používanie eura pre vyše 300 miliónov európskych občanov súčasťou každodenného života. Od podpísania Maastrichtskej zmluvy vo februári 1992, ktorá zvolila princíp jednotnej európskej meny, uplynulo len 17 rokov. Na uskutočnenie takejto vo svetových dejinách jedinečnej operácie je to pozoruhodne krátky čas. Euro nahradilo meny, ktoré boli pre mnohé krajiny celé stáročia symbolom a nástrojom ich národnej zvrchovanosti. Nová mena významne posunula vpred aj hospodárske zjednocovanie Európy a európskym občanom umožnila jasnejšie uvedenie si spoločnej európskej identity. S eurom vo vrecku totiž môžu ľudia cestovať a nakupovať takmer v celej únii bez toho, aby si museli zamieňať peniaze. Eurozóna sa zároveň vyznačuje stabilitou a predvídateľnosťou, ktoré sú také potrebné pre investorov a spotrebiteľov.

ZAVEDENIE EURA NA SLOVENSKU

Slovensko zaviedlo novú menu euro 1. januára 2009. V deň osláv 16. výročia vzniku samostatnej Slovenskej republiky a 10. výročia spoločnej európskej meny sa tak stalo 16. členskou krajinou eurozóny. A hoci slovenské koruny nahradilo euro v hotovostnom obehú za prvých šesťnásť januárových dní (počas duálneho obehu oboch

Z medzinárodného hľadiska sa euro stalo druhou najvýznamnejšou menou vo svete, ktorá sa čoraz viac používa v medzinárodných platbách a popri americkom dolári aj ako rezervná mena. Jej význam síce vzrástol vplyvom finančnej a hospodárskej krízy, ale aj priebežným rozširovaním eurozóny o ďalšie krajiny a zvýšením počtu obyvateľov, ktoré používajú euro ako svoju národnú menu.

mien), cesta Slovenska k spoločnej európskej mene trvala takmer päť rokov. Začala sa 1. mája 2004 vstupom do Európskej únie, pretože podľa prístupových zmlúv všetky nové členské krajiny musia euro prijať, aj keď v nich nie je presne stanovený termín, dokedy to majú urobiť. Z ekonomického hľadiska základným predpokladom bolo splnenie prísnych Maastrichtských kritérií.

Z globálneho hľadiska však zavedenie eura predstavovalo mimoriadne komplexnú vec. Ako na celoštátnej úrovni, tak aj na rezortnej úrovni. Ako predseda „Komisie pre zavedenie eura v Ozbrojených silách SR“ a člen rezortnej komisie som musel spolu so svojimi najbližšími spolupracovníkmi veľmi pozorne dohliadať na to, aby všetky ekonomické, legislatívne, technické i organizačné opatrenia do seba postupne zapadali a vytvorili podmienky nielen pre úspešné zavedenie novej meny, ale aj jej bezproblémové používanie. Zajímavé bolo, že každý jeden problém, keď už bol identifikovaný, zdal sa veľmi jednoduchý na vyriešenie. No keďže tých čiastkových

problémov akéhokoľvek charakteru bolo veľmi veľa a zistiť, kde a čo všetko do seba zapadá a čo treba v akom slede urobiť, si vyžadovalo značné úsilie a presnú koordináciu a subordináciu. Jednoducho sa nedalo všetko vopred identifikovať. Bol to unikátny projekt, ktorý sa robil iba raz, nič podobné sa u nás predtým nerobilo a myslím si, že už sa ani nebude robiť.

Slovensko sa poučilo zo skúseností iných krajín, najmä Slovinska a Cypru, ktoré zaviedli euro v predchádzajúcich rokoch, a tak sa nám podarilo vyhnúť mnohým problémom, ktoré sa u nich objavili. Hladkému prechodu na euro pomohlo aj dôkladné organizačné zabezpečenie. Európska komisia zhodnotila zavedenie eura na Slovensku v úvode minulého roka ako hladké a úspešné. Dôležité je však najmä to, že celkový pozitívny dojem zo zavedenia eura mali aj občania Slovenskej republiky. Na základe prieskumov verejnej mienky deväť z desiatich Slovákov vnímalo prechod na euro ako plynulý a efektívny proces. Dôveru slovenských občanov k euru zvýšilo aj úspešné a rýchle zavedenie mincí a bankoviek počas prvých šiestnástich januárových dní. Nebolo žiadnym prekvapením, že na základe výsledkov prieskumu STV až 83% občanov SR prijala po šiestich mesiacoch euro za svoju menu.

ČO NÁM EURO PRINIESLO

Aké výhody a nevýhody zavedenia nám zo zavedenia novej meny plynú? Komplexne vyhodnotiť a presne stanoviť klady a zápory novej meny pre slovenskú ekonomiku a spoločnosť po jednom roku nie je v súčasnosti pre krátkosť času možné. Takéto analýzy sa dajú urobiť až s dlhším časovým odstupom, keď bude k dispozícii väčší počet relevantných štatistických údajov a výhody plynúce z prijatia eura sa naplno prejavia v ekonomike. Navyše, v súčasnosti je slovenská ekonomika ovplyvňovaná dopadmi globálnej finančnej a hospodárskej krízy, čo tiež sťažuje hľadanie jednoznačných odpovedí. Avšak vzhľadom na to, že počet záujemcov z radov vojskej verejnosti o odpovede na uvedenú otázku stúpa priamo úmerne s postupujúcim časom, pokúsím sa v nasledujúcich riadkoch stručne vyjadriť svoj vlastný názor na plusy a mínusy tohto procesu.

Spoločná mena prináša v praktickom živote veľa zjednodušení, napríklad uľahčuje platobný styk, odstraňuje kurzové riziko, šetrí náš čas, umožňuje spotrebiteľom ľahšiu porovnateľnosť cien s inými krajinami, kde už táto mena platí dlhšie. Umožňuje oveľa jednoduchšie nakupovanie v eurozóne, jednoduchšie cestovanie do krajín eurozóny, pretože nie je potrebná výmena peňazí atď. O týchto výhodách sa presvedčil každý z nás, preto sa o tom netreba priveľmi rozpisovať. Ako ekonóm sa zameriam na ekonomickú stránku problematiky.

VÝHODY

Z odborného uhla pohľadu medzi najväčšie výhody zavedenia eura na Slovensku, ktoré sa prejavili ešte pred samotnou eurokonvergenciou, v prípravnom období, najmä v závere roku 2008, patrí nárast objemu korunových vkladov občanov v bankách, ktorý pomohol banko-

vým domom zmierniť dopady finančnej krízy. Podľa informácií z Národnej banky Slovenska (NBS), banky zaznamenali aj vďaka prechodu na novú menu pomerne výrazný nárast zdrojov od klientov, ktoré vysoko prevažovali objem poskytnutých úverov. Najmä v čase finančnej krízy ide o vysoko pozitívny jav, pretože banky tak znížili svoju závislosť od získavania zdrojov na finančných trhoch, ktoré negatívne ovplyvnila kríza. Tá spôsobila nielen nárast cien finančných zdrojov, ale aj ich menšiu dostupnosť. Zvýšenie vkladov od občanov vplyvom zavedenia eura tak bankám dodalo ďalšie zdroje na poskytovanie úverov bez zvýšeného rizika ohrozenia ich kapitálu.

Z hľadiska bezpečnosti investícií je pre investora jedným z najdôležitejších faktorov stabilné prostredie bez kurzových výkyvov v horizonte niekoľkých rokov. Stabilita a bezpečnosť investícií sú totiž dôležitejšie ako krátkodobé lacnejšie náklady z dôvodu znehodnotenia lokálnej meny. A práve kurzová stabilita je jednou z oblastí, kde je aj napriek krátkemu obdobiu od prijatia novej meny viditeľný jeho vplyv. Slovenská ekonomika tak mohla pozitívne pocítiť už oveľa skôr, ako bol jej oficiálny vstup do eurozóny. Kurz slovenskej koruny voči euru bol totiž fixný už od konca mája 2008.

KURZOVÁ STABILITA

Od tohto obdobia sa situácia vo svetovej ekonomike výrazne zhoršila, čo sa prejavilo v náraste averzie investorov k riziku, v poklesoch akciových indexov na mnoho-ročné minimá a tiež vo zvýšenej opatrnosti na devízových trhoch. Meny krajín V4 zaznamenali po akcelerácii krízy v lete 2008 výrazné zvýšenie výkyvov ich kurzov a oslabenie voči euru v niekoľkých desiatkach percent. Napríklad poľský zlotý sa v tom čase znehodnotil o 30 percent, maďarský forint približne o 20 percent a česká koruna o 5 percent. Vývoj slovenskej koruny bol však vzhľadom na vstup do eurozóny stabilný a takáto garancia stabilného kurzového vývoja je pozitívnym signálom pre investorov, keďže im umožňuje lepšie predpovedať vývoj v ich obchodných vzťahoch.

Z hľadiska exportu prináša euro výhody najmä tým firmám, ktoré exportujú do krajín, kde sa euro používa, pretože pravidelné posilňovanie slovenskej koruny voči euru ich oberalo o zisky. Po zavedení spoločnej európskej meny sa však zjednodušili podmienky na obchodovanie so zahraničím aj pre firmy, ktoré pôsobia len na domacom trhu. Odpadli im totiž náklady v podobe výmenných kurzov a dvojakeho účtovníctva. Skúsenosti z krajín, ktoré euro už zaviedli, tiež ukazujú, že na základe ľahších a jednoduchších podmienok v oblasti exportu v nich výrazne narástol počet firiem, ktoré začali s vývozom ich produktov do zahraničia, najmä do krajín eurozóny, čo má pozitívny vplyv na obchodnú bilanciu krajiny. Jedným z plusov v oblasti zahraničného obchodu, ktorý treba spomenúť, je aj lepší prístup na zahraničné finančné trhy a cenová transparentnosť, čo by sa zo strednodobého a dlhodobého hľadiska malo prejavovať v raste zahraničného obchodu s krajinami eurozóny, rastom prílevu zahraničných investícií na Slovensko a následným zrýchlením rastu HDP.

Z ekonomicko-politického hľadiska sa zavedením eura podľa doterajších skúseností z krajín, ktoré spoločnú európsku menu zaviedli už predtým, eliminuje najmä politické riziko a politický tlak na ekonomiku. Aj napriek tomu, že menová únia nie je dokonalá, vládne v nej ako celku vždy väčšia disciplína, ako je to v jednotlivých krajinách.

NEVÝHODY

V súvislosti s prijatím eura sa ako hlavné negatívum uvádza strata nezávislej menovej politiky. Je pravda, že Slovensko po vstupe do eurozóny stratilo možnosť ovplyvňovať vývoj makroekonomiky prostredníctvom vlastnej menovej politiky Národnej banky Slovenska; treba si však v tejto súvislosti uvedomiť, že v čase silnej globalizácie a v prostredí malej otvorenej ekonomiky, akou Slovensko v skutočnosti je, je aj politika centrálnej banky obmedzená v naplňaní svojich cieľov. Zároveň treba vziať do úvahy aj to, že po strate nezávislej samostatnej menovej politiky po vstupe do európskej menovej únie budú rozhodnutia Európskej centrálnej banky ovplyvňované najmä veľkými a ekonomicky silnými krajinami eurozóny, ako sú napríklad Nemecko, Francúzsko alebo Taliansko, a nie malými krajinami, ako sú napríklad Slovensko alebo Slovinsko. Zviazanosť našej ekonomiky s ekonomikami eurozóny, vrátane všetkých finančných problémov a záväzkov, ktoré sa cez spoločnú menovú politiku premietnu aj na občanov SR, sa tak ešte viac prehľbí. V tomto prípade je preto nevyhnutné zmieriť sa s konštatovaním, že to čo sa deje v týchto krajinách, bude mať vplyv aj na ostatných členov eurozóny.

Pre veľké podniky, firmy alebo organizácie najväčšie nevýhody súvisiace so zavedením eura spočívali najmä v jednorazových nákladoch spojených s nákupom registračnej pokladne, dočasným vedením účtovníctva v oboch menách, zmenou informačného systému, dvojím uvádzaním cien v predajniach alebo súm na výplatných páskach zamestnancov, čo je náročné nielen na peniaze, ale aj na pozornosť. Pre menších živnostníkov a podnikateľov to všetko prinieslo nové zvýšené náklady, ktoré by inak nemu-

seli na svoju činnosť vynaložiť. Vo väčšej, či menšej miere to mohlo výrazne ovplyvniť ich ekonomický výsledok.

Nedá mi, aby som v priamej spojitosti s mínusmi týkajúcimi sa zavedenia novej meny nespomenul ešte jeden veľmi dôležitý fakt. V čase príprav na eurokonvergenciu sa ako jedna z hlavných nevýhod uvádzalo zdražovanie. Zvyšovanie cien malo byť akousi daňou za výhody, ktoré nám euro prinesie. Ako sa však ukázalo, poučenie sa z cenového vývoja v iných krajinách, prijatie účinných a efektívnych organizačných a legislatívnych opatrení spôsobilo, že z nevýhody sa stala výhoda. Zdražela len naozaj veľmi malá časť výrobkov, veľká väčšina cien tovarov a služieb sa po zavedení eura stabilizovala a množstvo výrobkov zlacnelo.

Na záver by som chcel zdôrazniť, že každá jedna vec má svoje výhody a nevýhody. Niektoré veci majú viac výhod, niektoré zasa viac nevýhod. Niektoré riešenia majú väčší pozitívny vplyv na náš život, iné sa zasa prejavujú viac negatívnym smerom. Jednoducho neexistujú geniálne riešenia, ktoré by zaplavili náš svet blahobytom. A presne tak isto je to aj s eurom. Musíme sa s ním naučiť žiť. Výhody sa pousilujeme maximalizovať a využívať vo vlastný prospech a v prospech našej spoločnosti. Nevýhody sa, naopak, pokúsme minimalizovať našim rozumným správaním, či už na poli súkromnom, alebo verejnom.

Pri posudzovaní a hodnotení prijatia eura na Slovensku a jeho členstva v eurozóne sa môžeme v masmédiách stretnúť s rozsiahlou paletou často protichodných názorov, politických aj ekonomických. Myslím si, že aj keď uplynul jeden celý rok, na široké hodnotenie ešte nie je vhodná doba. Celkový výsledok a celkový vplyv prijatia eura na slovenskú ekonomiku a spoločnosť totiž ukáže až čas. A aj preto by sme mali výhodnosť zavedenia novej meny vnímať najmä z dlhodobého hľadiska. Dlhodobejšie efekty sú síce ťažšie merateľné, ale o to dôležitejšie.

plk. Radoslav IVANČÍK

náčelník Odboru rozpočtu a financovania (J-8)

GŠ Ozbrojených síl SR

Ilustračné foto Vladislav VAVRINEC

Doyen vojenského diplomatického zboru v Bratislave
starší plukovník Čínskej národno-oslobodzovacej armády Sui Changjun:

Spolupráca a ústretovosť

• *Pán starší plukovník, kolkó je v súčasnosti v Bratislave členov vojenského diplomatického zboru a aká je jeho činnosť?*

Najmä po vstupe Slovenska do NATO a Európskej únie sa tento počet znížil. Môžem teda uviesť, že sú to zástupcovia ozbrojených síl Českej republiky, Holandska, Nemecka, Poľska, Ruska, Ukrajiny, USA a Číny. Ďalšie približne dve desiatky pridelencom sú akreditovaní z okolitých hlavných miest, najmä z Viedne či Prahy. Moja hlavná úloha, ako aj úloha mojich kolegov je rozvíjať pozitívne vzťahy medzi krajinami a ozbrojenými silami, ktoré zastupujeme, a krajinou a jej rezortom obrany a ozbrojenými silami, kde sme akreditovaní. Pomáha tomu aj naša Asociácia pridelencom obrany na Slovensku. Jej hlavnou funkciou je organizovať pridelencom armády v rámci spolupráce s Ozbrojenými silami Slovenskej republiky. Týka sa to napríklad viacerých spoločných podujatí, ktoré pre nás organizuje Ministerstvo obrany alebo Generálny štáb OS SR. Samozrejme, vyvíjame činnosť aj v rámci asociácie. Len ako perličku – keď pride na Slovensko nový vojenský pridelenec, v rámci privítania mu symbolicky venujeme našu kravatu. No a keď odchádza, pri rozlúčke aj od nás dostane dar, ktorý mu bude pripomínať Slovensko.

• *Ako hodnotíte spoluprácu s Ministerstvom obrany SR a jeho generálnym štábom?*

Len tými najlepšimi slovami. Na Slovensku som už skoro tri roky a z vlastných skúseností môžem povedať, že vedenie

ministerstva a velenie generálneho štábu je k našej asociácii veľmi ústretové. Rád by som sa za našu asociáciu menovite poďakoval ministrovi obrany Jaroslavovi Baškovi, štátnemu tajomníkovi Danielovi Duchoňovi, náčelníkovi Generálneho štábu OS SR generálovi Ľubomírovi Bulíkovi, jeho zástupcovi generálporučíkovi Petrovi Gajdošovi, ako aj ďalším pracovníkom rezortu za podmienky, ktoré pomohli vytvoriť pre našu prácu.

• *Keďže ste vojenský predstaviteľ z Čínskej ľudovej republiky, ako hodnotíte vývoj našich dvojstranných vzťahov v oblasti obrany?*

Vzťahy sa pozitívne rozvíjajú nielen v oblasti obrany. Všetkých nás teší, že v júni 2009 bol na návšteve Slovenska prezident Čínskej ľudovej republiky Chu Ťin-tchao. V oblasti obrany naše vzťahy prehĺbila septembrová návšteva podpredsedu vlády a ministra národnej obrany Čínskej ľudovej republiky generála Guanglie Lianga, ktorý rokoval s ministrom obrany Jaroslavom Baškom a mal bohatý a úspešný program. Treba povedať, že to bola prvá návšteva prezidenta a následne aj ministra obrany Číny na Slovensku. Osobne som šťastný, že som na vlastné oči videl takýto pozitívny rozvoj vzťahov medzi Slovenskom a Čínou a medzi našimi oboma ministerstvami obrany a ozbrojenými silami. Je to krok dopredu a myslím si, že táto tendencia bude pokračovať.

vať. Z príkladov spolupráce našich vojsk rád spomeniem účasť čínskej špeciálnej jednotky na vojenskej súťaži Antropoid vo Vojenskom výcvikovom priestore Lešť, kde boli naši zástupcovia úspešní a aj sa veľa naučili. Podobne sa aj slovenskí vojaci naučili súčasti špeciálneho výcviku, vrátane kung-fu, keď boli na cvičení u nás.

• *Doyen vojenského diplomatického zboru je spravidla najdlhšie pôsobiaci vojenský pridelenec v hostovskom štáte. No zároveň to znamená, že jeho misia sa bude postupne končiť. Keď sa tak stane, čo zostane vo vašej pamäti po odchode zo Slovenska?*

V roku 2010 by sa naozaj malo moje pôsobenie na Slovensku skončiť. Boli to krásne tri roky, priznávam, bude mi ľúto. Vaša krajina nie je veľká, no sú tu krásne hory, rieky, nížiny. Keď sem prichádzajú čínske delegácie, vravia, že Slovensko je ako súbor krásnych obrazov. Silueta Tatier či Trenčína, centrum Košíc alebo pohľad na Bratislavský hrad – to je obraz za obrazom. K tomu príjemní a milí ľudia. Keď sa ma raz budú pýtať, na ktoré obdobie určite nezapomenem, nepochybne bude moje pôsobenie na Slovensku na medailovom mieste.

Pavol VITKO
Foto Peter DOVINA

Sui Changjun na fotografii štvrtý zľava

Prezident na ministerstve obrany

„V medzinárodných operáciách plníme úlohy na 100 percent a som rád, že takéto hodnotenie som počul aj priamo od generálneho tajomníka NATO Andersa Fogh Rasmussena,“ povedal prezident Slovenskej republiky a hlavný veliteľ Ozbrojených síl SR Ivan Gašparovič 15. decembra, keď sa na pôde ministerstva stretol s ministrom obrany Jaroslavom Baškom.

„Som rád, že týmto stretnutím spojením s vyhodnocovaním plánov rezortu zachovávané dobrú predvianočnú tradíciu,“ poznamenal prezident republiky a celkovo zhodnotil, že obrana relatívne splnila všetky úlohy. Slovo „relatívne“ použil preto, lebo práve rezort obrany sa musel v priebehu roka najviac vyrovnávať s finančnými obmedzeniami vyplývajúcimi z následkov svetovej ekonomickej krízy.

Minister obrany Jaroslav Baška prezidenta Ivana Gašparoviča informoval aj o úlohách v nasledujúcom roku a problémových oblastiach v rezorte. Aj on potvrdil, že sa týkajú najmä podfinancovania. „Informoval som pána prezidenta, aké opatrenia sme prijali, aby sme zamedzili problematickým veciam, ktoré boli spôsobené

svetovou hospodárskou a finančnou krízou.“ Minister obrany povedal, že bude musieť byť značne obmedzený výcvik. Treba zabudnúť aj na rozsiahlejšie investície do modernizácie, pokiaľ by sa nenašli prostriedky z mimorozpočtových zdrojov. Zároveň však musia byť splnené všetky úlohy, ktoré Slovensku vyplývajú z medzinárodných záväzkov. Práve tie sú prioritami rezortu. Ako prvé uviedol pôsobenie v operáciách medzinárodného krízového manažmentu, vrátane výrazného zvýšenia počtu vojakov v operácii ISAF v roku 2010, respektíve začiatkom roku 2011. Za ďalšie dve priority označil ochranu vzdušného priestoru v rámci aliančných záväzkov (NATINAC) a leteckú pátráciu záchrannú službu. J. Baška zároveň potvrdil zámer stabilizovať personál rezortu, nakoľko v priebehu minulého jeden a štvrt roka z neho v rámci zefektívňovania činnosti štruktúr odišlo viac ako 2 000 ľudí.

Prezident a hlavný veliteľ OS SR skonštatoval, že pre rezort obrany je vyčlenených na budúci rok zo štátneho rozpočtu „viac ako málo“ peňazí. Zároveň ocenil úsilie vedenia rezortu obrany slovami: „Je to problém, ale som veľmi rád, že sa našli také racionálne kroky, ktoré nezasiahnu do mobility armády a do jej schopností plniť svoje úlohy.“

Pavol VITKO
Foto Peter DOVINA

Stretnutie s pridelencami

Už tradične pred koncom roka minister obrany SR Jaroslav Baška pozval na predvianočné stretnutie členov vojenského diplomatického zboru akreditovaných v Slovenskej republike. Konalo sa 8. decembra v Klube MO SR v Bratislave. Prítomní boli aj štátny tajomník MO SR Daniel Duchoň, náčelník Generálneho štábu OS SR generál Ľubomír Bulík a hlavní predstavitelia rezortu obrany a ozbrojených síl. Minister predstaviteľom vojenského diplomatického zboru poďakoval za vysokú úroveň spolupráce. „Veľmi ma teší, že ste aj tento rok podporovali svojou účasťou rôzne významné udalosti týkajúce sa rezortu ministerstva obrany a Ozbrojených síl Slovenskej republiky. Som presvedčený, že aj v budúcom roku budete pokračovať vo svojej práci ako zohratý tím, ktorému sa vynasnažíme vytvoriť tie najlepšie podmienky pre prácu i pre rozvoj našich vzájomných vzťahov,“ povedal minister Baška. V príhovore nezapomadol ani na bilanciáciu uplynulého roku, v ktorom si Slovensko pripomenulo 5. výročie vstupu do NATO a 60. výročie založenia samotnej Aliancie. Predvianočnú náladu pozvaným hosťom svojim spevom vyčarili deti zo speváckeho súboru Margaréta zo Základnej umeleckej školy Jozefa Kresánka v Bratislave.

(red)
Foto Peter DOVINA

JANUÁR

- 1

Nový rok,
Deň vzniku SR
- 2

Alexandra, Karína
- 3

Daniela
- 4

Drahoslav
- 5

Andrea
- 6

Zjavenie Pána,
Traja králi
- 7

Antónia
- 8

Bohuslava
- 9

Severín
- 10

Alexej, Alex
- 11

Dáša
- 12

Malvína
- 13

Ernest
- 14

Rastislav
- 15

Radvan
- 16

Dobroslav
- 17

Kristína
- 18

Nataša
- 19

Bohdana
- 20

Dalibor
- 21

Vincent
- 22

Zora
- 23

Miloš
- 24

Timotej, Timea
- 25

Gejza
- 26

Tamara
- 27

Bohuš
- 28

Alfonz
- 29

Gašpar
- 30

Ema
- 31

Emil

FEBRUÁR

- 1

Tatiana
- 2

Erik, Erika
- 3

Hromnice
- 4

Veronika
- 5

Agáta
- 6

Dorota
- 7

Vanda
- 8

Zoja
- 9

Zdenko
- 10

Gabriela
- 11

Dezider
- 12

Peťa
- 13

Arpád
- 14

Valentín
- 15

Pravoslav
- 16

Iba, Liana
- 17

Miloslava
- 18

Jaromír
- 19

Vlasta
- 20

Eleonóra
- 21

Mário, Drahomíra
- 22

Etela
- 23

Roman, Romana
- 24

Matej
- 25

Frederik, Frederika
- 26

Viktor
- 27

Alexander
- 28

Zlatica

MAREC

- 1

Albín
- 2

Anežka
- 3

Bohumil, Bohumila
- 4

Kazimír
- 5

Fridrich
- 6

Radoslav, Radoslava
- 7

Tomáš
- 8

Alan, Alana
- 9

Františka
- 10

Branislav, Bruno
- 11

Angela, Angelika
- 12

Gregor
- 13

Vlastimil
- 14

Matilda
- 15

Svetlana
- 16

Boleslav
- 17

Lubica
- 18

Eduard
- 19

Jozef
- 20

Vítazoslav, Klaudius
- 21

Blahoslav
- 22

Beňadik
- 23

Adrián
- 24

Gabriel
- 25

Marián
- 26

Emanuel
- 27

Alena
- 28

Soňa
- 29

Miroslav
- 30

Vieroslav, Viersoslava
- 31

Benjamín

2010

2010

2010

2010

APRÍL

- 1

Hugo
- 2

Veľký piatok
- 3

Richard
- 4

Veľkonočná nedeľa
- 5

Izidor
- 6

Velkonočný pondelok
- 7

Miroslava
- 8

Irena
- 9

Zoltán
- 10

Albert
- 11

Milena
- 12

Igor
- 13

Estera
- 14

Aleš
- 15

Justína
- 16

Fedor
- 17

Dana, Danica
- 18

Rudolf
- 19

Valér
- 20

Jela
- 21

Marcel
- 22

Ervin
- 23

Slavomír
- 24

Vojtech
- 25

Juraj
- 26

Marek
- 27

Jaroslava
- 28

Jarmila
- 29

Lea
- 30

Anastázia

MÁJ

- 1

Sviatok práce
- 2

Žigmund
- 3

Galina
- 4

Florián
- 5

Lesana, Lesia
- 6

Hemina
- 7

Monika
- 8

Deň víťazstva nad
fášizmom
- 9

Ingrida
- 10

Roland
- 11

Viktória
- 12

Blážena
- 13

Pankráč
- 14

Servác
- 15

Boniác
- 16

Žofia
- 17

Svetozár
- 18

Gizela
- 19

Viola
- 20

Gertrúda
- 21

Bernard
- 22

Zina
- 23

Júlia, Juliána
- 24

Želmíra
- 25

Ela
- 26

Urban
- 27

Beáta
- 28

Vilam
- 29

Vilma
- 30

Ferdinand
- 31

Petronela, Petrana

JÚN

- 1

Žaneta
- 2

Xénia, Oxana
- 3

Karolína
- 4

Lenka
- 5

Laura
- 6

Norbert
- 7

Róbert
- 8

Medard
- 9

Stanislava
- 10

Margareta
- 11

Dobroslava
- 12

Zlato
- 13

Anton
- 14

Vasil
- 15

Vít
- 16

Blanka, Blanka
- 17

Adolf
- 18

Vratislav, Vratislava
- 19

Alfréd
- 20

Valéria
- 21

Alojz
- 22

Paulína
- 23

Sidónia
- 24

Ján
- 25

Tadeáš, Olívia
- 26

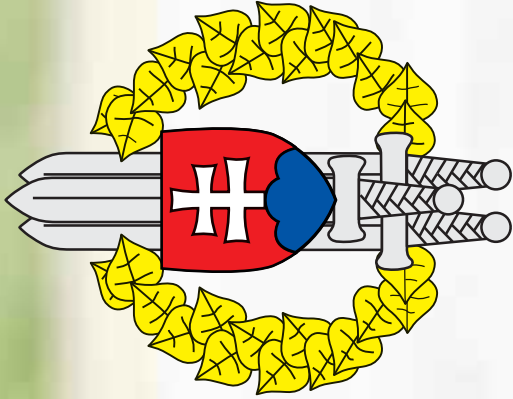
Adriána
- 27

Ladislav, Ladislava
- 28

Beáta
- 29

Peter a Pavol, Petra
- 30

Melánia

JÚL

- 1

Diana
- 2

Berta
- 3

Miloslav
- 4

Prokop
- 5

Sviatok sv. Cyrila
a sv. Metoda
- 6

Cyril a Metod
- 7

Patrík, Patrícia
- 8

Oliver
- 9

Ivan
- 10

Luža
- 11

Anália
- 12

Milota
- 13

Nina
- 14

Margita
- 15

Kamil
- 16

Henrich
- 17

Drahomír
- 18

Bohuslav
- 19

Dušana
- 20

Iľja, Eľáš
- 21

Daniel
- 22

Magdaléna
- 23

Oľga
- 24

Vladimír
- 25

Jakub
- 26

Anna, Hana
- 27

Božena
- 28

Krištof
- 29

Marťa
- 30

Libuša
- 31

Ignác

AUGUST

- 1

Božidara
- 2

Gustáv
- 3

Jerguš
- 4

Dominik, Dominika
- 5

Hortenzia
- 6

Jozefína
- 7

Štefánia
- 8

Oskar
- 9

Lubomíra
- 10

Vavrinec
- 11

Zuzana
- 12

Darina
- 13

Lubomír
- 14

Mojmír
- 15

Marcela
- 16

Leonard
- 17

Milica
- 18

Elena, Helena
- 19

Lydia
- 20

Anabela
- 21

Jana
- 22

Tichomír
- 23

Filip
- 24

Magdalónej
- 25

Ludovít
- 26

Samuel
- 27

Silvia
- 28

Augustín
- 29

Viročie SNP
- 30

Nikola, Nikolaj
- 31

Nora

SEPTEMBER

- 1

Deň Ústavu SR
- 2

Drahoslava
- 3

Linda
- 4

Belo
- 5

Rozália
- 6

Regína
- 7

Alica
- 8

Marianna
- 9

Miriana
- 10

Oleg
- 11

Bystrik
- 12

Mária
- 13

Ctibor
- 14

Ludomil
- 15

Sedembolestná
- 16

Panna Mária
- 17

Jolana
- 18

Ludmila
- 19

Olympia
- 20

Eugénia
- 21

Konštantín
- 22

Matus
- 23

Móric
- 24

Zdenka
- 25

Luboš, Lubor
- 26

Vladislav
- 27

Edita
- 28

Cyprján
- 29

Václav
- 30

Michal, Michaela
- 31

Jarolín

OKTÓBER

- 1

Arnold
- 2

Levoslav
- 3

Stela
- 4

František
- 5

Viera
- 6

Natália
- 7

Eliška
- 8

Brigita
- 9

Dionýz
- 10

Slavomíra
- 11

Valentína
- 12

Maximilián
- 13

Koloman
- 14

Boris
- 15

Terézia
- 16

Vladimír
- 17

Heovíga
- 18

Lukáš
- 19

Kristián
- 20

Vendelín
- 21

Uršula
- 22

Sergej
- 23

Alojzia
- 24

Kvetoslava
- 25

Aurel
- 26

Demeter
- 27

Sabína
- 28

Dobromila
- 29

Klára
- 30

Šimon, Simona
- 31

Aurélia

NOVEMBER

- 1

Sviatok
všetkých svätých
- 2

Denisa, Denis
- 3

Pamiatka zosnulých
- 4

Hubert
- 5

Karol
- 6

Imrich
- 7

Renáta
- 8

René
- 9

Bohumír
- 10

Teodor
- 11

Tibor
- 12

Martin, Maroš
- 13

Svätopluk
- 14

Stanislav
- 15

Irma
- 16

Leopold
- 17

Agnesa
- 18

Deň boja za slobodu
a demokraciu
- 19

Judita
- 20

Eugen
- 21

Alžbeta
- 22

Felix
- 23

Elvira
- 24

Cecília
- 25

Klement
- 26

Emília
- 27

Katarína
- 28

Kornel
- 29

Milan
- 30

Henrieta
- 31

Vratko

DECEMBER

- 1

Edmund
- 2

Bibliána
- 3

Oldrich
- 4

Barbora, Barbara
- 5

Oto
- 6

Mikuláš
- 7

Ambróz
- 8

Marína
- 9

Izabela
- 10

Radúz
- 11

Hilda
- 12

Otilia
- 13

Lucia
- 14

Branislava, Bronislava
- 15

Ivica
- 16

Albína
- 17

Kornelia
- 18

Sláva, Slavka
- 19

Dagmara
- 20

Bohdan
- 21

Adela
- 22

Nadežda
- 23

Štefán
- 24

Adam a Eva
- 25

1. sviatok vianočný
- 26

2. sviatok vianočný
- 27

Filoména
- 28

Ivana, Ivona
- 29

Milada
- 30

Dávid
- 31

Silvester

Systemy Arthur do Talianska

Spoločnosť Saab podpísala kontrakt na predaj svojich systémov Arthur WLS (Weapon Locating System) pre talianske ozbrojené sily. Na kontrakte sa bude podieľať aj talianska spoločnosť Selex Sistemi Integrati zo skupiny Finmeccanica. Objednávka pre Saab má hodnotu 46 mil. eur. Podľa dohody dodá Saab radarový systém a Selex velitelské a komunikačné riešenie. Kontrakt obsahuje aj možnosť ďalšieho rozšírenia dodávky a zahŕňa výcvik obslúh, inštaláciu systému a zákaznícku podporu. Dodávky systémov sú naplánované v rozpätí troch rokov a Taliani majú v úmysle rádiolokačné systémy využívať najmä v zahraničných operáciách. Systém Arthur v rôznych verziách používajú Česko, Dánsko, Grécko, Južná Kórea, Nórsko, Španielsko, Švédsko a Veľká Británia.

Arthur je pozemný radar, ktorý vyhľadáva vypálené delostrelecké projektily, míny i raketové strely, sleduje ich a dokáže rýchle a presne určiť miesto, odkiaľ boli vystrelené a tiež miesto, kde dopadnú. Arthur dokáže navádzať aj odvetnú paľbu vlastných prostriedkov. Radar je schopný zisťovať a sledovať veľmi malé ciele v podmienkach elektronického boja. Je úplne autonómny, môže byť na rôznych podvozkoch (na snímke na Tatre 4x4). Výklopná, vysielacia aj prijímacia obdĺžniková anténa má rozmery 2,1 x 1,2 m. Dosah rádiolokátoru je 2,7 až 40 kilometrov a môže zachytiť až 100 cieľov za minútu.

Airbus A400M vzlietol

Dlho očakávaný prvý let dopravného lietadla Airbus A400M (MSN 1) sa uskutočnil 11. decembra 2009. Stroj vzlietol a pristál v španielskej Seville, let trval celkovo tri hodiny a 47 minút. Posádka potvrdila, že lietadlo so štyrmi turbovrtulovými motormi Europrop International TP400D pracovalo tak, ako malo. Pri prvom lete mal dopravný stroj celkovú hmotnosť 127 t, niesol aj hmotnosť 15 t testovacích zariadení a vybavenia vrátane dvoch ton záťaže v podobe vody. Na porovnanie, jeho maximálna vzletová hmotnosť je 141 t. Šesťčlenná posádka mala naplánované intenzívne skúšky úplnej letovej obálky stroja, vrátane pôsobenia v rôznych rýchlostiach a rôznej výške.

V prvej polovici tohto roku by stroj s označením MSN 1 mali nasledovať ďalšie dve sesterské lietadlá MSN 2 a MSN 3. Štvrtý stroj MSN 4 by mal byť postavený do konca roka 2010. Piate lietadlo programu by malo do skúšok vstúpiť počas roka 2011. Táto flotila by sa mala použiť na testovanie takmer 3 700 letových hodín, ktoré sa plánujú odlietať od 11. decembra 2009 do prvej dodávky lietadla pre francúzske vzdušné sily na konci roka 2012. Následne prebehnú ešte dodatočné testy z pohľadu vojenského letectva. Typ Airbus A400M bude certifikovaný aj pre civilné aj pre vojenské použitie. Zatiaľ je objednaných celkovo 184 kusov, ktoré by mali využívať Belgicko, Francúzsko, Luxembursko, Malajzia, Nemecko, Španielsko, Turecko a Veľká Británia.

Prvú odskúšali NH-90 na mori

Austrálske ozbrojené sily (ADF) sa na konci novembra 2009 stali prvým používateľom vrtulníkov NH-90, ktorý ich po vykonaní vojenských skúšok certifikoval na používanie na mori. Skúšky sa vykonávali na palube obojživelného plavidla HMAS Manoora. Mesiac trvajúci režim testov MRH-90 (austrálske označenie pre upravenú verziu NH-90 TTH) mal za cieľ preveriť schopnosti vrtulníka na mori pri vzletoch a pristátiach, dopĺňaní munície a užitočnej záťaže. Vykonávali ho elitní piloti, systémoví špecialisti a leteckí inžinieri austrálskych ozbrojených síl (ADF). Očakáva sa, že austrálske ozbrojené sily budú mať už v polovici roku 2010 k dispozícii všetkých 46 strojov MRH-90.

Vrtulníky MRH-90 nahradia v ADF stroje UH-60 Black Hawk a SH-3 Sea King. Stroje MRH-90 predstavujú novú generáciu helikoptér, ktorú charakterizuje použitie najmodernejších technológií ovládania fly-by-wire, úplne digitálny „presklený“ kokpit a kompozitové materiály. Vrtulníky sú schopné pôsobiť v rozmanitých podmienkach, majú tiež meteorologický radar, infračervené senzory a všetky prístroje upravené pre pôsobenie v noci. Priestorná paluba MRH-90 dokáže poskytnúť do 20 miest na sedenie pre vojakov. Nové vrtulníky budú slúžiť v austrálskych pozemných silách i námorníctve (RAN). Pre MRH-90 sú naplánované tri hlavné austrálske základne – v Townsville (5. letecký pluk pozemných síl), v Nowra (6. letecký pluk, 808. námorná letka) a v Oakey (letecká výcviková škola pozemných síl).

Dvojstranu pripravil **Roman KMENT**
Foto autor (3x), Airbus Military, RAN

Finálna Tatra pre AČR

Spoločnosť Tatra odovzdala 17. decembra 2009 vo VOP v Novom Jičine poslednú dodávku stredných nákladných vozidiel T 810 pre Armádu Českej republiky (AČR). Kontrakt v hodnote 2,7 mld. Kč sa realizoval v priebehu dvoch rokov a v rámci neho sa dodalo 588 nákladných vozidiel v siedmich modifikáciách. Väčšinu vozidiel tvorila valníková verzia, ako zaujímavosť je možné uviesť, že 15 kusov je vo verzii autoškola s dvojčlenným riadením. Tatry boli dodané v rámci programu ATS. T 810 poháňa vznetrový radový 6-valcový motor Dxi7, chladený kvapalinou, so zdvihovým objemom 7,1 l a maximálnym výkonom 177 kW pri 2 300 ot. min⁻¹.

Vozidlo využíva poloautomatickú prevodovku ZF 6S 1000 T0 s radením šesť stupňov vpred a jeden vzad. Kabína Renault Midlum je pre troch vojakov. Pohotovostná hmotnosť T 810 je 8 500 kg, celková 13 000 kg, s prípustnou hmotnosťou súpravy 25 000 kg. Maximálna rýchlosť je 106 km/h a s 320 l nádržou je dojazd na ceste 800 km. Oproti tradičným výkvným polonápravám má T 810 pevné nápravy Rigid. Okrem Tatry sa na programe ATS podieľalo ďalších 60 dodávateľov komponentov. Vozidlá T 810 už slúžia vo všetkých útvaroch českej armády a pôsobia tiež v zahraničných misiách. Podľa brigádneho generála Libora Krejčara českí vojaci už odjazdili s vozidlami viac ako 1,6 milióna kilometrov.

Nový slovenský L-410 UVP-E20

Vzdušné sily Ozbrojených síl SR (VzS OS SR) v rámci ekonomicky výhodnej obnovy v najbližšej dobe posilní prvé moderné nové dopravné lietadlo L-410 UVP-E20. Nový Turbolet s certifikáciou EASA a FAR23 z dielne spoločnosti Aircraft Industries v Kunoviciach, ktorý bude patriť do stavu Dopravného leteckého krídla M. R. Štefánika VzS OS SR, pristál na letisku v Kuchyni 23. decembra 2009. Lietadlo, ktoré je modernizované L-410 UVP-E3 s bezgenerákovou prevádzkou a umožňuje prepravu 19 cestujúcich, preletela z továrenského letiska výrobcu posádka Stanislav Sklenář a Svatopluk Vlček.

Turbolet, vyrobený v roku 2009, má moderné navigačné, komunikačné i prístrojové vybavenie. Pilotom bude prácu uľahčovať aj systém manažmentu letov (FMS), autopilot a cestujúcim na palube zabezpečí pohodlie tiež klimatizácia. L-410 UVP-E20 má rozpätie krídel s prídavnými nádržami 19,98 m, dĺžku 14,42 m a výšku 5,83 m. Maximálna vzletová hmotnosť lietadla je 6 600 kg. Pohon zabezpečujú dva turbovrtulové motory M601-E s maximálnym výkonom 560 kW a maximálnym kontinuálnym výkonom 490 kW. Stroj mal na prelet pridelené dočasné civilné označenie OK-2718. Prvá prezentácia tohto typu lietadla s letovou ukážkou prebehla v Kuchyni 10. mája 2007.

Krátko

Juhokórejská spoločnosť Doosan DST začala na konci novembra 2009 sériovú produkciu nového bojového vozidla pechoty K-21. Jeho vývoj začal na konci roku 1999 s cieľom posilnenia bojových schopností juhokórejskej armády. Hmotnosť pásového vozidla, ktoré má 3-člennú posádku a je určené pre roj pešiakov, predstavuje 25 t. Rýchlosť vozidla je do 70 km/h na ceste a 7 km/h vo vode. Vozidlo má automatický kanón 40 mm a guľomet kalibru 7,62 mm. S protitankovou strelou tretej generácie je momentálne najsilnejšie vyzbrojeným obrneným vozidlom.

Spoločnosť Iveco Defence Vehicles oznámila 18. decembra, že česká armáda si objednala ďalší balík 90-tich ľahkých pancierových vozidiel LMV v troch rôznych modifikáciách. Dodávky by sa mali uskutočniť v rokoch 2010 až 2013. Kontrakt zahŕňa aj logistickú podporu a je podľa Iveca spoločným projektom nákupu českej a slovenskej armády na zaistenie spolupráce v rámci spoločných bojových skupín.

Už druhý stroj typu Lockheed Martin F-35B Lightning II s krátkym vzletom a vertikálnym pristátím (STOVL) preletel 29. decembra 2009 z výrobného závodu v Texase do námorného strediska Patuxent River v Marylande. Počas letu si pilot odskúšal aj dopĺňanie paliva počas letu. Na základni začne stroj intenzívne štvorročné letové testy, aby mohol byť zaradený do výzbroje námorného letectva USA.

Spoločnosť Raytheon uviedla, že jej modernizovaná riadená strela typu vzduch-vzduch AIM-9X Sidewinder s infračerveným navádzaním dokáže úspešne zasiahnuť aj pozemný cieľ. Ako oznámila v decembri 2009, počas septembrového testu AIM-9X odpálená z paluby stíhacieho lietadla F-16C USAF úspešne zasiahla a potopila cieľ – plavidlo v Mexickom zálive. Schopnosť zasiahnuť pozemný cieľ umožňuje strele popri útoku na vzdušné ciele úpravu softvéru.

Brazilske ozbrojené sily podpísali 18. decembra 2009 kontrakt na dodávku 2 044 jednotiek základného modelu z rodiny kolesových obrnených vozidiel VBTP-MR. Vozidlo z dielne Iveco Defence Vehicles má nahradiť staršie modely Urutu, ktoré brazílska armáda doteraz využíva. Kontrakt má hodnotu 2,5 mld. eur, je podpísaný na 20 rokov a zahŕňa aj logistickú podporu.

Americké pozemné sily majú záujem na vývoji hmotnostne ľahšieho minometného systému. Vo Fort Benningu sa preto testuje vývoj nového ľahšieho podstavca pre 60 mm minomety M224. Súčasný podstavec M8 limituje možnosť strelby minometu a pre strelbu spoľahlivá základňa M7 s hmotnosťou viac ako 6,4 kg, je ťažká. Minomet M224 váži 20,9 kg, M8X 2,2 kg a cieľom testov je hmotnosť celého systému 15 kg.

Ruské letectvo dostalo v decembri záverečnú dodávku bombardovacích lietadiel Su-24M2. Stroje modernizoval letecký výrobný závod V. P. Čkalova v Novosibirsku (NAPO). Ukončil sa tak 3-ročný štátny kontrakt. NAPO tiež začal sériovú výrobu 32 kusov moderných prvosledových typov Su-34 a tiež sa podieľa na výrobe prednej časti civilného regionálneho lietadla Suchoj SuperJet 100.

Dlhoveký delostrelec D-30A

Výzbroj slovenských ozbrojených síl je zmesou novej, ale aj staršej techniky. Aj keď by každý uvažoval najmodernejšie používané prostriedky, realita je často skromnejšia. Tú určujú najmä finančné možnosti štátu, ale aj predpokladané možnosti ohrozenia a konfliktov. Budeme sa venovať síce staršej zbrani, ktorá sa však stále využíva.

Už tradične príslušníci samohybného delostreleckého oddielu z Michaloviec zabezpečujú slávnostné salvy pri rôznych významných príležitostiach. Jednou z nich je vznik Slovenskej republiky 1. januára, keď sa v plnej paráde ukážu ťahané húfnice D-30A (2A18A). Aj v tomto roku strieľala v Bratislave batéria šiestich 122 mm kanónových húfníc D-30. Pri akcii sa, samozrejme, využíva cvičné strelivo a preverí súhra 3-člených osádok diel.

NÍZKA HMOTNOSŤ I MOBILITA

Počas studenej vojny sa vo veľkej miere akceptovala narastajúca úloha samohybného delostrelectva a

mnohí predpovedali zánik ťahaných systémov. Uznáva sa, že tie sú na bojisku pomerne zraniteľné a ich presun v prípade ohrozenia trvá dlhší čas a je závislý od ťažného vozidla. Je to pravda, ale na druhej strane je aj dnes stále dosť dôvodov, prečo ťahané delostrelecké systémy nevymizli a pôsobia po boku svojich samohybných bratov.

Vo všeobecnosti dnes hrá najdôležitejšiu úlohu finančný faktor. Náklady na ťahaný delostrelecký systém vrátane údržby sú oveľa nižšie ako pri samohybných platformách. Ťahaná húfnica ponúka aj oveľa menšie nároky na prepravu a infraštruktúru, napríklad pri prechode mostov, zvlášť, ak zoberieme do úvahy celkovú hmotnosť samohybného húfnice, ktorá je niekedy vyššia ako pri tanku. Tiež treba spomenúť, že je viacero typov prostredia, kde sa samohybné delostrelectvo najmä počas noci nedá nasadiť. Boj v hornatom teréne predstavuje jeden z príkladov, kde sa uplatní v prvom rade ťahaný delostrelecký systém. Ak nebudeme brať do úvahy paľbu, množstvo ťahaných systémov je pripravených na rýchlu vzdušnú prepravu vrtuľníkom. V súčas-

ných konfliktoch, kde hrajú primárnu úlohu sily rýchleho nasadenia, sa im ťahané delostrelectvo veľmi hodí.

Ak by sme sa pozreli na rebríček požiadaviek delostrelca na kanóny a húfnice, tak by sme určite identifikovali kategóriu dostrel (v maximálne možnej miere) a hmotnosť (čo najnižšia). Sú aj ďalšie požiadavky, ale tieto dve dominujú, pričom ich dosiahnutie naraz je v protiklade. Práve ťahané delostrelectvo ponúka najlepší pomer spomínaného maximálneho dostrelu a minimálnej hmotnosti. Medzi ťahaným delostrelectvom nájdeme rôzne kalibre od 75 mm do 155 mm. Všeobecne je túto kategóriu možné rozdeliť (aj keď určite s výhradami) na ľahké systémy (105 mm), stredne ťažké systémy (122 mm, 130 mm) a ťažké systémy (152 mm, 155 mm).

ZÁKLADNÁ VÝZBROJ

Húfnica, alebo presnejšie kanónová húfnica D-30A patrí do kategórie základnej výzbroje delostrelectva mechanizovaných jednotiek. Ide o ťahanú zbraň, ktorá sa zväčša pripája za stredný terénny nákladný

automobil. Ako ťahač môže slúžiť kolesové i pásové vozidlo. Kanónová húfnica je konštruovaná na ničenie útočiacich jednotiek v otvorenom priestore alebo živej sily v úkrytoch. Rovnako sa môže použiť na ničenie pancierových mechanizovaných prostriedkov nepriateľa a tiež jeho delostrelectva. Zbraň dokáže viesť nepriamu paľbu hornou skupinou uhlov i priamu paľbu dolnou skupinou uhlov.

Pôvodná húfnica D-30 (2A18) je sovietskou konštrukciou, ktorú vyrábala závod GUPZ (Gosudarstvennoje Unitarnoje Predpriatie Zavod 9). Do výzbroje sovietskej armády bola zaradená v roku 1963. Postupne sa však presadila jej vylepšená verzia 2A18M (D-30A), ktorá sa zaviedla do výzbroje na začiatku 70-tych rokov. Oproti pôvodnej verzii sa dá dobre rozoznať odlišnou dvojitou ústovou brzdou hlavne. Pre svoju jednoduchú obsluhu, finančne nenáročnú výrobu a širokú paletu možnej používanej munície húfnice radu D-30 boli a sú do súčasnosti zavedené vo výzbroji mnohých armád. V Rusku sa D-30 už nevyrába, vývojári prišli k záveru, že filozofia konštrukcie je už na konci, nemá sa kam posunúť. Napriek tomu systém zostane podľa analytikov vo výzbroji mnohých armád ešte ďalšie roky. Výrobné kapacity húfníc existujú napríklad v Chorvátsku, kde vyvinuli aj špeciálnu muníciu ERFB-HE, ktorá má predĺžený dosah na 17 630 m. Zbraň sa vyrába pod rôznymi označeniami v rôznych úpravách v Číne, Egypte i Iráne.

Húfnica D-30A je charakteristická svojou trojramennou lafetou, ktorá jej umožňuje celokružovú paľbu, ťažným okom pod ústím hlavne a malým ochranným štítom medzi kolesami zbrane. Hydraulicko-pneumatický záklzový mechanizmus „zabalený do krabice“ je umiestnený nad hlavňou. Pri palebnej pozícii sú kolesá húfnice vyzdvihnuté. Zamierenie pre nepriamu strelbu poskytuje zameriavač PG-1M (PANTEl), pre priamu strelbu zameriavač OP 4M-45. D-30A má kolimátor K-1. Nabíjanie je poloautomatické, systém má klinový záver a munícia sa do zbrane vkladá vertikálne.

Ako munícia sa všeobecne používa delený náboj s oceľovou nábojnicou. Strelivo pre húfnicu sa prepravuje na ťažnom vozidle. Najčastejšie sa využívajú trieštivo-trhavé strely (FRAG-HE). Húfnica môže používať aj chemické, značkovacie, zadymovacie, laserom navádzané a samozrejme cvičnú muníciu. Pre D-30A vyvinula Konštrukta Defence z Trenčína 122 mm trieštivo-trhavú muníciu OF-462. Prachová náplň môže mať rôznu hmotnosť – napríklad s plnou náplňou je dosah zbrane 15 300 m a so zredukovanou 12 840 m. Munícia pôsobí proti cieľom črepinami a tlakovou vlnou výbuchu, iniciáciu zabezpečuje hlavový nárazový zapalovač RGM-2 s nastaviteľnou poistkou KZ-88 na okamžitú alebo oneskorenú reakciu. Celková hmotnosť strely je 29 kg, samotný náboj má hmotnosť 21,76 kg, výbušná časť TNT 3,5 kg a nábojnica s náplňou 3,8 kg. Ako cvičná munícia sa používa tiež delený 122 mm náboj s oceľovou nábojnicou s celkovou hmotnosťou 6,2 kg a označením ECV D30 od VOP Nováky.

Text a foto Roman KMENT

Technicko - taktické údaje

Dĺžka s ústovou brzdou	4 663 mm
Šírka v pochodovej polohe	2 208 mm
Výška v pochodovej polohe	1 800 mm
Hmotnosť	3 400 kg
Kaliber	122 mm
Dĺžka hlavne	38 kalibrov
Maximálny dostrel	15 300 m
Námer	-7° až + 70°
Odmer	360°
Ústová rýchlosť strely	690 m/s
Rýchlosť strelby	6 až 8 výstrelů/min
Typ munície	FRAG-HE OF-462, ECV D30
Počet členů obsluhy	1 + 6
Ťažné vozidlo	STA Aktis 4x4
Rýchlosť ťahania po ceste	do 80 km/h

Tanková legenda

Stredný tank T-34/85 s evidenčným číslom 88075 tvorí súčasť zbierkového fondu piešťanského Vojen-ského historického múzea. Tank bol vyrobený v závode J. V. Stalina Martin začiatkom roka 1953. Odvtedy až do roku 1962 sa nachádzal vo výzbroji 12 tankosamo-hybného pluku v Podbořanoch. Po generálnej opravě v roku 1964 bol tank uložený v priestoroch tankovej základne Dědice pri Vyškove na Morave. V prvej polo-vici 70. rokov 20. storočia bol tank odovzdaný moto-streleckému pluku v Michalovciach. Tam mu prideli-li vežové číslo 605. Začiatkom 90. rokov získalo tank do svojej zbierky Múzeum SNP v Banskej Bystrici, ktoré ho v roku 1998 darovalo vtedajšiemu vojenskému múzeu so sídlom v Trenčíne.

Naliehavosť požiadavky na zavedenie nového stredného tanku riešilo MNO už od roku 1947. V nadväznosti na túto skutočnosť v júli 1949 bola medzi vtedajšími vládami ČSR a ZSSR podpísaná dohoda o poskytnutí licenčnej dokumentá-cie na výrobu tankov T-34/85 v Československu.

LICENČNÁ VÝROBA V ČESKOSLOVENSKE

Na jej základe dodal do novembra 1949 ZSSR českoslo-venskej strane takmer úplnú konštrukčno-technologickú dokumentáciu T-34/85. Vo februári 1950 po zhodnotení vý-sledkov štvorročných vývojových prác na vlastnom čs. tanku rozhodlo MNO s definitívnou platnosťou o licenčnej výrobe T-34/85. Za finálneho výrobcu MNO po porade zo zástupca-mi Ministerstva ťažkého strojárstva vybralo n. p. ČKD Pra-ha Sokolovo. Konštrukčné oddelenie podniku do konca roka 1950 rozpracovalo dodanú licenčnú dokumentáciu na tuzemské podmienky. Jej jednotlivé časti začiatkom roka 1951 odoslalo hlavným subdodávateľom, medzi ktorých patrili n. p. Škodove závody Plzeň (motory), SMZ Dubnica (veže s kanónmi) a n. p. J. V. Stalina Martin (korby).

Samotné práce spojené s výrobou sa začali na jar 1951. Prvého septembra 1951 bol vyrobený prvý licenčný tank T-34/85. Vozidlo následne úspešne absolvovalo podnikové jazdné skúšky, pri ktorých tank najazdil 38 kilometrov bez porúch. Začiatkom októbra sa vyrobilo 8 tankov, z ktorých dva boli na základe nariadenia VTVM dané do sťažných skúšok. Tie sa uskutočnili od 22. októbra do 10. decembra 1951 v rámci taktických cvičení za veľmi ťažkých terénnych a poveternostných podmienok. Skúšky ukázali, že po taktic-

kej stránke dosiahli T-34/85 dobré výsledky v rôznorodom teréne i pri prekonávaní ťenijných prekážok. Rovnako dobre obstáli aj v streleckej oblasti.

ŠTAHOVANIE VÝROBY DO MARTINA

Po stránke technickej však z dôvodu množstva porúch na smerovom ústrojenstve, hlavnej spojke, konečnom prevo-de a elektrickej vybavenosti nevyhoveli. Preto pri nábehu sériovej výroby vo februári 1952 prijalo vedenie podniku zásadné opatrenia smerujúce k upevneniu technologickej disciplíny a zvýšeniu kvality výroby. Naplno sa sériová výroba v ČKD Praha Sokolovo rozbehla v júli 1952 a do jej zastave-nia v decembri 1953 bolo vyrobených a dodaných čs. armá-de spolu 731 tankov T-34/85. Od roku 1952 sa na základe vládneho rozhodnutia postupne preniesla výroba tohto typu tanku do závodu J. V. Stalina v Martine.

Tu za pomoci technikov z ČKD Praha Sokolovo bola v máji 1952 vyrobená nultá 5-kusová séria T-34/85. Vozidlá tejto série prešli porovnávacími skúškami s tankami vyrobenými v ČKD Praha Sokolovo. Počas skúšok odjazdili v teréne a na poľných i okresných cestách, ako aj v riečisku Váhu pri Strečne päťtisíc kilometrov. Aj napriek čiastočným poruchám rýchlostných skriní a vstrekovacích čerpadiel priebeh skúšok ukázal, že závod J. V. Stalina Martin zvládol výrobu T-34/85 na požadovanej úrovni. Samotná sériová výroba sa rozbehla v septembri 1952 a trvala do decembra 1956. V jej rámci dodal závod J. V. Stalina Martin pre potreby armády dovedna 706 kusov T-34/85.

Organizačne boli tanky T-34/85 v ro-koch 1952 – 1958 vo výzbroji tankových plukov, tankových a mechanizovaných divízií. V tomto období tvorili i časť vý-zbroje tankosamohybných plukov strec-ských divízií a 1. ťažkého tankosamohy-bného pluku. Od roku 1959 až do roku 1970 tvorili výzbroj tankových a motostre-leckých divízií. Ich počet vo výzbroji týchto divízií z dôvodu zavádzania nových tan-

kov T-54A, T-55 a T-55A postupne klesal. Väčšinu prebytoč-ných tankov T-34/85 sa podarilo pomocou ministerstva zahraničného obchodu odpredať zahraničným záujemcom (najmä do krajín tzv. tretieho sveta v Ázii a Afrike). Koncom roka 1970 sa vo výzbroji ČSLA nachádzalo ešte asi 780 tan-kov T-34/85. Tie po roku 1971 tvorili výzbroj tankových a motostreleckých divízií typu „B“ a „C“ (teda druhosledo-vých). Z výzbroje ČSLA boli T-34/85 definitívne vyradené koncom 80. rokov 20. storočia.

Peter TURZA
VHÚ – VHM Piešťany
Foto Miroslav MIHALÍK

HLAVNÉ TECHNICKÉ ÚDAJE

Hmotnosť:	32.300 kg
Osádka:	4 muži
Rýchlosť tanku:	- maximálna na vozovke 55 km/h - priemerná v teréne 25 – 30 km/h
Rozmery:	- dĺžka s kanónom dopredu 8.100 mm - dĺžka korby 6.100 mm - maximálna šírka 3.000 mm - maximálna výška 2.700 mm - svetlá výška 400 mm
Taktické údaje:	- maximálne stúpanie 30° - maximálny bočný náklon 30° - výška kolmej steny 0,73 m - prekročiteľnosť priekopy 2,5 m - akčný rádius na vozovke 350 km - akčný rádius v teréne 270 km
Technické údaje:	- typ motoru V-2-34 - maximálny výkon motoru 368 kW (500 k)
Výzbroj:	- kaliber a vzor kanóna 85 mm vz. 44 - palebný priemer pre kanón 56 nábojov - počet, kaliber a vzor gulometov 2 x 7,62 mm DTM - palebný priemer pre gulometry 1 890 nábojov

Generál František Fajtl, vojnový hrdina a neú-navný bojovník za vlasť, slobodu a demokraciu, sa narodil 20. 8. 1912 v Doníne, okres Louny. Po meš-tianskej škole študoval na obchodnej akadémii v Tepliciach - Šanove, kde 24. 6. 1932 aj maturoval. Bohatú vojenskú kariéru začal 1. októbra 1932. Počas základnej vojenskej služby absolvoval Školu pre dôstojníkov pechoty v zálohe. Po jej ukončení slúžil v rámci horského práporu 11 v Bardejove a horského pešieho pluku 4 v Sabinove.

Rozhodol sa pre kariéru vojaka z povolania. V ro-koch 1933 až 1935 študoval vo Vojenskej akadémii v Hraniciach na Morave. Bol vyradený ako poručík letectva a menovaný za pilota letca. Najskôr bol zara-dený na funkciu pobočníka veliteľa I/2 perute, neskôr 1. dôstojníka 5. pozorovacej letky leteckého pluku 2 v Olomouci. Vojenskú službu v čs. predvojnovnej armáde skončil ako 1. dôstojník 63. zvednej letky.

CEZ POĽSKO DO FRANCÚZSKA

F. Fajtl sa nikdy nezmieril s rozbitím Českosloven-ska a po vzniku protektorátu Čechy a Morava odišiel do odboja. Šiel známou poľskou cestou a po krátkom pobyte v Bronowiciach sa s ďalšími účastníkmi čs. zahraničného odboja presunul loďou Castelholm do Francúzska. Tu sa z bývalého čs. poručíka letectva stal seržant francúzskej Cudzinckej légie. V Chartres dokončil stíhací výcvik. Vrátili mu hodnosť poručíka letectva a prvého mája 1940 povýšili na nadporučíka letectva. Po prepadaní Francúzska sa zapojil do bojo-vých akcií ako príslušník 1. čs. stíhacej letky, ktorá pôsobila pri francúzskej GC I/6.

Generálporučík v. v. Ing. František FAJTL

Loďou sa dostal cez Afriku a Gibraltár do Veľkej Británie, kde ho druhého augusta 1940 prijali do brit-ského Kráľovského letectva v britskej hodnosti P/O. Najskôr pôsobil v 310. čs. stíhacej peruti, neskôr absol-voval operačný výcvik, prešiel k 1. stíhacej peruti, po-tom k 17. stíhacej peruti. V rámci týchto britských stíha-cích jednotiek dosiahol 2 víťazstvá v spolupráci a jedno nepriateľské lietadlo vážne poškodil. Koncom roka 1940 ho povýšili do hodnosti F/O. Po vzniku 313. čs. stí-hacej perute (27. 5. 1941) sa stal jedným z jej zakla-dajúcich príslušníkov. Na svoje konto si pripísal ďalšie 2 víťazstvá v leteckom súboji. Uznaním všestranných kvalít bolo povýšenie do britskej hodnosti F/Lt a ustano-venie do funkcie veliteľa A - letky 313. čs. stíhacej peru-te. Najväčšieho uznania sa však dočkal 27. apríla 1942, keď ho ako prvého čs. letca ustanovili za veliteľa britskej leteckej jednotky – 122. stíhacej perute „City of Bom-bay“. Mal hodnosť britského S/L. Osudným sa mu však stal piaty máj 1942, keď ho zostrelil nemecký stíhač nad okupovaným Francúzskom. S pomocou miestnych vlas-tencov sa dostal cez hranice do Španielska. Tam ho zais-tili a následne aj internovali. Na zásah britského konzula ho prepustili a následne z Gibraltáru letecky presunu-li do Veľkej Británie.

CESTA DO ZSSR

Už čoskoro sa vrátil do činnnej služby. Najskôr pô-sobil na Inšpektoráte čs. letectva v Londýne, neskôr bol premiestnený k veliteľstvu 11. skupiny, potom 10. skupiny Fighter Command v Rudloe Maner. Svoju činnosť čs. styčného dôstojníka ukončil v štábe Fighter Command. Po výkone týchto funkcií ho ustanovili v hodnosti britského W/C do funkcie čs. spolu veliteľa čs. báz v Churchstantone, Skeabrae a Ibsley, 27. sep-tembra 1943 ho menovali za veliteľa čs. 313. stíhacej perute. V tejto funkcii zotrval až do 31. 1. 1944, keď bol prepustený zo zväzku RAF VR. Bol ustanovený do funkcie „veliteľa stíhacej perute, ktorú vyslali do ZSSR“. Nasledovala strastiplná cesta loďou.

Na leteckej základni Ivanovo 3. mája 1944 utvorili 128. čs. samostatnú stíhaciu leteckú peruť, ktorá bola 1. júna na letisku Kubinka reorganizovaná na 1. čs. samostatný stíhací pluk. V jeho čele zotrval Fran-tíšek Fajtl až do konca vojny. Pluk pod jeho velením sa preslávil predovšetkým v bojoch počas SNP, neskôr o

Moravskú bránu. V záverečnej fáze oslobodzovacích bojov Československa mal hodnosť majora letectva.

ZA ODMENU DO VÄZENIA

Po 2. svetovej vojne najskôr zastával štábnu fun-kciu na veliteľstve letectva Hlavného štábu, neskôr ho vyslali do Vysokej školy válečnej v Prahe. Po jej absol-vovaní zastával funkciu dočasného zástupcu veliteľa 1. leteckej divízie v Prahe, neskôr sa stal profesorom stolicy letectva na Vysokej škole válečnej v Prahe. Tam ho zastihli aj februárové udalosti roku 1948. Ako bývalý príslušník západného odboja bol najskôr posla-ný na mimoriadnu dovolenku (1. 2. 1949), po ktorej nasledovala všetkým „nepriateľským živlom“ novej lu-dovodemokratickej republiky známa dovolenka s ča-kaním (1. 5. 1949), ktorá vyvrcholila 1. novembra 1949 jeho prepustením do výslužby. Najskôr pracoval ako pomocný archivár Národného technického múzea v Prahe-Karlíne. Desiateho januára 1950 ho zatkli, odviezli do tábora nútených prác v Mírově, kde strávil 16 mesiacov. Bol degradovaný na vojaka.

Po prepustení vykonával najskôr manuálne práce, neskôr pôsobil aj v administratíve. V roku 1964 ho čiastočne rehabilitovali a vrátili mu nielen hodnosť pplk. gšt., ale ho povýšili do hodnosti plk. gšt. Bol pri-jatý do zamestnania v Štátnej leteckej inšpekcii. V tomto období sa opäť pustil do publikačnej činnosti. V roku 1968 sa postavil do vedenia hnutia čs. letcov, ktorí plánovali obnoviť Zväz letcov Republiky Česko-slovenskej. Ich spoločné úsilie prerušil vstup intervenč-ných vojsk Varšavskej zmluvy do Československa v auguste 1968.

Po novembri 1989 završil úsilie na znovu obnove-ní Zväzu letcov a 31. 3. 1990 sa stal jeho čestným predsedom. Ešte v decembri 1989 ho zvolili za predse-du Združenia zahraničných letcov. V tejto funkcii zotr-val do 22. 4. 1992, keď sa funkcie vzdal zo zdravot-ných dôvodov. F. Fajtl 1. 5. 1990 povýšili do hodnos-ti generálmajora vo výslužbe a 8. 5. 2002 aj do hod-nosti generálporučíka vo výslužbe. Bohatou literárnou tvorbou vzdal hold príslušníkom odboja. Nikdy neza-budol na obete priateľov a spolubojovníkov, ktorí na oltár vlasti položili to najcennejšie – vlastné životy.

pplk. Peter ŠUMICHRAS

mjr. Litavec v dolnom rade prvý sprava

Operačné veliteľstvo Európskej únie

Velenie a riadenie vojenských operácií krízového manažmentu Európskej únie na vojensko-strategickej úrovni zabezpečujú Operačné veliteľstvá Európskej únie (OHQ – Operational Headquarters). Keďže Európska únia nedisponuje stálym operačným veliteľstvom, päť krajín EÚ ponúklo v prípade potreby zabezpečiť (rozvinúť) operačné veliteľstvo. Ide o nasledujúce krajiny: Francúzsko, Grécko, Nemecko, Taliansko a Veľká Británia.

Tieto veliteľstvá EÚ úzko spolupracujú s národnými veliteľstvami svojich krajín a sú nepretržite pripravené na okamžitú aktiváciu. Personálne zloženie operačného veliteľstva má mnohonárodný charakter, jeho štruktúru tvoria príslušníci ozbrojených síl členských štátov Európskej únie.

O aktivácii konkrétneho Operačného veliteľstva a o osobe operačného veliteľa rozhoduje Rada Európy. Operačný veliteľ prostredníctvom svojho štábu zodpovedá za správnu štruktúru OHQ a za komplexné zabezpečenie vojenskej operácie.

ŠTRUKTÚRA OPERAČNÉHO VELITEĽSTVA

Z dôvodu všestranného zabezpečenia velenia a riadenia vojenskej operácie sa zvyčajne vytvára obvyklá CJ1 až CJMed štruktúra (CJ1-personál, CJ2-prieskum, CJ3-operácie, CJ4-logistika, CJ5-plánovanie, CJ6-spojenie, CJ7-výcvik, CJ8-finančné zabezpečenie, CJ9-CIMIC-vojensko-civilná spolupráca a CJMed-zdravotnícke zabezpečenie). Táto štruktúra sa môže optimalizovať podľa potrieb konkrétnej vojenskej operácie, napríklad iba CJ3 a CJ5 budú plne personálne obsadené a ostatné „CJ“ iba čiastočne. Ak to charakter vojenskej operácie vyžaduje, môžu sa navyše vytvoriť ďalšie radiacie subjekty, napríklad pre jednotky špeciálneho určenia, pre vedenie psychologických operácií, prípadne žieninje zabezpečenie.

Okrem uvedenej štruktúry sa môže vytvoriť aj štáb špecialistov pod priamym velením operačného veliteľa. Takýto štáb môžu tvoriť špecialisti, ako napríklad: právny poradca, politický poradca, policajný poradca, tlačový hovorca, špecialista na protokolárne zabezpečenie návštev, poradca pre kultúrne a náboženské záležitosti a pod.

Chodu operácie značne pomáhajú aj príslušníci externého štábu, ktorí úzko spolupracujú s Operačným veliteľstvom. Zabezpečujú súčinnosť medzi OHQ a rôznymi medzinárodnými, vojenskými organizáciami (OSN, OBSE, NATO a pod.).

Predpokladá sa, že veľa participujúcich krajín bude mať záujem o vytvorenie tzv. NIC (National Intelligence Cell – národná spravodajská „bunka“) pri OHQ.

ÚLOHY OPERAČNÉHO VELITEĽSTVA

Operačný veliteľ na vojensko-strategickej úrovni zodpovedá za rozvinutie a chod Operačného veliteľstva, za plánovanie, riadenie a ukončenie vojenskej operácie. Pred dosiahnutím plnej operačnej pripravenosti OHQ, organizačné jadro Operačného veliteľstva pod velením operačného veliteľa zabezpečuje prvotné operačné plánovanie, čo zahŕňa napr: riadenie doplnovanie Operačného veliteľstva personálom, vytváranie potrebnej spravodajskej štruktúry pre operáciu, koordináciu logistického a zdravotníckeho zabezpečenia a spracovanie prvotného plánu nasadenia síl, koordináciu požiadaviek na zabezpečenie spojenia, finančného zabezpečenia, civil-

no-vojenskej spolupráce, tlačových a mediálnych záležitostí, monitorovanie vývoja krízy a vyhodnocovanie aktuálnej situácie v krízovej oblasti, spracovanie potrebných operačných plánovacích dokumentov, začatie procesu zberu skúseností (Lessons Learned).

Po dosiahnutí plného personálneho doplnenia Operačného veliteľstva operačný veliteľ zodpovedá za:

- Udržanie funkčnosti Operačného veliteľstva, najmä v oblasti:
 - zabezpečenia účinnej spravodajskej štruktúry,
 - logistickej architektúry,
 - a zabezpečenie plne funkčnej komunikačnej a informačnej infraštruktúry.
- Pokračovanie operačného plánovania na vojensko-strategickej úrovni.
- Riadenie vojenskej operácie krízového manažmentu EÚ, a to:
 - riadi veliteľa nasadených síl (FCdr-Force Commander) a ďalších priamo podriadených veliteľov,
 - monitoruje a vyhodnocuje vývoj situácie v krízovej oblasti,
 - koordinuje nasadenie síl,
 - zabezpečuje udržanie potrebného množstva síl a prostriedkov,
 - hlási vývoj situácie v krízovej oblasti príslušným orgánom Európskej únie.
- Ukončenie vojenskej operácie a stiahnutie nasadených síl a prostriedkov.

OSOBNÉ SKÚSENOSTI

V súčasnosti iba niekoľko príslušníkov Ozbrojených síl Slovenskej republiky má praktické skúsenosti s prácou na aktivovaných operačných veliteľstvách Európskej únie.

Patrím medzi tých, ktorí túto možnosť mali. Pracoval som ako dôstojník pre plánovanie a operačné záležitosti CJ1 (Personnel) v Operačnom veliteľstve EÚ v Mont-Valérien (Francúzsko). Toto veliteľstvo zabezpečovalo velenie a riadenie vojenskej operácie medzinárodného krízového manažmentu EÚ v Čade a v Stredoafrickej republike v období od októbra 2007 do konca mája 2009. Počas svojho pôsobenia som viackrát

navštívil priestor operácie v Afrike, čo mi vo výraznej miere pomohlo lepšie spoznať pracovné podmienky príslušníkov štábu nasadených síl (Force Headquarters) a zlepšiť spoluprácu medzi CJ1 OHQ a FHQ.

Medzi moje povinnosti patrila podrobná implementácia všetkých CJ1 záležitostí v operačnom priestore, monitorovanie pohybu personálu a zabezpečenie systému hlásení, aktívna účasť na rokovaniach hlavného plánovacieho tímu OHQ, plánovanie a implementácia balíka opatrení pre zabezpečenie kultúrneho, športového a pod. vyžitia nasadených vojsk v priestore operácie, zabezpečenie súčinnosti s ostatnými oddeleniami veliteľstva vo veciach komplexného plánovania a prvotného nasadenia vojsk, riešenie všetkých potrieb doplnovania Operačného veliteľstva vhodným personálom v súčinnosti s ostatnými náčelníkmi CJs.

Existencia operačných veliteľstiev Európskej únie sa javí ako funkčný a efektívny vojensko-strategický riadiaci prvok v operáciách medzinárodného krízového manažmentu, čomu nasvedčujú už úspešne ukončené vojenské operácie, napr. operácia BENGALA EUFOR RD Congo pod riadením Operačného veliteľstva v Nemecku

(Postdam) v roku 2006, ako aj operácia EUFOR Tchad/RCA s veliteľstvom v Mont-Valérien vo Francúzsku v rokoch 2007 až 2009. Európska únia preukázala schopnosť úspešne riadiť vojenské operácie aj na nehostinnom africkom kontinente kde, sa v niektorých prípadoch nedalo rátať so žiadnou logistickou podporou hostujúcej krajiny a bolo potrebné prekonávať enormné vzdialenosti jednak pri nasadzovaní síl a prostriedkov, ako aj pri zabezpečovaní všestranného zásobovania jednotiek. Tieto prekážky boli násobené extrémnymi klimatickými podmienkami rovníkovej Afriky. Skúsenosti ukazujú, že zvolená forma aktivácie veliteľstiev, spôsob velenia operáciám vytvárajú priaznivé predpoklady aj na úspešné riadenie operácií zabezpečované bojovými skupinami Európskej únie (BG EÚ).

mjr. Róbert LITAVECZ
vedúci starší dôstojník - špecialista
Oddelenie integrácie programov OdPeM
Štáb pre podporu operácií GS OS SR

Veliteľstvo OHQ v Mont - Valerien

Nasaditeľnosť v operáciách alebo obrana vlastného územia?

Diskusia o potrebe budovania nasaditeľných síl, resp. síl určených na obranu vlastného teritória je jednou z najdôležitejších v rámci prípravy novej Strategickkej koncepcie NATO.

Odpovede jednotlivých členských krajín NATO na túto otázku sa zatiaľ výrazne odlišujú. Na jednej strane stoja krajiny, ktoré zdôrazňujú základnú úlohu NATO na základe čl. 5 Washingtonskej zmluvy, t. j. spoločnú

obranu proti napadnutiu ktoréhokoľvek spojenca. Tieto krajiny nespochybňujú dôležitosť operácií, ktoré NATO uskutočňuje mimo čl. 5, ale pripomínajú, že dôležitou úlohou Aliancie je aj odstrašenie prípadného útoku, resp. poskytovanie bezpečnostných záruk členským krajinám a ich obyvateľstvu.

Na druhej strane stoja krajiny, ktoré argumentujú minimálnym rizikom hrozby ozbrojeného konfliktu v Európe a potrebou prideliť väčšiu prioritu operáciám

uskutočňovaným mimo čl. 5 Washingtonskej zmluvy. Pripomínajú, že práve tieto operácie sú jedným z hlavných faktorov poháňajúcich transformáciu armád jednotlivých členských krajín, a teda aj Aliancie ako celku.

Ako je teda možné sklbiť také rozdielne názory do Strategickkej koncepcie, ktorá bude vyhovovať všetkým členom a pritom bude poskytovať dostatočne jasné usmernenie ďalšieho vývoja NATO? Odpoveď nie je jednoduchá. Situáciu komplikuje aj to, že predmetná téma je veľmi úzko previazaná s ďalšími komplexnými témami novej Strategickkej koncepcie, predovšetkým však diskusiou o charaktere záväzku vyplývajúceho z článku 5 Washingtonskej zmluvy.

Nájsť odpoveď si vyžaduje identifikovať dôvody, prečo sa názory členských krajín natoľko rozchádzajú. V súčasnosti je za takéto dôvody možné považovať predovšetkým rozdielne vnímanie hrozby ozbrojeného konfliktu v Európe, mieru stotožnenia sa s uskutočňovaním operácií medzinárodného krízového manažmentu a predovšetkým dostupnosť finančných prostriedkov na budovanie spôsobilostí.

VNÍMANIE HROZBY

Do augusta 2008 pretrvávala zhoda v hodnotení bezpečnostného prostredia, podľa ktorého bol ozbrojený konflikt v Európe len veľmi málo pravdepodobný. Na tomto základe bolo jednoduché sústrediť sa na budovanie spôsobilostí určených na expedičné misie. Štáty boli presvedčené, že ak by sa za toto hodnotenie malo zmeniť, nebude to zo dňa na deň, ale budú mať dostatok času na prehodnotenie bezpečnostnej situácie a možné uskutočnenie potrebných opatrení na to, aby čelili prípadne sa zvyšujúcemu riziku takejto hrozby v Európe.

Lenže udalosti na Kaukaze v auguste minulého roku minimálne zaskočili, ak nie vystrašili, európske štáty. Hodnotenie bezpečnostného prostredia platné dovtedy sa neočakávane zmenilo a presvedčenie o ne-reálnosti ozbrojeného konfliktu v Európe sa výrazne oslabilo. V niektorých krajinách, predovšetkým tých na hraniciach Aliancie, dokonca zmizlo úplne.

Plnenie úloh ozbrojených síl na vlastnom teritórii získalo na dôležitosť. Samozrejme, základom aj naďalej zostáva spoločná obrana, no dôležitou sa stáva aj schopnosť člena Aliancie reagovať samostatne v začiatku prípadného ozbrojeného konfliktu, takpovediac

euroatlantickom priestore, ale aj za jeho hranicami. A svoju pripravenosť prakticky potvrdzujú uskutočňovaním predovšetkým operácie ISAF v Afganistane, ale aj ďalšími operačnými aktivitami, napr. pri boji s pirátstvom a ozbrojenou lúpežou vo vodách okolo Afrického rohu.

V praxi však členské krajiny rozhodujú o svojich príspevkoch do operácií NATO rôznym spôsobom. Od členských krajín s modernými armádami sa očakáva, že budú významne prispievať do každej operácie medzinárodného krízového manažmentu. Od členských krajín, ktoré po vstupe do NATO prechádzajú výraznejšími reformami, sa očakáva, že do operácií budú prispievať predovšetkým tými jednotkami, ktoré sú schopné pôsobiť v danej krízovej oblasti. V stručnosti – očakáva sa od nich, že prispievajú tým najlepším, čo doma majú.

Avšak na základe hodnotenia hrozby sú krajiny rôzne motivované posilať „to najlepšie, čo doma majú“ do operácií mimo vlastného územia. Z pohľadu krajín, ktoré citlivejšie vnímajú možnosti ozbrojeného konfliktu na vlastnom území, je omnoho menej výhodné najlepšie vycvičené, vybavené a vyzbrojené jednotky posilať do vzdialených regiónov. Omnoho radšej by zrejme videli tieto jednotky na vlastnom území, resp. aby ich na vlastnom území videli aj tí, ktorí v prípade týchto krajín predstavujú hrozbu.

Tento princíp, samozrejme, rovnako platí aj na sily rýchlej reakcie, konkrétne NATO Response Force (NRF), ktorých použitie na území NATO, resp. za jeho hranicami, do veľkej miery závisí od vnímania hrozby jednotlivých členských krajín NATO.

EFEKTÍVNE VYUŽITIE FINANCIÍ

Vo všeobecnosti je možné konštatovať, že rozpočty na obranu sa v krajinách NATO znižujú, aj keď existujú prípady krajín, ktorých vlády sa rozhodli proti prehĺbujúcej sa finančnej a ekonomickej kríze bojovať aj zvýšením výdavkov na obranu (napr. Francúzsko). Väčšina členských krajín však stojí pred ťažkými rozhodnutiami, ako zo zmenšujúceho sa rozpočtu finančne zabezpečiť na jednej strane pokračovanie transformácie, a teda budovanie moderných jednotiek, a na druhej strane udržať aspoň doterajšiu účasť v operáciách medzinárodného krízového manažmentu.

V niektorých krajinách majú ministri obrany možnosť financovať operačné nasadenie jednotiek z prostriedkov mimo rozpočtu ministerstva obrany. Pre ostatné členské krajiny má však súčasná dilema v oblasti zdrojov len jedno východisko – čím viac peňazí na budovanie spôsobilostí, tým menej na operácie, a naopak. Nájdenie toho správneho pomeru medzi týmito dvoma veličinami je len jednou časťou riešenia. Druhou, omnoho významnejšou časťou, je však definovanie, ktoré spôsobilosti bude krajina budovať, resp. rozvíjať.

Je nespochybniteľným faktom, že rozvoj nasaditeľnej spôsobilosti je niekoľkonásobne drahší ako rozvoj „nenasaditeľnej“ spôsobilosti.

Znižujúce sa rozpočty na obranu nútia krajiny rozhodovať o tom, ktoré výdavky nie sú nevyhnutne potrebné. Otázka by však mala stáť tak, či je vhodné vynaložiť čo i len minimálne finančné prostriedky na

budovanie spôsobilostí, ktorá s najväčšou pravdepodobnosťou nebude použitá. Budovanie spôsobilostí, ktoré by mali plniť výlučne úlohu, ktorá je síce teoreticky možná, ale výstodne nepravdepodobná, je mrhanie obmedzenými prostriedkami.

Oveľa výhodnejšie a predovšetkým efektívnejšie je vytváranie spôsobilostí, ktoré sú schopné plniť úlohy obrany vlastného teritória a obyvateľstva, avšak rovnako sú pripravené plniť aj ďalšie úlohy, ktoré sa budú od nich vyžadovať, predovšetkým nasadenie v operáciách medzinárodného krízového manažmentu.

DOSTATOK SPÔSOBILOSTÍ

Pri dôslednom zvážení faktorov môžeme hodnotiť, že správne rozhodnutie je na strane budovania nasaditeľných spôsobilostí. Aj napriek zmenám, ktoré sa v hodnotení bezpečnostného prostredia udiali po udalostiach z augusta minulého roku, je možné tvrdiť, že riziko hrozby konvenčného ozbrojeného konfliktu na území členského štátu NATO je naďalej veľmi nízke. Jedným z hlavných úspechov 60-ročnej existencie NATO je práve schopnosť odstrašiť útok proti členom Aliancie a poskytnúť záruky spoločnej obrany pre prípad, že by ktokoľvek podnikol takýto pokus.

Z tejto logiky vyplýva predovšetkým úloha pre NATO zabezpečiť dostatok spôsobilostí pre obranu teritória a obyvateľstva členských krajín. V súčasnosti je však popri samotnej schopnosti zabezpečiť obranu Aliancie proti útoku omnoho dôležitejšie preukázať odhodlanosť a schopnosť prikrôčiť k takémuto rozhodnutiu v prípade potreby. Inými slovami – podporiť odstrašujúcu funkciu Aliancie vysielaním jasných signálov o pripravenosti členských krajín prísť na pomoc ktorémukoľvek členovi, ktorý by sa ocitol v ohrození. Prvoradú úlohu v tejto súvislosti môžu zohrať najmä NRF. NRF ako sily so schopnosťou byť nasadené kdekoľvek na svete – vrátane územia ktoréhokoľvek spojenca – v priebehu 10 dní od rozhodnutia, sú absolútne závislé od schopnosti

členských krajín poskytovať spôsobilosti expedičného charakteru. Medzinárodný prístup k obrane určite dokáže lepšie naplniť úlohu odstrašenia na rozdiel od samostatného prístupu jednotlivých členských krajín, ktorý môže indikovať nežádúcej Aliancie ako celku riešiť problémy niektorých členov.

Zameranie sa na budovanie expedičných síl neznamená absolútne vylúčenie budovania spôsobilostí, ktoré sú určené na obranu vlastného teritória. Existujú spôsobilosti, ktoré sú neodlučiteľne spojené s územím príslušného štátu, napr. protivzdušná obrana. Vzhľadom na to, že obrana vlastného územia štátu by sa v prípade potreby uskutočňovala s využitím spojeneckých vojsk, je nevyhnutné taktiež dokonale zabezpečiť, aby mohli byť bezproblémovo prijaté na území toho ktorého štátu v zmysle podpory hostiteľskej krajiny. To si vyžaduje budovanie spôsobilostí, ktoré svoje úlohy môžu z podstaty svojho určenia vykonávať len na území daného štátu.

Na záver je nevyhnutné zdôrazniť, že základom celej logiky sústredenia sa na budovanie síl expedičného charakteru je zachovanie platnosti princípu kolektívnej obrany v rámci NATO. Aby mohli členovia NATO lepšie využívať dostupné zdroje na budovanie tých spôsobilostí, ktoré sú naozaj využiteľné, ustanovenie čl. 5 Washingtonskej zmluvy musí byť bezpodmienečne zachované. Navyše, členské krajiny musia byť schopné demonštrovať svoju odhodlanosť a pripravenosť siahnuť na toto ustanovenie v každom prípade, ktorý si to bude vyžadovať.

Martin SKLENÁR

Ilustračné foto **Jozef ŽIAK, Bernard ROŠTECKÝ**
Autor pracuje ako vedúci oddelenia obrannej politiky odboru bezpečnostnej a obrannej politiky SEOPMVL MO SR.

Od februára 2006 do februára 2009 pôsobil na Stálom zastúpení SR pri EÚ ako obranný poradca.

Prihraničné stretnutie

10. decembra 2009 sa uskutočnilo prihraničné stretnutie náčelníka Generálneho štábu ozbrojených síl Slovenskej republiky generála Ľubomíra Bulíka a náčelníka Generálneho štábu Armády Českej republiky armádneho generála Vlastimila Pícku. Stretnutie sa uskutočnilo v Holíči. Témami rokovania bolo vyhodnotenie spolupráce v oblasti výstavby Českej a Slovenskej bojovej skupiny EÚ - CZE/SVK BG EU a vízia do budúcnosti a spolupráca v oblasti výcviku pilotov. Počas rokovania si generáli vymenili skúsenosti z nasadenia v zahraničných operáciách a venovali sa aj nasadeniu vrtulníkov v ISAF. Na programe bola aj aktuálna informácia o modernizácii Ozbrojených síl Slovenskej republiky a Armády Českej republiky. Generál Bulík vyjadril potešenie so stretnutia so svojim kolegom a zdôraznil, že vidí priestor pre ďalšiu spoluprácu a rozvoj.

Andrea HANKOŠČÁKOVÁ
Foto Peter DOVINA

Ženy z NATO pre slovenské deti

Náčelník Generálneho štábu Ozbrojených síl SR generál Ľubomír Bulík privítal 4. januára na pôde generálneho štábu p. Slávku Kučovou, ktorá zastupuje charitatívnu organizáciu žien pri centrále Severoatlantickej aliancie v Bruseli s názvom NATO Wives Bazaar. Zároveň prijal Gabrielu Škurákovú, zakladateľku a riaditeľku neziskovej organizácie Nový domov z Prievidze a Janu Šípekovic z Liptovského Mikuláša, ktorá je predsedníčkou občianskeho združenia Priatelia slaných detí. Prijatie sa uskutočnilo pri príležitosti odovzdania časti finančného výťažku uvedeným slovenským humanitárnym organizáciám z predvianočného „ženského bazáru“ v NATO. Príspevok spolu na oba projekty činil skoro 7 500 eur. Slávka Kučová konkretizovala, že manželky jednotlivých vojenských predstaviteľov a ďalších dôstojníkov aliančných krajín spolu so ženami pôsobiacimi v bruselskej centrále Aliancie pripravujú už od roku 1968 v polovici novembra v sídle NATO predajné stánky. Ich sortiment prezentuje jednotlivé krajiny. „My sme ponúkali predovšetkým šúpolienky, modranskú keramiku, ozdobné gule na vianočný stromček a veľký záujem bol aj o slovenskú klobásku s pivom,“ povedala manželka generálmajora Jaroslava Kuču, slovenského vojenského predstaviteľa pri NATO. Výťažok z predaja je celý určený na humanitárne ciele. „Organizátorky podrobne posúdili predložené projekty a tento rok z 24 projektov bolo vybraných prvých 16. Slovenské projekty boli úspešné, pretože sa umiestnili na šiestom a spomenutom šiestom mieste.

Text a foto Pavol VITKO

Najlepší archivári

V sviatočnej predvianočnej atmosfére prijal 16. decembra 2009 podpredseda vlády a minister obrany Českej republiky Martin Barták najlepších archivárov, aby im pri príležitosti 90. výročia vojenského archívnictva udelil rezortné vyznamenania. Za dlhoročný prínos k rozvoju vojenskej archívnej služby udelil 16 Záslužných krížov ministra obrany Českej republiky II. a III. stupňa. Medzi ocenenými bývalými i súčasnými zamestnancami rezortu obrany boli dvaja príslušníci Ozbrojených síl Slovenskej republiky. Záslužný kríž II. stupňa si z Prahy do Bratislavy odviezol pplk. Mgr. Miloslav Čaplovič, PhD.-riaditeľ Vojenského historického ústavu Bratislava. Záslužný kríž III. stupňa do Trnavy riaditeľ Vojenského archívu- centrálnej registratúry Dr. Jozef Petráš. „Pre mňa ako vojenského historika, ktorý sa tomuto odboru venuje už pätnásť rokov je to veľká česť. Vyznamenanie vnímam nielen ako ocenenie svojej práce, ale aj práce mojich kolegov,“ povedal Miloslav Čaplovič, pre ktorého je vojenské archívnictvo a múzejníctvo aj poslaním. „Človek môže bádať a nachádzať nové dokumenty v archívoch a osvetľovať biele miesta nielen v slovenských, ale i v našich spoločných dejinách,“ dodal. „Prijemne ma prekvapila srdečná a slávnostná atmosféra, ktorá vládla na Ministerstve obrany Českej republiky M. Bartáka, ktorý zdôraznil, že práve dokonalým ošetrovaním a sprístupnením svojich archívnych prameňov tak armáda definitívne stráca punc nemilovanej štruktúry, ktorý získala v dobách, kedy sa o armáde veľa nevedelo alebo dokonca bolo lepšie nevedieť.“ Slová veľmi výstižné a poučné aj v našich podmienkach,“ povedal riaditeľ Vojenského archívu – centrálnej registratúry Dr. Jozef Petráš.

Ing. Daniela NEMČEKOVÁ
Foto Olga HALADOVÁ

Ďalší delostrelci v „cechu“

Pri príležitosti sviatku delostrelcov, v deň ich patrónky Svätej Barbory v Sieni cti a slávy v Akadémii ozbrojených síl 7. decembra 2009 prečítali rozkaz najvyššieho hajtmana delostrelectva v regióne Liptova. V ňom nariadil najvyšší hajtman pplk. Ivan Majchút, PhD. prijať do Cechu delostreleckého 6 učňov, povýšiť ich po sľube vernosti delostreleckým tradíciám za delostrelcov a udeliť im pamätný gleit. Už po 10-ty raz sa v regióne Liptova zišli delostrelci, „aby si na slávnú minulosť

spomenuli a ešte slávnejšiu budúcnosť priali a hlavne aby si slávne tradície a zvyklosti pripomenuli a zachovávali“. Do Cechu delostreleckého v Akadémii ozbrojených síl boli prijatí por. Bc. Kristián Kocsi, por. Bc. Ján Lajčok, por. Bc. Lucia Maliňáková, por. Bc. Jaroslav Melega, por. Bc. Peter Bystriansky a por. Bc. Karol Polnišer. Príslušníci Vstupného odborného dôstojníckeho kurzu v AOS po jeho skončení budú vykonávať profesionálnu službu v 12. mechanizovanom prápore v Nitre, raketometnom oddiele v Rožňave a v samohybnom delostreleckom oddiele v Michalovciach. Noví delostrelci prišli na delostreleckú vlajku stuhu so svojimi menami a sľúbili, že budú „hájiť česť delostrelcov a všetky regule, zvyky a figle remesla študovať“.

Text a foto PhDr. Alena HARAGOVÁ

Nové publikácie z akadémie

Tri nové autorské publikácie prezentovali koncom decembra učitelia Akadémie ozbrojených síl. Prvá s názvom „Islam v životnom cykle moslimov“ má poskytnúť užitočné informácie z oblasti spoločenských, kultúrnych zvykov v živote moslimov. Autor RSDr. Ľubomír Čech, CSc. prináša široké spektrum prejavov islamskej viery. Publikácia by mala tvoriť výbavu príslušníkov OS SR a všetkých, ktorí sú vyslaní do misií. Publikáciu do života uviedol brig. gen. Pavel Macko, zástupca veliteľa Pozemných síl OS SR.

„Manažérska komunikácia“ predstavuje vysokoškolskú učebnicu, ktorú vytvoril kolektív autorov Katedry manažmentu Akadémie ozbrojených síl: doc. PhDr. Mária Petrufová, PhD., PhDr. Lenka Kurhajcová, Ing. Ľubomír Belan, PhD., Mgr. Ing. Pavol Šulc a PhDr. Jaroslav Nekoranec, PhD. Cieľom autorov je riešenie problematiky manažérskej komunikácie tak, aby jej zvládnutie pomohlo každému v schopnosti presadiť sa v manažérskej práci a flexibilne sa orientovať v dnešnom svete. Manažérsku komunikáciu riešia i ako súčasť profesionality zamestnancov a profesionálnych vojakov OS SR.

Tretiu publikáciu „Economic tools and Forms of Security Strategy Implications“ (Case Study Iran) napísal plk. Ing. Pavel Nečas, prorektor pre vedu AOS. Učebnica podáva prehľad aktuálnych ekonomických nástrojov, foriem a pravidiel implikácie bezpečnostnej stratégie s príkladom prípadovej štúdie súčasnej ekonomicko-politickej situácie v Iráne. Je určená pre bezpečnostnú komunitu zamestnancov rezortu obrany a ostatné rezorty štátnej a verejnej správy. Spracovaná je v anglickom jazyku.

Text a foto (ah)

Protokol v praxi (48) Prednosť vo dverách

Pri vchádzaní do dverí si často kladieme otázku kto má prednosť? Veľakrát si hovoríme, že návšteva, nadriadený alebo žena pred mužom či starší pred mladším má prednosť.

Ne musí to byť vždy tak, úctivý a zdvorilý šéf vie, že žena, ale aj starší sú tí, ktorí majú prednosť vo dverách.

V dnešnej uponáhľanej dobe neraz zabúdame, že prejavom dobrej výchovy je aj podržanie dverí kolegyniam alebo kolegom. V rôznych situáciách sa vieme vynásť, preto v úplnom poriadku môžeme dať prednosť aj omnoho mladším kolegyniam.

Keď sme v hoteli alebo v budove, kde sú otáčacie dvere, zvykne často dochádzať k situáciám, keď nevieme, kto vojde prvý do dverí, preto často dochádza k zmätku, lebo nevieme, kto má v tejto situácii prednosť. Nie všetky dvere sú dnes už vybavené kamerovým systémom a fungujú samy; keď narazíme na dvere, ktoré treba otvoriť alebo posunúť vlastnou silou, v tom prípade vojde do dverí muž mladší alebo silnejší tak, aby ich otvoril a umožnil vstup ostatným prítomným.

Pri vstupe do reštaurácie, do neznámeho prostredia, muž otvorí dvere a vchádza prvý, aby tak nevystavil ženu prípadnému nebezpečenstvu a uviedol ju na správne miesto. Pracovník protokolu kráča vpredu a vchádza prvý do miestnosti, aby správne uviedol do nej ostatných.

kpt. Ing. Miloš ARNOLD
oddelenie protokolu KaMo

ODIŠLA STATOČNÁ ŽENA

Len desať mesiacov po smrti generála Antona Petráka zomrela 16. decembra vo veku 93 rokov jeho manželka Rudolfína. A. Petrák sa s ňou zoznámil ešte pred 2. svetovou vojnou, keď slúžil v bratislavskej Petržalke. Čakala ho, kým sa vráti zo Západného odboja, pretrpela s ním jeho väznenia a bola mu oporou voči všetkému šikanovaniu, ktoré sa mu dostávalo zo strany bývalého totalitného režimu. Na jej pohrebe sa 23. 12. 2009 v bratislavskom krematóriu zúčastnil generálmajor Peter Vojtek, ktorý smútiacej rodine vyjadril hlbokú sústrasť v mene profesionálnych vojakov OS SR a Klubu generálov SR.

pv

Špeciálne operácie (3)

Spravodajská podpora a prieskum pri vykonávaní priamych úderných akcií sú veľmi dôležité pre úspech celej operácie. Jedným z veľmi názorných príkladov vzájomného pôsobenia spravodajskej podpory a priamych úderných akcií je operácia Anaconda, ktorá sa uskutočnila v Afganistane v roku 2002. Cieľom operácie bolo zničenie silných zoskupení Talibanu v oblasti Šah-i-Kot. Vykonaním úderov proti Talibanu bolo poverené spojenecké zoskupenie jednotiek špeciálnych operácií (Task

Force 11), ktoré bolo podporované jednotkami 101. vzdušnej výsadkovej divízie, 10. horskej divízie spoločne s afganskými jednotkami.

Pred operáciou mal v oblasti pôsobiť operačný tím zložený z príslušníkov CIA a špeciálnych jednotiek. Pred ich príchodom bol však v oblasti zaznamenaný nárast prevádzky mobilných telefónov, čo bolo vyhodnotené ako hrozba pre plánovanú operáciu a spomenutý tím sa musel vrátiť.

OPERÁCIA ANACONDA

Bolo teda rozhodnuté o vyslaní silnejšieho zoskupenia na vykonanie operácie Anaconda. Pred začiatkom operácie boli do oblasti vyslané tzv. predsunuté operačné skupiny v počte štyroch až šiestich operátorov zložené z príslušníkov 1st SFOD-Delta, Naval Special Warfare Development Group (bývalý US NAVY SEAL Team Six), navádzačov leteckých úderov, a najmä operátorov a technických špecialistov Intelligence Support Activity. Úlohou týchto malých predsunutých operačných skupín bolo najmä vyhľadanie a sledovanie príslušníkov Talibanu a ich úkrytov v oblasti, spravodajská podpora bojového zoskupenia pre operáciu Anaconda a navádzanie vzdušných úderov a podpory.

S použitím technických prostriedkov prieskumu a nepretržitým sledovaním oblasti boli skupiny schopné odhaľovať úkryty Talibanu a Al-Káidy, odosielať údaje o prevádzke mobilných telefónov a vysielacích prostredníctvom lietadla RC-135 Joint River do Bagramu, vďaka čomu mohla NSA pomocou satelitov sledovať signály, a tým zabezpečiť operáciu. Napriek nečakanému silnému odporu Talibanu, stratám spojencov a zmenám vo velení počas operácie sa nakoniec víťazstvo v operácii Anaconda priklonilo na stranu spojencov, a to najmä na základe vysokej efektivity predsunutých operačných skupín pri získavaní informácií o cieľoch a schopnosti navádzať vzdušné údery. Táto operácia bola vzhľadom na veľkosť špeciálnych jednotiek mohutná a predstavovala celý komplex spravodajských opatrení pre vykonávanie širokého spektra priamych úderných akcií.

PRIAME (ÚDERNÉ) AKCIE

Cieľom priamych akcií je splnenie špecifických a často veľmi citlivých úloh strategického alebo operačného významu, ktorých úlohou je zničiť alebo vyradiť na určitý čas stanovený objekt. Priame akcie vykonávané silami špeciálnych operácií dopĺňujú možnosti iných jednotiek, útvarov, zoskupení a palebných prostriedkov, a to bezprostredným napadnutím špecifických, presne definovaných cieľov strategického alebo operačného významu, často vo veľmi presne stanovenom čase.

Priame akcie sú vykonávané formou pasce, prepadu, priamym útokom na cieľ, uložením prostriedkov ničenia na ciele alebo položením iných zariadení, navádzaním prostriedkov ničenia na ciele, vykonávaním diverzií, subverzií a sabotáží za použitia smrtiacich alebo nesmrtiacich metód. Priame akcie sú limitované rozsahom a dobou vykonania a sú vedené nezávisle alebo na podporu konvenčných operácií, často mimo dosahu taktických zbraňových systémov a úderných možností konvenčných síl.

Priame úderné akcie predstavujú široké spektrum použitia síl a prostriedkov pre špeciálne operácie a zahŕňajú plánovanie a vykonávanie bojovej činnosti s cieľom zničiť, neutralizovať alebo poškodiť osobitne vybrané dôležité objekty, systémy a zariadenia, získať zajatcov a záujmové osoby, materiál a dokumenty, identifikovať, spresniť a potvrdiť ciele s následným navedením leteckého, raketového alebo delostreleckého úderu pomocou technických prostriedkov, umiestňovať a aktivovať presne uložené výbušné nástrahy a zariadenia a vykonávať prieskum bojom.

Z uvedeného definovania a všeobecného rozsahu priamych úderných akcií vyplýva skutočnosť, že tieto operácie sa budú na rozdiel od vykonávania špeciálneho prieskumu viesť v relatívne krátkom čase s dôrazom na detailnú súčinnosť všetkých zúčastnených síl a prostriedkov, detailné načasovanie a nácviky jednotlivých fáz operácie. Vzhľadom na potrebu detailného plánovania a prípravu takýchto operácií je spravodajská príprava a podpora životne dôležitým faktorom, ktorého podcenenie vedie, ako sa aj v minulosti ukázalo, k fatálnym dôsledkom, nenávratným priamym a vedľajším stratám s vážnymi vojenskými, politickými a ekonomickými efektmi.

Spravodajská podpora v kontexte priamych úderných operácií sa začína prakticky definovaním zámerov veliteľov a štábov na strategickej, prípadne operačnej úrovni, účinkov a efektivity, ktoré treba dosiahnuť v danej operácii a definovanie rizík spôsobených prípadným neúspechom. V tejto časti zhromažďovania a analýzy dostupných informácií o cieľoch priamych úderných akcií hrajú hlavnú rolu strategické zložky spravodajstva a prieskumu v závislosti od dostupných síl a prostriedkov zameraných na určený priestor operácie, ktorý sa tým stáva pre tieto zložky priestorom spravodajskej zodpovednosti. V tomto prípade vystupuje do popredia vzájomná súčinnosť relevantných zložiek spravodajstva a dostupnosť informácií zo všetkých dostupných zdrojov.

SPRAVODAJSKÁ PODPORA

Po získaní dostatočného množstva informácií a definovaní zámeru a cieľov pre vykonanie priamej údernej akcie nasleduje rozhodnutie o jej vykonaní a určení síl a prostriedkov špeciálnych operácií na jej vykonanie s následnou realizáciou plánovania operácie. Počas plánovania priamej údernej akcie je súčasne životne dôležitá realizovať efektívnu spravodajskú podporu, ktorá musí byť nepretržitá a jej úsilie je operatívne usmerňované tak, aby mohli byť získavané informácie priebežne spracovávané a v čo najkratšom čase poskytované operačnej jednotke.

Tieto informácie, ktorých získavanie je zamerané na vyhľadanie, lokalizáciu, spresňovanie, identifikáciu objektu a prípadné zmeny, pochádzajú nielen z technických prostriedkov, ale aj z agentúrnych zdrojov priamo z priestoru operácie alebo od nasadených špeciálnych prieskumných skupín. Proces spravodajskej podpory sa prelína celým plánovacím procesom a jej intenzita a detailnosť narastá s predpokladaným termínom spustenia priamej údernej akcie.

Spustením priamej údernej akcie sa spravodajská podpora nekončí, ale naopak, jej intenzita sa udržiava až zvyšuje a úsilie je zamerané na nepretržité sledovanie, identifikáciu a potvrdenie cieľa, ktorého neutralizácia a

výsledný efekt sú meradlom úspechu celej operácie. V priebehu priamej údernej operácie môže nastať náhla zmena situácie a spravodajská podpora okrem iného funguje aj ako nástroj na odvolanie a predčasné ukončenie operácie s cieľom eliminovať priame a vedľajšie straty a vojenské, politické alebo ekonomické riziká v prípade neúspechu operácie počas činnosti priamo na objekte.

Záverom môžeme konštatovať, že spravodajská podpora je jedným z rozhodujúcich faktorov pre úspešné a precízne vykonanie priamych úderných akcií. Úplnosť, hodnovernosť, včasnosť, nepretržitosť, systematickosť a cieľavedomosť spravodajskej podpory priamych úderných operácií, tak ako aj pri vykonávaní špeciálneho priesku-

mu, sú limitované silami a prostriedkami prieskumu a spravodajstva a zdrojmi informácií.

Na zvýšenie efektivity spravodajskej podpory v týchto špeciálnych operáciách sú vo vojensky vyspelých krajinách vybudované a rozvíjané kapacity pre prieskum a spravodajstvo priamo v štruktúrach síl špeciálneho určenia. Sily špeciálnych operácií a ich relevantné zložky majú navyše vybudované pevné a legislatívne ošetrené vzťahy a kontakty s národnými spravodajskými štruktúrami.

pplk. Peter ŠVRLO

náčelník oddelenia spravodajstva a EB/odbor pre operácie veliteľstva pozemných síl Trenčín

Foto archív autora

Spolupráca s mimovládkami

Náčelník Generálneho štábu Ozbrojených síl SR gen. Ľubomír Bulík sa 3. decembra po jedenásty raz stretol s predstaviteľmi občianskych združení a mimovládnych organizácií, spolupracujúcich s rezortom obrany a ozbrojenými silami. Stretnutie sa uskutočnilo v priestoroch 12. mechanizovaného práporu Nitra.

Na stretnutí sa okrem NGŠ OS SR gen. Bulíka zúčastnili aj veliteľ 1. mechanizovanej brigády v Topoľčanoch, brigádny generál Ivan Hirka, veliteľ protiletadlovej raketovej brigády Nitra plukovník Vladimír Kováč, veliteľ 12. mpr Nitra podplukovník Ján Parimucha a hlavný poddôstojník OS SR štábný nadrotmajster Richard Fabricius. S prezentáciou na tému „Optimalizácia štruktúr OS SR v roku 2009 a priority OS SR na rok 2010“ vystúpil náčelník odboru strategického plánovania a rozvoja spôsobilosti Štábu strategického plánovania a rozvoja spôsobilosti plukovník Ivan Pach.

Zo strany občianskych združení a mimovládnych organizácií sa na stretnutí zúčastnili predstavitelia Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov, Združenia žien v Armáde SR, Klubu generálov SR, Únie žien Slovenska, Matice slovenskej, Združenia vojenskej obrody Slovenska, Zväzu vojakov SR a ďalší, spolu 19 združení.

KOMUNIKÁCIA A ZÁMERY

Generál Ľ. Bulík poďakoval prítomným za spoluprácu v roku 2009. „Ako občianske združenia, ktoré spolupracujú s ozbrojenými silami, tvoria časť spoločnosti, ktorá nám významne pomáha zvýšiť informovanosť o OS SR, ale tiež prispievať k budovaniu národnej hrdosti a uvedomovaniu

si jej symbolov, ktorým je aj armáda,“ vyjadril sa náčelník generálneho štábu. Hovoril aj o komunikácii a zviditeľňovaní práce ozbrojených síl. „Malo by sa robiť viac. Komunikácia by mala byť lepšia a nielen prostredníctvom rezortu obrany. V tejto sfére chýba väčšia osвета pri výchove mladšej generácie v oblasti bezpečnosti, obrany a ochrany. Prevencia je veľmi dôležitá, verejnosť by mala byť vopred pripravená na rôzne druhy hrozieb.“

Pred predstaviteľmi združení prezentoval ďalšie smerovanie ozbrojených síl, našu účasť v zahraničných operáciách v minulosti aj smerom do budúcnosti. „Model 2020 je zámer, ako zvyšovať spôsobilosti, je to cesta, ktorou chceme ísť,“ povedal generál Bulík na margo budúcnosti. „V trojuholníku úlohy-peniaze-štruktúra je neprestávajúci pohyb a my sa neustále snažíme nájsť medzi týmito tromi piliermi rovnováhu.“ Otázky zo strany predstaviteľov a predstaviteľiek združení sa týkali najmä sociálneho zabezpečenia vojakov, situácie vo vojenskom zdravotníctve, ale nevyhli sa ani Afganistanu a plánovanému zvýšeniu počtu slovenských vojakov v misii ISAF. Po diskusii si účastníci pracovného stretnutia pozreli statické ukážky plrb. Nitra - komplety S300 a 2K12 KUB a ukážky výzbroje a výstroja 12. mpr Nitra.

ROVNOCENNÍ PARTNERI

Rtm. Mgr. Alexandra Števaňáková, Združenie žien v Armáde SR: „Na základe zmluvy medzi združením a ministerstvom obrany máme vytvorené veľmi dobré podmienky. Môžeme sa zúčastňovať na rôznych podujatiach, ktoré organizuje minister obrany alebo náčelník generálneho štábu. Hlavná podpora je v tom, že velitelia môžu vyslať profesionálne vojačky a zamestnankyne na naše

podujatia. Morálna podpora a podmienky, ktoré nám vytvára náčelník generálneho štábu, sú z jeho úrovne postačujúce. Čo sa týka rezortu obrany ako celku, podpora je veľmi dobrá – v roku 2009 sme získali finančné prostriedky na realizáciu troch projektov združenia. Vidím však aj priestor na zlepšenie – napríklad v oblasti spolupráce na konkrétnych projektoch. Keď chodia vojaci do škôl, na týchto prezentáciách by sme mohli participovať, žiaľ, nikto nás neoslovil. Máme tiež vlastné aktivity, s ktorými chodíme do škôl a keď chodia do škôl rôzni veteráni, alebo účastníci misií... Máme plno žien, ktoré boli v misiách. Myslím si, že by to nebolo zlé, aby sa na takýchto prezentáciách v školách zúčastňovali aj členky združenia a prezentovali aj svoj ženský pohľad na niektoré aspekty vojenského života.

V budúcom roku pripravujeme zaujímavý projekt v Žiline, s pracovným názvom prežitie. Ženy v uniforme síce chodia na výcvik, chodia na streľby, ale pracujú aj v kanceláriách, preto mladým dievčatám, ktoré nemajú možnosť toľko cvičiť a ich základný vojenský výcvik bol predsa len kratší ako nás služobne starších, chceme trochu priblížiť atmosféru prežitia, formou odborného, ale aj praktického seminára.“

Generálporučík v. v. Ján Husák, Slovenský zväz protifašistických bojovníkov: „Spolupráca s armádou je vynikajúca. Aj v minulosti bola veľmi dobrá, aj na nižších úrovniach, aj na úrovni ministerstva obrany. Verím, že budúci rok nebude iný.“

Plk. v. v. Pavel Marko, UN Veterán Slovakia: „Rok 2009 bol z hľadiska spolupráce s ozbrojenými silami jedným z doposiaľ najúspešnejších. Prvýkrát sme s ministerstvom obrany podpísali dohodu o spolupráci, ktorá veľmi presne reguluje, určuje, čo ministerstvo poskytne asociácii a na druhej strane, čo asociácia bude robiť pre ozbrojené sily. Druhým pilierom spolupráce je realizácia projektov, ktoré sú založené na princípe propagácie ozbrojených síl v širokej verejnosti. Najvýznamnejším z nich je tradičný Strelecký memoriál na počesť padlých v mierových misiách, ktorý organizujeme v máji pri príležitosti Dňa mierových misií. V budúcom roku to bude závisieť od množstva finančných prostriedkov, ktorých bude veľmi pravdepodobne menej a nebudeme ich môcť realizovať tak, ako by sme chceli. Medzi najvýznamnejšie projekty patrí vybudovanie ústredného pamätníka mierových misií v SR.“

Text a foto **Michela FARKAŠOVÁ**

Prvý zajatý generál

Územie Slovenska sa po prvý raz stalo bojišťom už necelé štyri mesiace po vypuknutí prvej svetovej vojny. V polovici novembra 1914 jednotky ruskej 8. armády generála jazdeckta A. A. Brusilova prenikli ku karpatským priesmykom, ktoré držali jednotky rakúsko-uhorskej 3. armády generála pechoty S. Borojeviča. Na ľavom krídle ruskej 8. armády pôsobila 48. pešia divízia generálmajora L. G. Kornilova, ktorá dostala za úlohu zaútočiť z priesmyku Ruské sedlo na Sninu a Humenné. Operácia sa začala 20. novembra 1914 a smerovala proti rakúsko-uhorskej 34. pešej divízii generálporučíka J. Krautwalda. Karpatské vrchy a lesy už boli pod snehovou pokrývkou a vojaci oboch strán museli čeliť nielen protivníkom, ale aj ťažko priechodnému terénu a mrazom.

Prienik ruských vojsk na južnú stranu Karpát narušil celistvosť rakúsko-uhorskej obrany medzi Lupkovským a Užockým priesmykom. Obsadenie Sniny 22. novembra a Humenného 23. novembra 1914 vytvorilo akútnu hrozbu prielomu celého karpatského frontu, čo by viedlo k prieniku nepriateľa do vnútrozemia habsburskej monarchie.

RUSKÝ PRIENIK CEZ KARPATY

Rakúsko-uhorské velenie bolo nútené improvizovať. Veliteľ 3. armády generál pechoty Borojevič vydal 23. novembra 1914 rozkaz: „Operačná skupina „Krautwald“ musí ubrániť výšiny okolo obce Brekov na juhozápad od Humenného a získať čas do prísunu záloh, ktoré po železnici začnú prichádzať do Michaloviec v noci z 24. na 25. novembra. Operačná skupina „Karg“ pokračuje v plnení včerašieho rozkazu a na obranu Užockého priesmyku ponecháva iba malé krycie sily. Väčšinou svojich síl, rozdelených do dvoch bojových skupín, udrie do chrbta ruskej 48. pešej divízie, ktorá od Sniny postupuje na Humenné. Bojová skupina „Lehmann“ zaútočí od Veľkého Berezného na Starinu a bojová skupina „Attems“ zaútočí od Malého Berezného na Stakčín ...“

Generál pechoty Borojevič, jeden z najschopnejších rakúsko-uhorských vojvodcov prvej svetovej vojny, prijal riskantné riešenie. Strategicky dôležitý Užocký priesmyk nechal prakticky bez obrany a vojská, ktoré uvoľnil z tohto úseku frontu, sústredil východne a juhovýchodne od Sniny. Tento manéver ruské velenie neodhalilo, pretože týmto smerom nevedlo dostatočný prieskum. Generálmajor Kornilov predpokladal, že túto úlohu realizuje 2. zmiešaná kozácka divízia, lenže jej veliteľ generálmajor A. A. Pavlov tieto očakávania nenaplnil. Naopak, plánoval sa presunúť cez Karpaty k Humennému v závese za 48. pešou divíziou. Odtiaľ chcel nasaďiť svoje štyri kozácke pluky do veľkého jazdeckého útoku údolím Laborca do otvorenej nížiny smerom na Michalovce a ďalej na juh.

VIEDENSKÍ ZÁLOŽNÍCI

Preto ruské velenie nezaznamenalo prísun rakúsko-uhorských záloh do priestoru obcí Kolbasov a Príslup.

Išlo o 2. domobraneckú pešiu brigádu generálmajora A. Raffta, ktorá absolvovala náročný pochod po zladovatej ceste vedúcej v kopcovitom teréne z Veľkého Berezného cez Ulič. Túto brigádu tvorilo približne tri tisíce záložníkov starších ako 42 rokov, ktorí pochádzali z Viedne a velili im penzionovaní dôstojníci. Pôvodne mali strážiť dopravnú infraštruktúru v zázemí. Ruský prielom údolím rieky Cirocha si však vynútil ich nasadenie v prvej línii, čomu však nezodpovedal ich výcvik ani fyzická kondícia vojakov.

Rakúsko-uhorský generálporučík Š. Szurmay konštatoval, že väčšina jednotiek, ktoré mu boli podriadené, mala veľmi nízke početné stavy a slabú bojovú hodnotu. Najhoršie na tom boli útvary domobrany. Títo vojaci nosili staré modré uniformy a boli vyzbrojení štyrmi rôznymi typmi zastaraných pušiek.

Rakúsko-uhorská 2. domobranecká pešia brigáda generálmajora Raffta bola súčasťou bojovej skupiny „Lehmann“, ktorej velil generálmajor G. von Lehmann. Ten vydal rozkaz na okamžitý útok, pretože prienik ruskej 48. pešej divízie zo Sniny do Humenného vyvolal kritickú situáciu. Po prvý raz totiž hrozil prielom karpatského frontu spojený s prienikom ruských vojsk do východoslovenskej nížiny. Vyššie velenie nariadilo generálmajorovi Rafftovi obsadiť obce Dara a Starina a tým odrezáť jedinú zásobovaciu komunikáciu vojsk generálmajora Kornilova.

Popoludní 23. novembra 1914 viedenský záložník začal postupovať cez výšiny po oboch stranách cesty z Príslupu do Dary. Narazili na obranné pozície I. práporu 190. Očakovského pešieho pluku. Ich útok sa zastavil. Medzitým sa zo Stariny do Dary presunuli ďalšie tri prápory ruského pluku a prešli do protiútoku. Ruský útvar mal asi tritisíc odpočívajúcich vojakov. Ich protiútok rakúsko-uhorská 2. domobranecká pešia brigáda nevydržala a utrpela porážku.

ODVÁŽNY GENERÁL

Generálmajor Rafft sa pokúšal osobným príkladom povzbudiť svojich viedenských záložníkov, ale v prvej línii bol ľahko ranený na hlave črepinou delostreleckého granátu. Vznikla neprehľadná situácia, dôstojníci stratili kontrolu nad priebehom boja. Vojaci začali neorganizovane ustupovať do Príslupu a ďalej do Kolbasova. Na bojisku zanechali padlých a väčšinu ranených. Hlásenie plukovníka S. F. Svjackého,

veliteľa 190. Očakovského pešieho pluku: „Naši vojaci v bojoch medzi Darou a Príslupom zajali generálmajora Raffta, 9 dôstojníkov a približne 1 000 vojakov 2. domobraneckej pešej brigády a ukoristili 2 guľomety“ (išlo o prvé zajatie rakúsko-uhorského generála v prvej svetovej vojne).

HUMENNÉ, SNINA, TRENCÍN

2. domobranecká pešia brigáda bola porazená, ale generálmajorovi Rafftovi sa podarilo odpútať pozornosť ruského velenia od sústredovania hlavnej časti rakúsko-uhorských síl. Ruský pluk nemohol využiť svoj úspech, lebo už o deň neskôr, 24. novembra 1914 sa jeho postavenia stali cieľom nového útoku, ktorý odrezal jedinú zásobovaciu komunikáciu ruskej 48. pešej divízie v Humennom. Generálmajor Kornilov nariadil stiahnuť svoje útvary naspäť do Sniny a odblokovať cestu k priesmyku Ruské sedlo. V okolí Stakčína a Sniny došlo 25.–27. novembra 1914 k ťažkým bojom, ktoré sa skončili porážkou 48. pešej divízie. Do konca novembra 1914 sa tak podarilo stabilizovať rakúsko-uhorský front na tomto úseku Karpát.

Matúš KORBA

Klub vojenskej histórie Beskydy

Svätý Šebastián

V cirkevnom kalendári patrí 20. január mučeníkovi sv. Šebastiánovi, ktorý je aj patrónom nášho vojenského Ordinariátu. O tom kto bol sv. Šebastián, ste možno už počuli, alebo čítali. Prečo ho však opäť spomínam? Nielen preto, lebo má sviatok, ale aj preto, že jeho príklad je aj dnes hodný nasledovania.

Niektó by sa mohol spýtať, prečo, keďže prenasledovanie kresťanov podobné tomu, ako bolo v časoch Rímskej ríše, či v období fašizmu a komunizmu v našich zemepisných šírkach už chvála Bohu nehrozi? Hoci vyspelosť súčasnej ľudskej spoločnosti dáva predpoklad, že dnešní ľudia majú dostatok tolerancie, medziľudskej lásky, či úsilia o pokojné spolunažívanie bez ohľadu na náboženstvo, svetonázor, či filozofiu života. Aj tak sa z času na čas objaví ktosi s teóriou či názorom, ktoré majú snahu vnútiť svoju pravdu všetkým naokolo. Takým je aj rozhodnutie Európskeho súdu v otázke prítomnosti kríža ako symbolu kresťanstva v talianskych školách. Nesvedčí o zmienenej vyspelosti európskej spoločnosti, aj keď ešte stále nedosahuje úroveň útokov na kresťanstvo, akým je vraždenie kresťanov v južnej Amerike, Afrike, Iraku, či na Filipínach.

Už len pre ten kríž na stenách by mal Šebastiánov príklad byť aktuálnym aj dnes. No a ako? Kresťan v každom postavení, v každom čase sa musí usilovať zostať kresťanom, počínať si v súlade so zásadami evanjelia, nasledovať Krísta, brániť vieru a ochraňovať svojich blízkych. Tento postoj musí uplatniť aj pri ochrane kríža, ako symbolu kresťanstva. Veď od ochrany kríža nie je ďaleko k ochrane konkrétného človeka, ktorý sa ho snaží brániť.

Pre nás vojakov je dôležité všimnúť si, že aj Šebastián urobil vojenskú kariéru. Bol veliteľom cisárskej osobnej gardy. Bol rozvážnym, udatným vojakom s prirodzenou autoritou. Ako kresťan však cítil aj vďačnosť i zodpovednosť pred Bohom za dary, ktorých sa mu dostalo. Prispieval k dobru druhých, nepracoval len na svojej kariére spôsobom, pri ktorom sa človek prediera na vyššie miesta bez ohľadu na to, či na to má, alebo nie, pričom mu nejde o službu, či o dobro druhých, ale skôr o to, aby mal moc a mohol z nej ťažiť a tých druhých ovládať. Šebastián zostal vo svojej vysokej funkcii statočným a spravodlivým. Mal odvahu otvorene vyčítať cisárovi Diokleciánovi nespravodlivosť, keď prenasledoval a zabíjal nevinných kresťanov.

Dnes sa často stretávame s individualistickým chápaním kresťanskej viery. Ja verím, ja si plním svoje náboženské povinnosti. Ale čo sa deje okolo mňa, či ide o spravodlivosť, alebo nespravodlivosť, na to sa zvykneme pozeráť ako nezaujati diváci. Sú však okolnosti, keď sa treba niekoho zastáť, či pomôcť mu. Ak teda chceme nasledovať príklad sv. Šebastiána aj dnes, zamyslime sa, či už netreba vyjadriť svoj postoj napríklad aj na obranu kríža na stenách škôl, či ochraňovať človeka, ktorý sa na obranu kríža už svojím názorom postavil.

Tibor UJLACKÝ

Jubileum VHÚ

„História je svedkom doby, dňom pravdy, životom pamiatky, majstrom života a hlásateľom uplynulých čias,“ parafrázoval Cicerove slová štátny tajomník MO SR Daniel Duchoň na slávnostnom zhromaždení, ktoré sa uskutočnilo 1. decembra v priestoroch Klubu MO SR v Bratislave pri príležitosti 15. výročia vzniku Vojenského historického ústavu a dodal, že nemôžeme zabúdať na svoju vlastnú vojenskú históriu.

Na zhromaždení sa zúčastnil Náčelník Generálneho štábu OS SR generál Ľubomír Bulík, generalita ozbrojených síl, zástupcovia vedenia MO SR, vojenský i civilní historici a ďalší hostia. Medzi nimi nechýbal napríklad ani bývalý minister obrany Pavol Kanis, bývalý veliteľ Armády SR generálporučík v. v. Július Humaj či predseda Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov Pavol Sečkář. Slovenských vojenských historikov prišli pozdraviť aj ich kolegovia z Českej republiky, Rakúska a Maďarska.

Riaditeľ Vojenského ústredného archívu Praha plukovník v zálohe Jozef Žikeš vo svojom vystúpení vysoko ocenil úroveň obojstrannej spolupráce českých a slovenských vojenských historikov na mnohých spoločných projektoch. V podobnom duchu sa vyslovil aj plukovník Jozsef Lugosi z Vojenského historického ústavu a múzea v Budapešti. Pripomenul, že Slováci a Maďari majú spoločné takmer tisícročné vojenské dejiny počas spoločného štátneho útvaru, a v záujme historikov oboch národov je postupne osvetľovať niektoré biele miesta vojenskej histórie.

Dejiny Vojenského historického ústavu sa začali písať 1. mája 1994, keď vznikol na základe rozkazu ministra obrany SR č. 27. Jeho riaditeľ, podplukovník Miloslav Čaplovič zdôraznil, že nadviazal na prácu, ktorá sa začala ešte v roku 1967, keď v Bratislave vzniklo detašované pracovisko pražského Vojenského historického ústavu, neskôr Oddelenie vojenských dejín Slovenska. Napriek mnohým problémom sa podarilo od roku 1994 vydať viac ako 60 publikácií, zborníkov či monografií, bolo publikovaných množstvo odborných štúdií. VHÚ zorganizoval alebo participoval na organizácii desiatok odborných konferencií, zhromaždení či prednášok (aj s medzinárodnou účasťou). Napomáhal pri hľadaní informácií o zosnulých vojakoch, ktorí hrdó bojovali za slobodné a demokratické Slovensko alebo participoval pri obnove vojnových hrobov.

„Dnes, po 15 rokoch existencie VHÚ môžeme s hrdosťou konštatovať, že vízia o slovenskej vojenskej historickej vede sa postupne úspešne naplňa. Podarilo sa nám vydať šesťzväzkové dielo Vojenských dejín Slovenska. Zhromažďujeme a odborné spracúvame a sprístupňujeme písomné a iné pamiatky k dejinám vojenstva a vojenským dejinám Slovenska a Slovákov od najstarších čias až po súčasnosť ako nedeliteľnú súčasť národného kultúrneho dedičstva,“ zdôraznil podplukovník Čaplovič.

V rámci ďalšej súčasti VHÚ Vojenského historického archívu je dnes sústredených asi 4 000 bežných metrov spisov, čo predstavuje približne 32 000 archívnych škatúl. Mnohé cenné exponáty sú sústredené v zbierkach Vojenského historického múzea v Piešťanoch. Vo svojich dvoch múzejných oddeleniach: v Piešťanoch a vo Svidníku má vyše 40-tisíc múzejných predmetov. K múzeu patria napríklad aj cintoríny československých vojakov v Duklianskom priesmyku, sovietskych vo Svidníku či nemeckých v Hunkovciach, vyhladáková veža na Dukle alebo expozícia vojenskej techniky v Údolí smrti.

Na záver slávnostného zhromaždenia boli ocenení súčasní i bývalí pracovníci Vojenského historického ústavu a ďalší spolupracovníci, ktorí sa zaslúžili o úspešné napredovanie VHÚ. Ocenenia im odovzdal štátny tajomník MO SR Daniel Duchoň, náčelník GŠ OS SR generál Ľubomír Bulík a predseda SZPB Pavol Sečkář. Za rozvoj pri prezentovaní vojenskej histórie boli vyznamenaní aj vojenský novinári Peter Dovina, Pavol Vitko a Jozef Žiak.

Jozef ŽIAK
Foto Peter DOVINA

5 x odpovedz

1. Tzv. Bruselský pakt ustanovil:
a) v roku 1948 Západnú úniu
b) v roku 1952 Európske obranné spoločenstvo
c) v roku 1949 NATO
2. Z koľkých percent približne pokrýva voda planétu Zem?
a) 50 %
b) 65 %
c) 70 %
3. Dr. mont. je skratka titulu doktora:
a) lesných vied
b) bankých vied
c) kultúrnych vied
4. Povinnú školskú dochádzku v roku 1774 zaviedol:
a) Mária Terézia
b) Fridrich II.
c) Alžbeta Brunšvická
5. Európskeho ombudsmana volí:
a) Európska rada
b) Rada EÚ
c) Európsky parlament

Správne odpovede: 1.a), 2.c), 3.b), 4.a), 5.c).

V športe stále dobrí

Výhra nad tímom amerického vojnového námorníctva 10 : 0 a následná dramatická porážka favorita súťaže Canada Beers zloženého z kanadských vojakov pôsobiacich na veliteľstve ISAF-Juh 4 : 2 tak to bol skvelý vstup slovenských vojakov do nového ročníka hokejbalovej ligy na základni Kandahár.

„Či sú to chlapi zo strážnej jednotky, ženisti, alebo všetci ostatní, každý z nás sa potrebuje aspoň na chvíľu psychicky odreagovať. Náročnosť služby, vysoké teploty či napätie z občasných raketových útokov na základňu – na to je najlepší duševný ventil jednoznačne šport. V týchto podmienkach pomáha aj budovaniu spolupatričnosti a dobrých vzťahov k jednotke, ale aj rozvoju kamarátstiev s vojakmi iných armád,“ povedal odchádzajúci veliteľ slovenského kontingentu podplukovník Jozef Ševčík. V kandahárskej lige hrajú približne dve desiatky mužstiev, okrem kanadských a amerických sú v nej zastúpení po jednom tíme Slováci a Francúzi. Naši napriek rotáciám už niekoľko rokov patria k najlepším. O ich spolupatričnosti hovorí aj to, že žiadne iné mužstvo nemalo takú

početnú a dynamickú divácku podporu, ale ani originálne pozápasové „klaňacky“ (na fotografii). Pravda, keď citliví fanúšikovia vo finálovej skupine vlni neuniesli neobjektívne rozhodovanie rozhodcu a na plochu z protestu priletelo zopár predmetov, znamenalo to kontumáciu zápasu a sen o kandahárskom titule sa rozplynul. Nuž – aj to sa stáva. Ale keďže nový veliteľ slovenského kontingentu pplk. Alexander Schober je tiež srdcom aj hokejista, súperia sa majú na čo tešiť.

Slovenskí vojaci zabojovali aj v iných športoch. „Vo 4. ročníku futbalového turnaja sme mali najskôr v skupine amerických letcov, Belgičanov aj Francúzov, aby sme sa postupne spomedzi 16 mužstiev prebojovali až do finále,“ spomenie veliteľ multifunkčnej ženijnej čaty kapitán Vladimír Dutka. „V zápase o titul s britskou kontraktorskou firmou KBR sme remizovali 3 : 3, ale po víťaznom penaltovom rozstrele bol titul náš.“

Tex a foto Pavol VITKO

ZASMEJME SA ...

- Marienka – pýta sa kamarátka kamarátky, - čo si dostala na Vianoce?
- Ááá, otec mi sľuboval hory-doly...
- A dodržal sľub?
- Dodržal. Daroval mi atlas.

...
Vojde muž do kvetinárstva, na ktorom visí reklamný slogan: Povedzte to kvetmi. Muž vraví predavačke: - Prosím si jednu ružu.
- Iba jednu? – čuduje sa predavačka.
- Viete, ja toho veľa nenahovorím.

- Ty si naozaj myslíš, že lietadlo, ktorým si doletel, letelo nadzvukovou rýchlosťou?
- Áno.
- Z čoho to tak usudzuješ?
- No, z toho, že som dostal od letušky facku skôr, ako som jej niečo povedal.

...
- Dobrý deň, pán Strmeň, dlho som vás nevidel. Čo bolo s vami?
- Ale, padol som zo schodov a šesť týždňov som ležal.
- Panebože, a to vás odtiaľ nik za takú dobu nezdvihol?

...

Minister obrany SR Jaroslav Baška vyhlásil

Vojenský čin roka 2010

Návrhy na ocenenie možno predkladať v troch kategóriách:

ZÁCHRANA ŽIVOTA

ocenenie za obetavosť pri záchrane ľudských životov

POMOC VEREJNOSTI

ocenenie za zásah pri likvidácii následkov prírodných katastrof
a priemyselných havárií

PRIATEĽ ARMÁDY

ocenenie civilnej osobe,
ktorá prispela k budovaniu pozitívneho imidžu rezortu obrany

Návrhy na nominácie spolu s krátkym odôvodnením
môžete zasielať do 19. februára elektronicky na adresu:
cinroka@mod.gov.sk
poštou na adresu:
Ministerstvo obrany SR,
Komunikačný odbor, Kutuzovova 8,
832 47 Bratislava

Tauchman to zariadi

Na vojencine v Brode som istý čas slúžil vlasti s istým Tauchmanom. Chlapík, ktorý všade bol a všetko vie, aj keď v skutočnosti nebol ďalej ako v rodnej vieske kdesi pri Sázave. Tauchman bol človek, ktorého si nemožno vymyslieť. Takého treba jednoducho zažiť. Tento dobrák, nevedno alebo aj vedome, ochotne liezol do zadku, ak mal z toho akomak ošoh. Tohto českého Vševedka som dostal do čaty. Odvtedy sa život v našej jednotke radikálne zmenil – k horšiemu. Keď mal napríklad desiatnik Jedlička problémy s frajerkou, Tauchman sa ochotne podujal na dialku problém vyriešiť. Napísal Jedličkovej milý list, pri ktorom isto ronil slzy, osvetlil jej ťažký život vojaka a na dôvazok prisľúbil, že on, vojak Tauchman a dobrý kamarát, sa prihovori u veliteľa roty, aby Jedlička mohol odísť na mimoriadnu dovolenku. Samozrejme, náš veliteľ major Pribelsky ho poslal kamsi... Najmä potom, ako mu Tauchman núkal „fľaštičku od desiatnika“ za dovolenku. Jedličková frajerka čakala na svojho desiatnika márne. A Tauchman sa z bezpečnostných dôvodov neukazoval Jedličkovi dlho na oči.

Inokedy ochotne pomohol vyriešiť problémy vojakovi Schultzovi, nenápadnému chlapíkovi, ktorý v civile pracoval v JRD ako traktorista. Keď sme zbierali na poli – v rámci súdružskej výpomoci – na JRD Brod kamene, spomenul skupinárovi, že Schultz je traktorista. Skupinár mu okamžite pridelil fúrik a menovite si ho vyžadoval na brigády, ktoré absolvoval, pochopiteľne, v čase svojho osobného voľna...

Všetci v čate sme sa začali Tauchmana obávať, stránili sme sa ho ako čert svätej vody. Nebolo však úniku. Myslím, že niekedy vtedy sa začalo v Západnom vojenskom okruhu raziť heslo Iniciatívny blb – nepriateľ v armáde číslo jeden. Napokon pomohol vo vojenskej kariére aj istému kapitánovi K. Pred náčelníkom štábu podplukovníkom Novomeským vyhlásil, že kapitána K. pokladá za najlepšieho dôstojníka v armáde. Keď vraj omylom zastrelil na vojenskom cvičení družstevnú kravu, chlapy sa ospravedlnil predsedom. A to si Tauchman nesmierne váži. Kapitán K. mal zastavený služobný postup a krátko na to armádu opustil. Dobráka Tauchmana napokon ani omylom nezabil.

Jožo T. SCHÖN

Posledný let Albatrosov v Maďarsku

Po pätnástich rokoch v službe sa pri slávnostnom ceremonáli na leteckej základni Szentgyörgyi Dezső v Kecskeméte 25. novembra 2009 rozlúčili zástupcovia maďarského ministerstva obrany a ozbrojených síl s lietadlami L-39 Albatros. Symbolický posledný let siedmich maďarských strojov L-39ZO sprevádzali v preletovej formácii An-26, dva Mig-29B, dva JAS-39 EBS C Gripen a L-159B Alca. Po lete albatrosy (čísla 136, 128, 119) rolovali pred hangáre a zastavili motory, v tom momente mohol podplukovník Géza Takács, veliteľ letky Dongó oznámiť ministrovi obrany Imre Szekeresovi: „Pán minister, hlásim, že cvičné lietadlá L-39ZO ukončili svoj posledný let!“

Na základe dohody so SRN maďarské vzdušné sily v novembri 1993 nakúpili 24 cvičných lietadiel Albatros z výzbroje bývalej východonemeckej armády. Po generálnej oprave zaradili naši južní susedia 20 strojov do aktívnej služby na pokračovací letecký výcvik. Prvý L-39ZO pri-

stál na letisku v Szolnoku 20. apríla 1994. Počas pätnásťročnej prevádzky bolo 10 strojov vyradených a predaných, dva boli zničené pri havárii (25. júla 1995, 20. júna 2008). Formálne budú posledné lietadlá vo výzbroji maďarských vzdušných síl do 30. júna 2010. Tri albatrosy skončia na muzeálne účely, päť sa má prediť. Na tomto type cvičného stroja odlietalo 120 maďarských pilotov celkovo takmer 13 000 letových hodín.

Výcvik maďarských vzdušných síl bude zatiaľ prebiehať v rámci prenájatých letových hodín na L-159B Alca, ktorá „sedi“ na základni v Kecskeméte už druhý rok. Uvažuje sa tiež o nákupe osem až 14 nových strojov na výcvik (L-159T alebo L-159B), prípadne ďalšom nákupe dvojmiestnych gripenov a letového simulátora.

Text a foto (rak)

Výrok Fridricha Veľkého	osobné zámeno	balík (zastar.)	modla	chem. zn. erbia	riaditeľstvo železníc (skr.)	pomoc po angl.	vavrín (bás.)	nákazlivá kožná choroba	kancelárska skratka	Pomôcky: Adok, aid, tože, pak, Ben, arvit	domáce meno Alberta	prilož	odkiaľ po rusky	kritik po poľsky
podopieral sa										sídlo v Sudáne				
2										lotor po česky urobil pohyb				
sľa				obraz nahej postavy	žeň, vyhánaj namáhavá práca (pl.)				české tance budova					
Pomôcky: krytyk, Yma, laur														
Autor: Vojtech Kúkoľ	úplatok	súlád (kniž.)				Radoslav (dom.) seká, rúbe					aut po anglicky sú vo vare			
žalostne plač, nariekaj (kniž.)			krtica ako (expr.)				1	vlasové tonikum						
drahý kov (Pt.)								cholera zhotovovalo veniec				keď robia si poz- námky perom		
stará zbraň				žilka (bot.) cudzie muž. meno					šúp praobyvatel Peru				lieň po česky	meno speváčky Sumac
sfaby						rímske číslo 7 servisné služby				ekonomické oddelenie (skr.) masťné zeminy iniciály bás. Raka				
tiež po rusky					3									
koniec modlitby					stokorunová bankovka (hovor.)									

Armádny magazín
v Slovenskej televízii

PROFESIONÁL

uvidíte v premiére
každý štvrtok na
Dvojke po 16,00 h.
a v dvoch reprízach
- ich vysielací čas sledujte
na internete.

PARTNERSTVO V ÉTERI

Nadštandardná spolupráca rezortu obrany so Slovenským rozhlasom bude pokračovať aj v roku 2010. V súvislosti s verejnoprávnym poslaním SRO, jeho úloh v krízových situáciách a v zmysle Dohody o spolupráci s MO SR bola v závere minulého roka podpísaná Koprodukčná zmluva na rok 2010.

Jej obsahom sú rozhlasové formáty, ktoré do vysielania na jednotlivých okruhoch SRO budú pripravovať vyčlenení redaktori – Miroslav Minár, Bernard Roštecký a externá spolupracovníčka SRO Petra Bihányová. Na Rádiu Slovensko bude každý utorok o 15.50 h pokračovať tzv. „vojenská rubrika“ – (cca 4-minútový formát - rozhovory, reportáže, komentáre). V programovej štruktúre tejto rozhlasovej stanice dostanú priestor aj na diskusné relácie - Kontakty (v čase od 20.05 h – 21.00 h) a Nočná pyramída (v čase od 22.30 h – 23.55 h).

Plná poľná - pravidelný rozhlasový armádny magazín o živote pred i za kasárenským plotom má v programovej štruktúre Rádia Regina svoje miesto každú sobotu v čase od 17.10 h – 17.30 h. Novým vysielacím formátom na tejto rozhlasovej stanici je tiež „vojenská rubrika“, ktorá dostane svoj priestor každý piatok o 15.20 h.

Tvorcovia najpočúvanejšieho rozhlasového seriálu Kráľovci sa tešia, že aj v roku 2010 budú môcť širokej poslucháčskej obci priblížiť osudy čatára Petra Petrika (herec Roman Matisko) a jeho manželky Johanky (Anna Šišková). Časť z piatich príbehov sa bude odohrávať aj v Afganistane.

Vaše námety ale aj názory na obsah armádneho rozhlasového vysielania môžete posilať na adresu:
armada@rozhlas.sk, alebo minar@rozhlas.sk, rostecky@rozhlas.sk.

